

UiT Norges arktiske universitet

Fakultet for naturvitenskap og teknologi: institutt for teknologi og sikkerhet

Migrasjon – en radikal forandring?

En eksplorativ litteraturstudie om samspillet mellom migrasjon, radikalisering og samfunnssikkerhet i Norge

Edin Vuckovic

Masteroppgave i samfunnssikkerhet SVF-3920, juni 2024

Antall Ord: 24 939

Sammendrag

Studien undersøker hvordan migrasjon påvirker samfunnssikkerheten i Norge med tanke på radikaliserings. Problemstillingen belyses gjennom en eksplorativ litteraturstudie, basert på en dokumentanalyse av eksisterende forskning. Studien benytter internasjonalt anerkjente teorier for å analysere sammenhengen mellom migrasjon og radikaliserings i norsk kontekst.

Funnene viser at migrasjonens komplekse natur påvirker samfunnssikkerheten på flere måter. Tilpasningsevne og identitetsdannelse blant migranter i Norge spiller en sentral rolle. Mens integrering og inkludering kan fremme samfunnssikkerhet ved å skape tilhørighet, kan identitetskonflikt, økonomiske sårbarheter og sosial ekskludering øke radikaliseringsrisikoen. Språkproblemer og begrenset tilgang til utdanning og arbeid forverrer disse utfordringene.

Studien avslører også at migrasjon kan virke som en katalysator for radikaliserings ved å skape sosiale, økonomiske og identitetsmessige utfordringer. I et land med en så særegen sosio-politisk kontekst, som inkluderer en voksende innvandrerbefolkning og erfaringer med både vellykket og utfordrende integrering, kan politisk ustabilitet og marginalisering skape et klima for radikaliserings, forsterket av polarisering og diskriminering. Samtidig viser studien at sosiale nettverk er viktige i Norge for beskyttelse mot isolasjon og diskriminering, men samtidig spiller det en sentral rolle i rekruttering til radikale grupper blant migranter. Mental helse er en annen viktig faktor som det rettes et stadig større fokus mot i dagens samfunn, og som kan ha både positive og negative effekter. Et viktig tiltak er derfor aktivitet og deltakelse, for eksempel gjennom fysisk aktivitet eller integreringsprogrammer, som fremmer tilhørighet og adresserer følelser av urettferdighet.

Studien konkluderer med at en helhetlig tilnærming til integrering er nødvendig for å fremme samfunnssikkerhet i Norge. Dette innebærer å anerkjenne og respektere det kulturelle og religiøse mangfoldet i landet, i tillegg til å samarbeide og tilrettelegge for bekjempelse av diskriminering og fremmedfrykt. For å motvirke radikaliserings, bør tidlig intervensjon og samarbeid på tvers av sektorer vektlegges. Studien understreker betydningen av å utvikle tiltak som fremmer inkludering i et stadig mer mangfoldig Norge.

Forord

Det er med stor glede og takknemlighet at jeg presenterer min mastergradsoppgave innen samfunnssikkerhet ved Universitetet i Tromsø – Norges Arktiske Universitet.

Jeg ønsker først å rette en hjertelig takk til min veileder, Monika Bartoszewicz, for uvurderlig fagkompetanse, veiledning, støtte og innsikt gjennom hele skriveprosessen. Videre ønsker jeg å takke fakultetet og de studieansvarlige for deres fleksibilitet og tilpasningsdyktighet.

Parallelt med masteroppgaven har jeg bekledd ulike roller. Etter å ha fullført bacheloren min på Politihøgskolen i 2022, og arbeidet i politietaten i litt over et år, gikk jeg inn i en 100 prosent stilling som spesialkonsulent i kommunens flyktningtjeneste. Dette var en utfordrende rolle hvor jeg møtte komplekse utfordringer knyttet til migrasjon. Samtidig har jeg fungert som miljøterapeut på deltid ved en akuttpsykiatrisk avdeling. Å balansere det med å spille fotball i Norsk Tipping-ligaen, futsal i 1.divisjon utenfor fotballsesong, og skrive masteroppgave har vært en utfordrende, men givende reise. All denne praktiske innsikten og erfaringen har beriket oppgaven min. Også litt selvskryt da... Etter fem år med dedikasjon, arbeid og fotball ved siden av studier, er jeg takknemlig for at jeg i en alder av 24 etablerte meg på boligmarkedet på egenhånd. Denne reisen kroner jeg nå med masteroppgaven min.

Ingenting av dette ville vært mulig uten støtte fra min nærmeste familie. Jeg vil rette en spesiell takk til mamma, lillesøster, fattern og bruttern. Jeg vil også takke en spesiell person som har stilt opp og betydd enormt mye for meg i denne perioden. Du vet hvem du er. Deres ubetingede støtte og forståelse er fundamentet for denne oppgaven. Jeg er utrolig takknemlig for å si at jeg har vokst opp i verdens beste hjem, i verdens beste land!

Denne masteroppgaven representerer ikke bare mine anstrengelser, men også bidragene fra et helt fellesskap.

God lesing.

Edin Vuckovic
Asker, juni 2024

Innholdsfortegnelse

SAMMENDRAG	II
FORORD.....	III
1 INNLEDNING.....	1
1.1 BAKGRUNN FOR TEMAVALG	2
1.2 FORMÅL	3
1.3 PROBLEMSTILLING	3
1.4 AVGRENSNING	4
1.5 BEGRENSNINGER	6
1.6 STRUKTUR.....	8
2 KONSEPTUELT RAMMEVERK	9
2.1 MIGRASJON SOM PÅVIRKNINGSPROSESS.....	9
2.1.1 <i>Identitetskapabiliteter</i>	10
2.1.2 <i>Tilpasningskapabiliteter</i>	13
2.1.3 <i>Sårbarheter og risikofaktorer for migranter</i>	15
2.2 RADIKALISERINGSDYNAMIKK I SAMFUNNET	17
2.2.1 <i>Politisk kontekst og polarisering</i>	17
2.2.2 <i>Sosiale nettverk og påvirkning</i>	19
2.2.3 <i>Religiøs og ideologisk påvirkning</i>	20
2.2.4 <i>Migrasjon som en potensiell katalysator for radikaliserings</i>	21
2.3 SAMSPILL MELLOM MIGRASJON OG RADIKALISERINGSFAKTORER	22
2.4 OPPSUMMERING AV TEORETISK PERSPEKTIV	23
3 METODE	24
3.1 FORSKNINGSSTRATEGI	24
3.2 METODISK TILNÆRMING	25
3.3 DATAINNSAMLING	27
3.4 DATAANALYSE.....	29
3.5 RELIABILITET	31
3.6 VALIDITET.....	32
3.7 FORSKERROLLEN OG FORSKNINGSETIKK	35
3.8 OPPSUMMERING AV METODE.....	37

4	EMPIRI	38
4.1	MIGRASJONENS PÅVIRKNING PÅ IDENTITET OG TILPASNING	39
4.1.1	<i>Migranter og identitet</i>	40
4.1.2	<i>Migranter og tilpasning</i>	41
4.1.3	<i>Migranternes sårbarheter og risikofaktorer</i>	42
4.2	RADIKALISERINGENS VEI INN I SAMFUNNET	43
4.2.1	<i>Politisk kontekst og polarisering</i>	44
4.2.2	<i>Sosiale nettverk og mobilisering</i>	45
4.2.3	<i>Religiøse og ideologiske drivere for radikalisering</i>	46
4.3	MIGRASJON KAN VÆRE EN KATALYSATOR FOR RADIKALISERING	48
4.4	MIGRASJON OG RADIKALISERINGSFAKTORER SAMSPILLER	49
5	DISKUSJON	51
5.1	IDENTITET OG TILPASNING I MIGRASJONSERFARINGEN	51
5.2	HVA HAR SÅRBARHETER OG RISIKOFAKTORER Å SI FOR MIGRASJONSERFARINGEN? ..	55
5.3	HVORDAN ER RADIKALISERINGENS DYNAMIKK I MIGRASJONSSAMFUNNET?	59
5.4	PÅ HVILKEN MÅTE ER MIGRASJON EN KATALYSATOR FOR RADIKALISERING?	63
5.5	PÅ HVILKEN MÅTE SAMSPILLER MIGRASJON OG RADIKALISERINGSFAKTORER?	65
6	KONKLUSJON	67
7	IMPLIKASJONER OG VIDERE FORSKNING	69
8	REFERANSER	70

1 Innledning

Migranter er mennesker som forlater eller flykter fra sine hjemland. Grunnene er eksempelvis konflikt, familie, kjærlighet, naturkatastrofer, studier og arbeid. I Norge deles migrasjon inn i arbeids-, utdannings- og familiemigrasjon samt flukt, selv om motivene ofte er sammensatte. Ifølge FN er det over 244 millioner migranter i verden, hvorav 150 millioner er arbeids- og utdanningsmigranter og 36 millioner er flyktninger (Regjeringen, 2022; Røde Kors, u.å.).

Flyktninger som krysser landegrensener på grunn av krig og konflikt, møter utfordringer som sosial nød, diskriminering og utnyttelse. Uten lovlig opphold har de begrensede rettigheter, noe som gjør integreringen vanskeligere. Fremmedfrykt, rasisme og radikaliserings er også utfordringer i Norge (Røde Kors, u.å.). Samfunnssikkerheten er derfor avhengig av integrering, inkludert å skape et sosialt nettverk, lære norsk og få arbeid. Introduksjonsloven og integreringsloven hjelper innvandrere med dette, men myndighetene kan ikke alene sikre en god start (IMDi, 2023; Integreringsloven, 2020; Introduksjonsloven, 2003).

Migrasjon har formet det norske samfunnet, kulturen og identiteten gjennom århundrer. Fra vikingtiden til moderne flyktningstrømmer har innvandring bidratt til samfunnsfornyelse og utformingen av det som er norsk. Norsk migrasjonshistorie inkluderer rekruttering av fagfolk innen handel, industri og håndverk i middelalderen, til arbeidsinnvandring fra naboland og Sørøst-Europa fra 1800-tallet til 1970-tallet. EØS-avtalen i 2004 økte arbeidsinnvandringen fra Polen og Litauen. Flyktninger har også vært en del av norsk historie, spesielt etter år 2000, med tilstrømning fra konflikter som Balkankrigene, Syria og Ukraina. Dette har skapt både muligheter og utfordringer, og det er viktig å forstå dette for å håndtere integrering og samfunnssikkerhet i Norge (Garvik, 2019; Gursli-Berg et al., 2023; Holm-Hansen, 2022; Holm-Hansen & Paulsen, 2024; Knudsen, 2024; Utlendingsloven, 2008, § 112).

Virkeligheten preges av økt internasjonalisering og flyktningkriser, mens radikaliserings er en bekymring for nasjonal sikkerhet (NSM, 2023, s. 48; Gursli-Berg et al., 2023; Tønnessen, 2023). Det norske landskapet er formet av både historiske og moderne utfordringer tilknyttet samfunnssikkerhet og migrasjon. Migrasjon har både før, og er i moderne tid, en kilde til kulturell mangfoldighet, økonomisk vekst, og ikke minst en arena for komplekse samspill som preger nasjonal sikkerhet (Bartoszewicz, 2016, s. 12; Hegghammer, 2016). Migrasjon, samfunnssikkerhet og radikaliserings samhandler, kolliderer og styrker hverandre på flere måter, og utgjør grunnlaget for masteroppgaven (PST, 2023, s. 33; Tønnessen, 2023).

1.1 Bakgrunn for temavalg

Temaet om migrasjon og samfunnssikkerhet er fundamentert i forfatterens personlige historie som andregenerasjonsinnvandrer. Forfatteren har røtter i en familie som flyktet fra tidligere Jugoslavia på slutten av 1990-tallet, i en periode preget av politisk ustabilitet og noen av de verste krigsforbrytelsene i Europa etter andre verdenskrig. (Holm-Hansen & Lundbo, 2023). Å bli utsatt for en så brutal påkjenning at man må flykte fra sitt eget hjem er forhåpentligvis, noe mange, inkludert forfatteren, aldri kommer til å forstå fullt ut. Ettersom det ikke har vært alternativt å returnere til et land preget av brutalitet og etnisk forfølgelse, så kaster dette et uutslettelig lys over forfatterens perspektiv.

Oppveksten i et etnisk mangfoldig miljø i Norge har formet forfatterens forståelse av mangfoldigheten av migrasjonens dimensjoner. Multikulturelle vennskap og relasjoner med flere innvandrere har bidratt til en dypere innsikt i mangfoldet av perspektiver, erfaringer og utfordringer som kjennetegner livet som en etnisk minoritet i Norge.

Med en bachelorgrad fra politihøgskolen i 2022, erfaring fra tjeneste ved Oslo lufthavn med grensekontroll, asylregistrering for politiets utlendingsenhet, samt arbeid med utlendingsforvaltning, har forfatteren en solid variasjon i bakgrunn innenfor aktuelt felt. Tidligere profesjonelle erfaringer inkluderer håndtering av ukrainske flyktninger og administrasjon av diverse oppholds- og utvisningssaker, noe som har styrket forfatterens interesse og engasjement for de aktuelle temaene. Forfatterens nåværende stilling som spesialkonsulent i kommunal flyktningtjeneste er et omfattende ansvarsområde, og gir en bred innsikt i migrasjonens humanitære aspekter. Arbeid med bosetting, veiledning og oppfølging av flyktninger, samt bistand i kontakt med offentlige instanser, har utvidet perspektivet til å omfatte de praktiske utfordringene som flyktninger har ved ankomst til Norge.

Den mangfoldige arbeidserfaringen har gitt forståelse og flere ulike perspektiver på migrasjon i Norge, inkludert et overblikk over mulige konsekvenser for radikaliseringspotensialet og samfunnssikkerheten. Arbeidserfaringen har skapt en lidenskap for utlendings- og migrasjonsfeltet. Forfatteren er overbevist om at kombinasjonen av erfaringer og yrkesbakgrunn begrunner temavalget, og gir et unikt grunnlag for å belyse de komplekse samspillene mellom migrasjon, radikalisering og samfunnssikkerhet i Norge. Med andre ord har personlige interesser og erfaringer naturligvis formet forfatteren til en viss grad.

Gjennom analysen er det forsøkt å nyansere dette gjennom en så objektiv tilnærming som mulig. Forfatteren oppfatter at oppgavens troverdighet styrkes ved å anerkjenne at til tross for disse anstrengelsene, vil oppgaven uunngåelig reflektere den tiden og konteksten den er skrevet i. Dette bringer oss naturligvis videre til oppgavens formål.

1.2 Formål

Det skal undersøkes i hvordan migrasjon kan påvirke samfunnssikkerheten med tanke på radikaliserings, og hvordan dette manifesterer seg i Norge. Studiens formål er å belyse samspillet mellom migrasjon, samfunnssikkerhet og radikaliserings i Norge. Gjennom forskning på forholdet mellom disse temaene, søkes det en forståelse for samspillene, utfordringene og potensielle konsekvenser de medbringer.

Forskningen er av stor betydning av flere grunner. Først og fremst står Norge overfor økende migrasjonsstrømmer, mens landet samtidig er en del av et globalt samfunn preget av internasjonal mobilitet (IMDi, 2022). For å utvikle effektive og målrettede politiske tiltak som kan identifisere og håndtere potensiell risiko, så er det nødvendig å forstå hvordan migrasjon kan prege samfunnssikkerheten (Baldwin-Edwards et al., 2018, s. 5). Ifølge Politiets sikkerhetstjeneste (PST) er temaet relevant i lys av økt bekymring for radikaliserings og sikkerhetstrusler i samfunnet (PST, 2024). For å øke samfunnssikkerheten, hevder PST (2023), at det er nødvendig å identifisere sammenheng mellom migrasjon og radikaliserings, slik at en utforming av forebyggende tiltak muliggjøres. Derfor søker studien innsikt og erkjennelse om hvordan migrasjon påvirker samfunnssikkerhet, med tanke på radikaliserings. Studiens hensikt er å bidra til kunnskapsutvikling som kan være nyttig for beslutningstakere, praktikere og forskere innen feltet. Dette fører videre til oppgavens problemstilling.

1.3 Problemstilling

Gitt at formålet med studien er å utforske samspillet mellom migrasjon, samfunnssikkerhet og radikaliserings i Norge, vil oppgaven rette oppmerksomhet mot følgende problemstilling:

På hvilken måte påvirker migrasjon samfunnssikkerheten i Norge med tanke på radikaliserings?

For å utforske omfanget av problemstillingen og sette det i norsk kontekst, er det essensielt å undersøke flere faktorer. Problemområdet rommer historiske og kulturelle dimensjoner, også politiske og sosioøkonomiske aspekter. En nødvendig tilnærming er å belyse aspekter innenfor det kontekstuelle rammeverket, slik at problemstillingen kan sees i en større sammenheng. Dette er sentralt for oppgaven, og tilnærmingen muliggjør en mer helhetlig forståelse av samspillet mellom migrasjon, samfunnssikkerhet og radikaliserings.

Gjennom å sette problemstillingen i en større og teoretisk sammenheng, søker studien å identifisere og analysere underliggende mekanismer som knytter migrasjon til radikaliserings, og konsekvensene for samfunnssikkerheten. Det vil også være hensiktsmessig å bidra til en mer helhetlig forståelse av utfordringene Norge har i møte med migrasjon og radikaliserings. For å gjøre dette på en forståelig og tydelig måte, så må studien avgrensnes.

1.4 Avgrensning

Studien gjennomføres innenfor rammen av norsk samfunnssikkerhet, med et fokus på migrasjonens preg på radikaliserings. Studien søker å skape innsikt i dynamikken mellom migrasjon og radikaliserings på tvers av ulike sektorer i samfunnet, inkludert offentlige institusjoner, organisasjoner og individuelle erfaringer.

Videre utforsker oppgaven primært migrasjonen sitt preg på norsk samfunnssikkerhet i en bredere kontekst, inkludert integrering og risiko for radikaliserings. Dette fokuset gir en klar retning for studien og hindrer spredning over for mange temaer. Studien er også samfunnsrelevant, i tillegg til at den avgrensede nasjonale tilnærmingen gjør det mulig å skape et overordnet bilde som kan ha bredere implikasjoner.

For å operasjonalisere problemstillingen, så er det nødvendig å avgrense følgende begreper grundigere: migrasjon, påvirkning, samfunnssikkerhet, radikaliserings.

I studien defineres migrasjon bredt, inkludert lovlige og ulovlige migranter, midlertidige (eksempelvis visum og arbeidsmigrasjon) og permanente migranter (eksempelvis arbeid), samt de som søker asyl og de som har flyktningstatus (Tønnessen, 2023). Mangfoldet i migrasjonstyper bidrar til å utforske kompleksiteten i migrasjonens påvirkning på samfunnssikkerhet og radikaliserings.

Begrepet «påvirkning» i problemstillingen konkretiseres ved å undersøke hvordan migrasjon preger dynamikken tilknyttet radikaliseringsprosessen i samfunnet. Dette inkluderer vurderingen av om migrasjon gjør radikaliseringsprosessen mer eksponert i media, effektiviteten av integreringspolitikk og trusselnivå. Studien søker å gi konkrete indikatorer på migrasjonens innvirkning på radikaliseringsprosessen og samfunnssikkerhet ved å operasjonalisere «påvirkning» slik.

Samfunnssikkerhet omfatter tiltak og forhold som sikrer befolkningens trygghet, beskyttelse av nasjonale verdier og infrastruktur, planlegging av beredskap, samt forebygging og håndtering av kriser og trusler (Engen, 2023; Meld. St. 10 (2016-2017)). For måling benyttes variabler som trussel-scenarier, offentlig oppfatning, integrering og nasjonal sikkerhet.

Radikaliseringsprosessen er en gradvis endring i ideologiske, politiske eller religiøse overbevisninger til et individ eller en gruppe mot mer ekstreme eller voldelige synspunkter (Politiet, u.å.; Regjeringen, 2019). Markører inkluderer økt isolasjon, segregering, kontakt med radikale grupper og uttrykte trusler mot samfunnet. Det skilles mellom voldelig og ikke-voldelig radikaliseringsprosessen. Voldelig radikaliseringsprosessen eller voldelig ekstremisme er den mest alvorlige fasen. Det involverer fysisk handling, ofte straffbart, mens ikke-voldelig radikaliseringsprosessen, som deltakelse i en radikal demonstrasjon eller bruk av ytringsfriheten, kan være utfordrende å identifisere, og er ikke alltid straffbart (RVTS, u.å., b). Ved å inkludere både voldelig og ikke-voldelig radikaliseringsprosessen i definisjonen, søker studien å gi en bred forståelse av utfordringen, og potensielle virkninger på samfunnssikkerheten.

Studien avgrenses til migrasjonens preg på samfunnssikkerhet og radikaliseringsprosessen på nasjonalt nivå. Selv om lokalsamfunn og regionale forskjeller kan ha et betydelig preg i et land med så stort areal, er fokuset å skape et overordnet bilde med brede implikasjoner for landet. Derfor analyseres ikke geografisk avgrensede områder.

Studien er avgrenset til begynnelsen av 2000-tallet og frem til i dag. Det blir altfor omfattende å inkludere en lengre tidslinje, og det er innenfor den definerte tidsrammen at moderne utfordringer tilknyttet migrasjon og radikaliseringsprosessen i Norge er mest relevante. Slik hensyntas også moderne utfordringer. Migrasjonstallene har også doblet seg mange ganger fram til i dag (Hack, 2024; Statistisk sentralbyrå, 2011). Videre er studien på norsk, selv om det er brukt en omtrentlig likevekt av norsk og engelsk litteratur. Språkbegrensningen sikrer presise tolkninger, letter forståelsen og effektiviserer formidlingen.

For å analysere problemstillingen vil det gjennomføres forskning på publikasjoner fra relevante sektorer som involverer nasjonale myndigheter og organisasjoner. Dette inkluderer, men begrenses ikke til, organer som IMDi og PST, og organisasjoner som Røde Kors. Den empiriske tilnærmingen sikter seg inn mot skapelsen av et helhetlig bilde av migrasjonens påvirkning på samfunnssikkerhet og radikaliserings gjennom flere perspektiver.

Empirien strekker seg over offentlig tilgjengelig informasjon fra mange sektorer, samt offentlige, private og frivillige organisasjoner. Statlige organisasjoner, nasjonale myndigheter og sikkerhetstjenester som direkte påvirker eller blir påvirket av migrasjon har også offentlig informasjon som setter studien i empirisk kontekst. Analysen forankres også i statistikk og anerkjent forskning. Variasjonen bidrar til å besvare problemstillingen så helhetlig som mulig. Nå som oppgaven er avgrenset, er det naturlig å se på studiens begrensninger.

1.5 Begrensninger

Det er flere mulige begrensninger for studien, som kan påvirke gyldigheten, påliteligheten og generaliserbarheten av funnene. Begrepene «migrasjon», «påvirkning», «samfunnssikkerhet» og «radikaliserings», skaper hver for seg begrensninger for studien. Selv om operasjonalisering av begrepene strukturerer tilnærmingen til analysen, så er ikke alle nyanser og kontekstuelle variabler representert fullt ut. Dette kan lede til forenklinger. Et gjennomgående moment er at flere av begrepene kan være krevende å kvantifisere.

Migrasjonsbegrepet er bredt operasjonalisert, inkludert lovlige og ulovlige migranter, midlertidige og permanente migranter, samt asylsøkere og flyktninger (Tønnessen, 2023). Definisjonen gir et helhetlig bilde, men det kan også skape analytiske utfordringer. Variasjonen kan lede til mangelfull differensiering mellom gruppene. Det er fare for at viktige nyanser for å forstå preget på samfunnssikkerhet og radikaliserings kan oversees. Dette begrenser også analysens dybde.

«Påvirkning» er operasjonalisert ved å vurdere hvordan migrasjon endrer dynamikken knyttet til radikaliserings i samfunnet. Det inkluderer vurdering av faktorer som effektiviteten av integreringspolitikk, migrasjonens medieeksponering, trusselnivået tilknyttet radikaliserings, og om faktorene preger til det bedre eller verre. Selv om tilnærmingen indikerer på migrasjon sin innvirkning, kan det være utfordrende å kvantifisere begrepet.

«Samfunnssikkerhet» defineres, i norsk kontekst, som tiltak og forhold som sikrer befolkningens trygghet, beskyttelse av nasjonale verdier og infrastruktur, planlegging av beredskap, samt forebygging og håndtering av kriser og trusler (Engen, 2023; Meld. St. 10 (2016-2017)). Variabler som trusselscenarier, offentlig oppfatning, mangfold og integrering, samt nasjonal sikkerhet gir en omfattende forståelse av begrepet. Uavhengig av dette kan kompleksiteten i begrepet bli vanskelig å fange opp.

Radikalisering er en gradvis endring av ideologiske, politiske eller religiøse overbevisninger mot mer ekstreme eller voldelige synspunkter (Politiet, u.å.; Regjeringen, 2019). Markører inkluderer økt isolasjon, segregering, kontakt med radikale grupper og uttrykte trusler mot samfunnet. Ved å inkludere både voldelige og ikke-voldelige radikaliseringsfaktorer, søker studien å skape en bred forståelse. En utfordring kan være å fange opp nyanser og individuelle variasjoner, som nødvendigvis ikke reflekteres gjennom rapportert informasjon.

Det er flere begrensninger. Studien undersøker blant annet sammenhengen mellom religiøse grupper og radikalisering. Det har et potensiale med å føre til bekymringer om stigmatisering og oppfattelsen av at studien ikke er nøytral. Samtidig kan en avgrensning fra å inkludere disse kulturelle aspektene begrense analysens dybde, da det vil utelate sentrale kulturelle preg på radikalisering. Det er også relevant å nevne mørketall i statistikk som en konstant begrensning. Med mørketall refereres det til informasjon som ikke er oppdaget/rapportert. Studien baserer seg på tilgjengelig statistikk og offentlig informasjon, mens mørketallene representerer en variabel som ikke er mulig å inkludere i analysen (Lomell, 2020).

Det er nevneverdig at selv om det nesten er likevekt mellom norsk og engelsk litteratur, kan det hende at relevante kilder på andre språk ikke er inkludert. Noe annet som begrenser er fraværet av personlige erfaringer og perspektiver fra migranter. Ettersom studien begrenses til bruk av offentlig informasjon og statistikk, uten kvalitative analyser og perspektiver fra migranter, kan dette føre til en utilstrekkelig belyst virkelighetsforståelse.

I tillegg til andre begrensninger er det relevant å nevne generalisering og ekstern validitet som en betydelig begrensning for studien. Funnene kan ha begrenset generaliserbarhet til andre kontekster eller land, da det er et spesifikt fokus rettet mot Norge. Dette utdypes i kapittel 3.6. I det følgende presenteres oppgavens struktur.

1.6 Struktur

I det påfølgende kapittelet presenteres oppgavens teoretiske tilnærming. Her formidles et solid teoretisk rammeverk. I fokus er tre teoretiske tilnærminger, som er nøye utformet for å bli systematisk anvendt i analysen og diskusjonen av oppgavens problemstilling. Kapittel 3 belyser studiens metodologi, forskningstilnærming, samt etiske og metodiske vurderinger, derunder viktige aspekter som reliabilitet og validitet. I kapittel 4 fremlegges studiens empiri, som er et resultat av en dokumentanalyse av et datamateriale bestående av eksisterende litteratur om emnet. Kapittel 5 går i dybden av funnene, og diskuterer de empiriske funnene i forhold til tidligere forskning og det teoretiske rammeverket i kapittel 2. Her settes alt i norsk kontekst. Denne delen av oppgaven er strukturert etter presentasjonen av det teoretiske rammeverket. Kapittel 5 legger dessuten grunnlaget for besvarelsen av oppgavens problemstilling, som i hovedsak vil besvares i konklusjonen – kapittel 6. I kapittel 7 blir implikasjonene av studiens funn presentert. Her blir det også trukket linjer til mulige retninger for videre forskning.

2 Konseptuelt rammeverk

Kapittelet gir en oversikt over teoretiske perspektiv og bidrag som belyser problemstillingen. Målet er å anvende disse i analysen av empirisk materiale, og vise en forståelse av litteraturen studien bygger på. Kapittelet definerer og identifiserer sentrale teoretiske begreper, demonstrerer innsikt i relevante teorier, og opprettholder teoretiske innfallsvinkler for en kritisk vurdering av eksisterende teori. I begynnelsen anvendes Tajfel og Turner (1979) sin sosiale identitetsteori for å belyse migrasjonens påvirkningsprosess og identitetsdannelse. Videre har Berry (1997) sin akkulturasjonsmodell en sentral betydning i den delen av det konseptuelle rammeverket som omhandler tilpasningskapabiliteter, sårbarheter og risikofaktorer for migranter. Deretter kaster Vertovec (2007) sin teori om superdiversitet lys over radikaliseringsdynamikk, politisk kontekst og polarisering. Fokuset flyttes så til sosiale nettverk, religiøse og ideologiske drivere, og migrasjon som katalysator for radikalisering, belyst gjennom Wiktorowicz (2005) sin radikaliseringsmodell. Til slutt i kapittelet utforskes samspillet mellom migrasjon og radikaliseringsfaktorer, før kapittelet avrundes med en oppsummering av oppgavens teoretiske perspektiver. Oppsummeringen formulerer en analytisk sammenheng mellom de mest sentrale begrepene og skjerper antakelsene som danner grunnlaget for videre arbeid.

2.1 Migrasjon som påvirkningsprosess

I dette kapittelet vil migrasjon som påvirkningsprosess utforskes ved å blant annet anvende Tajfel og Turner (1979) sin sosiale identitetsteori. Migrasjon er en flerdimensjonal prosess som preger individuelle og kollektive identiteter ulikt. Sosial identitetsteori gir et nyttig teoretisk rammeverk for å danne en forståelse av hvordan migranter konstruerer sin identitet i møte med nye sosiale, kulturelle og geografiske kontekster (Tajfel, 1978; Tajfel & Turner, 1979; Van Oudenhoven et al., 2006).

I migrasjonsprosessen møter man flere utfordringer. Identitetskapabiliteter handler om evnen til å forstå og håndtere disse, og evnen til å konstruere og forhandle om egen identitet i møte med nye sosiale virkeligheter. Migranter kan oppleve identitetskonflikter når de forholder seg til flere kulturelle identiteter samtidig. For eksempel kan de identifisere seg med både sitt opprinnelsesland og Norge, samt med ulike subkulturelle grupper innenfor de kontekstene. Tilpasningsprosessen kan by på utfordringer og muligheter (Tajfel & Turner, 1979).

Tilpasning er avgjørende for migrasjonserfaringen, og handler om hvordan migranter tilpasser seg nye sosiale, kulturelle og geografiske miljøer. Akkulturasjonsmodellen til Berry (1997) identifiserer hvordan innvandrere kan forme ny identitet gjennom tre stadier; migrasjon, akkulturasjon og adaptasjon. Han har også identifisert fire ulike strategier for tilpasning: integrering, assimilering, segregering og marginalisering. Strategiene representerer måter å forholde seg til ens opprinnelige kulturelle identitet og vertslandets normer. Integrering handler om opprettholdelse av egen kulturell identitet, samtidig som man adapterer elementer fra vertssamfunnet, mens assimilering er å gi opp egen kulturelle identitet til fordel for vertssamfunnets normer og verdier. Segregering går på å fastholde egen kulturell identitet og unngå kontakt med vertssamfunnet, mens marginalisering innebærer å føle seg ekskludert fra opprinnelig kultur og fra vertssamfunnet (Aanesen, 2020; Brochmann, 2020; Haugseth, 2023; Integreringsloven, 2020).

Utfordringer tilknyttet identitetskapabiliteter og tilpasningskapabiliteter er blant annet med på å sette migranter i en sårbar og risikabel posisjon i migrasjonsprosessen. Berry (1997) sin akkulturasjonsmodell identifiserer ulike stressfaktorer tilknyttet kulturell tilpasning, sosial ekskludering og økonomisk usikkerhet. Dette er faktorer som i verste fall kan øke sårbarheten for psykisk belastning, og øke potensiale for radikaliserings blant migranter (Andersen et al., 2016).

Ved å forstå migrasjon som en påvirkningsprosess kan man få innsikt i tilknytninger til identitetskonstruksjon, tilpasning og sårbarheter blant migranter. Det er viktig for å forstå samspillet mellom migrasjon, radikaliserings og samfunnssikkerhet. Ved å bruke Tajfel og Turner (1979) sin sosiale identitetsteori, og Berry (1997) sin akkulturasjonsmodell legges det et solid og anerkjent faglig grunnlag for å skape en forståelse av migrasjon som påvirkningsprosess, når det gjelder radikaliserings og samfunnssikkerhet.

2.1.1 Identitetskapabiliteter

I et migrasjonsperspektiv er det viktig å forstå identitetskapabiliteter for å få en innsikt i hvordan enkeltindivider konstruerer og forhandler om sin identitet. Tajfel og Turner (1979) sin sosiale identitetsteori gir et rammeverk for å analysere hvordan migranter utvikler og opprettholder egen identitet i sosiale sammenhenger. Dette er nyttig for å forstå migrasjonens preg på individers identitetsdynamikk.

Ifølge Tajfel (1972) er sosial identitet kunnskap om egen tilhørighet til sosiale grupper, samt følelser og verdier som følger med. Hogg (2003) nevner at man har vokst opp i forskjellige grupper og familier. Man deltar i lag, arbeider i organisasjoner og er med i forskjellige grupper. Det eksisterer sosiale kategorier som eksempelvis etnisitet, nasjonalitet og kjønn. Studien handler om migranter i Norge som en gruppe, og at alle andre grupper man deltar i kan prege identitetsfølelsen til individet. Sosial identitetsteori er en sosialpsykologisk teori om selvet og identiteten i en gruppe, utviklet av Tajfel og Turner (1979). Selv om man kan bli preget av andre, så er egen identitet en avgjørende faktor i denne dynamiske prosessen. Identitet oppnås gjennom selvevaluering, samtidig som man forsøker å se hvordan andre oppfatter en selv, og i forhold til egne sosiale og kulturelle normer (Gardiner & Kosmitzki, 2002).

Tajfel og Turner (1979) hevder at gruppene man tilhører er en viktig faktor for individets selvbilde, at dette er med på å skape den sosiale identiteten, og en følelse av et meningsfullt bidrag til den sosiale verdenen. Derfor har man, gjennom sosial kategorisering, delt opp verden i «oss» mot «dem». Disse «inn-gruppene» (oss) og «ut-gruppene» (dem) vil forsøke å trykke den andre ned, for å få et bedre selvbilde. På denne måten utfordres en identitet av en annen, og begge forsterker hverandre, noe som skaper et dilemma for samfunnsikkerheten. (Bartoszewicz, 2016, s. 12; Buzan et al., 1998, s. 23-24). Det at medlemmer av «inn-gruppene» prøver å finne negative aspekter ved den andre gruppen er en av de sentrale hypotesene i teorien til Tajfel og Turner (1979). Det å gruppere mennesker er basert på en normal kognitiv prosess, og her vektlegges det å subjektivt se etter ting til felles, samhold i sin egen gruppe, og lete etter ulikheter med den andre gruppen. Dette er grunnlaget for en av de tre mentale prosessene i Tajfel og Turner (1979) sin sosiale identitetsteori, også kalt sosial sammenligning.

Sosial sammenligning er å sammenligne egen gruppe med andre grupper. For å utvikle selvbilde, så må sammenligningen være positiv i forhold til den andre gruppen (Gurin et al., 1994; Tajfel & Turner 1979). Sosial kategorisering er neste gruppe hvor en migrant kan utvikle sin sosiale identitet. Kategorien baseres på sosiale faktorer som språk, hudfarge, og andre identitetsdannende egenskaper. Den siste kategorien i Tajfel og Turner (1979) sin identitetsteori, er sosial identifikasjon. Det handler om tilhørighet til gruppen man adopterer identiteten sin fra, hvor en følelsesmessig tilknytning til identifiseringen oppstår. Slik blir ens selvbilde bundet til gruppen man tilhører.

Ifølge Tajfel og Turner (1979), søker mennesker å forstå seg selv basert på sin tilhørighet til ulike sosiale grupper, og de identifiserer seg ofte med grupper de opplever tilhørighet til. Når man kommer som migrant til et nytt land eller en ny kulturell kontekst, så blir man ofte konfrontert med nye sosiale grupper og identiteter. Dette kan føre til endringer i selvbilde, hvordan man ser andre, og hvordan det kan utfordre deres eksisterende identitet og tilhørighet. På en annen side, så kan identiteten også endres avhengig av hvilken sosial status man har, og hvilke roller man skal fylle. Man vil for eksempel fungere annerledes i yrkessammenheng og hjemme som forelder (Gardiner & Kosmitzki, 2002; Sand, 1997; Van Oudenhoven et al., 2006).

Det kan videre sies at man, i lys av sosial identitetsteori (Tajfel & Turner, 1979), kan forstå identitetskapabiliteter som individets evne til å styre gjennom prosessen med konstruksjon av egen identitet og sosial tilpasning til forskjellige miljøer. Migranter må ofte forhandle om egen identitet i møte med diverse sosiale forventninger, normer og stereotyper, noe som krever høy grad av selvbevissthet og sosial kompetanse. Derfor innebærer identitetskapabiliteter også evnen til å integrere ulike deler av egen identitet på en meningsfull måte, både for en selv og samfunnet (Berry, 2006; Kjelstadli, 2003).

Noe annet identitetskapabiliteter innebærer er håndtering av sosiale forventninger og stereotyper tilknyttet egen kulturell bakgrunn. Migranter kan oppleve et press på å integrere seg. Det vil si å tilpasse seg de norske normene og verdiene, samtidig som de opprettholder elementer av sin opprinnelige kulturelle identitet. Dette kan være utfordrende, og det krever utvikling av strategier for håndtering av motstridende identitetskrav (Aanesen, 2020; Tajfel & Turner, 1979). Dette og hvilke tilpasningsstrategier som er de mest vanlige, vil studien fokusere ytterligere på i lys av Berry (1997) sin akkulturasjonsmodell, i kapittel 2.1.2.

Gjennom Tajfel og Turner (1979) sin sosiale identitetsteori kan man få innsikt i hvordan migranter i Norge konstruerer og forhandler med seg selv om egen identitet i møte med nye sosiale og kulturelle kontekster. Identitetskapabiliteter spiller en viktig rolle i migrasjonserfaringen, og kan bidra til å forme individets velvære og samfunnets mangfold. Derfor kan det argumenteres for at det kan være avgjørende å forstå og styrke identitetskapabiliteter for å fremme integrering og inkludering i et stadig mer mangfoldig samfunn. Tilpasningskapabiliteter spiller også en viktig rolle, og henger tett sammen med identitet.

2.1.2 Tilpasningskapabiliteter

Tilpasningskapabiliteter, som undersøkt gjennom akkulturasjonsmodellen til Berry (1997), har en avgjørende betydning i analysen av hvordan migranter tilpasser seg nye kulturelle samfunn. Forståelsen av akkulturasjon er også viktig for å besvare oppgavens problemstilling. Akkulturasjonsmodellen er et ledende teoretisk rammeverk innen mange migrasjonsstudier, og gir et perspektiv på hvordan individer møter migrasjon gjennom å forholde seg til kulturelle tilpasninger og identitetsendringer over tid. Enkelt forklart, handler modellen om strategier en bruker når man befinner seg i en annen kultur, og forklaringer rundt hver strategi.

Den godt anerkjente akkulturasjonsmodellen til Berry (1997) skiller seg fra andre teorier ved å peke på at migranter ikke bare tilpasser seg vertssamfunnets kultur, men at de også kan utvikle og opprettholde egen kulturell identitet samtidig. Modellen vektlegger to dimensjoner, hvor den ene handler om i hvilken grad innvandrere bevarer og vedlikeholder egen kultur og tradisjoner, mens den andre dimensjonen innebærer i hvilken grad man ønsker å delta i, og tilegne seg noe fra majoritetskulturen. Disse dimensjonene identifiserer fire ulike tilpasningsstrategier: integrering, assimilering, segregering og marginalisering. Strategiene representerer ulike måter å håndtere kulturell mangfoldighet på, og de kan ha forskjellige konsekvenser for individets trivsel, samfunnsharmoni og sikkerhet (Berry, 1997; Jávo, 2010, s. 38).

Som nevnt i kapittel 2.1, handler integrering om å opprettholde egen kulturell identitet, samtidig som man deltar aktivt i norsk kulturelt og sosialt liv. Dette kan være en adaptiv strategi som ifølge Berry (1997) fremmer individets velvære og samfunnets mangfold. Assimilering, derimot, innebærer å gi opp egen kulturell identitet til fordel for norske normer og verdier. Det kan på en side føre til enkel tilpasning, men kan også lede til tap av kulturell identitet, og en følelse av mangel på tilhørighet. Segregering og marginalisering representerer to ulike former for avvisning fra det norske samfunnet eller opprinnelig samfunn. Segregering innebærer opprettholdelse av egen kulturell identitet, mens man unngår kontakt med det norske samfunnet. Marginalisering innebærer å bli ekskludert fra ens egen kulturelle gruppe og det norske samfunnet. Begge strategiene kan føre til sosial isolasjon og psykisk belastning (Aanesen, 2020; Brochmann, 2020; Haugseth, 2023; Integreringsloven, 2020; Jávo, 2010).

Norge er et flerkulturelt samfunn, som vil si at det sosiale samspillet i landet foregår mellom mennesker fra mange forskjellige kulturer, tradisjoner, livssyn, utseende etc. I Norge er man dermed i en situasjon hvor man hvert fall til en viss grad må tilpasse seg som migrant.

Akkulturasjon kan defineres som en prosess som handler om aspektene ved å tilpasse seg i et samfunn. I denne sammenhengen handler akkulturasjon om hvordan migranter tilpasser seg nye kulturelle og sosiale miljø (Berry, 1997). Ifølge Jávo (2010) er akkulturasjon endringer som oppstår i konstant kontakt mellom flere etniske grupper. Disse endringene forutsetter en selektiv tilpasning til verdiene, troen og tradisjonene til en eller flere kulturer.

Ifølge Jávo (2010) er akkulturasjonsprosessen dynamisk, hvor mennesker kan innta forskjellige strategier i ulike deler av livet, og i ulike sammenhenger. Berry (1997) hevder at det er avgjørende å forstå forskjellen på karakteristikker i de forskjellige kulturene, for at man skal forstå strategiene som blir adoptert gjennom tilpasning. Hvis gapet mellom karakteristikkene er altfor stort, så blir det vanskelig med tilpasning (Kvello, 2010).

Flyktninger fra ikke-vestlige land kan ofte oppleve akkulturasjonsprosessen som krevende, ettersom denne gruppen ofte migrerer ufrivillig, og med et mål om å overleve og finne trygghet. Sosiale kontrollmekanismer og struktur i Norge er også ofte annerledes enn det flyktninger fra den ikke-vestlige verden er vant til. Dette kan være stressende for flyktninggruppen (Berg & Lauritsen, 2009; Berry, 2014, s. 548; Kvello, 2010).

Jávo (2010) hevder at akkulturasjonsprosessen medfører raske endringer som kan skape stress. Det at tradisjonelle levemåter mister verdi og mye fremmed overtar kan lede til at flyktninger med uklart migrasjonsmotiv blir uinteressert i å integrere seg i Norge, mens andre ønsker det, og vet ikke hvordan. Lite språkkunnskap og mangel på informasjon og forståelse gjør situasjonen mer krevende (Berg & Lauritsen, 2009; Eriksen & Sajjad, 2012). På en annen side gir tilgang til tidlig språkopplæring, engasjement i samfunnsaktiviteter og deltakelse i arbeidsmarkedet et godt utgangspunkt (Mortensen, 2015; Regjeringen, u.å.) .

Utfordringene resulterer ofte i at migranter trenger mer sosial støtte fra majoritetsgruppen eller egen etnisk gruppe. Støtten går etter hvert over til å bli et grunnleggende behov, da tapet av tidligere støtte og brudd i familieband og nære relasjoner kan lede til manglende selvtillit og positive forventninger til seg selv (Jávo, 2010). Akkulturasjonsprosessen kan av mange flyktninger oppfattes som truende mot egen identitet, som et resultat av at man opplever nedgang i status. En følelse av avmakt og hjelpeløshet (Eriksen & Sajjad, 2012; Jávo, 2010).

Dette kultursjokket kan beskrives som å føle seg som et hjelpeløst barn, uten trygge foreldre som kan veilede. Selv om kultursjokket er en del av akkulturasjonsprosessen, og selv om det kan være smertefullt, så kan det også være et uttrykk for at man opplever fare ved at man er i ferd med å adaptere seg. På en annen side kan mangelen på kultursjokket være et tegn på sosial eller emosjonell isolasjon. Det er uansett ikke alle som adopterer positive tilpasningsstrategier på denne måten, og det vil avhenge av individuelle tilpasningskapabiliteter og gapet mellom opprinnelig kultur og kulturen i det nye samfunnet. En annen avhengig faktor er hvordan majoritetsbefolkningen forholder seg til minoriteter. Ved vurdering av dette er det relevant å belyse sårbarheter og risikofaktorer for migranter (Jávo, 2010; Thorbjørnsrud, 2010, s. 217).

2.1.3 Sårbarheter og risikofaktorer for migranter

Berry (1997) sin akkulturasjonsmodell og den franske sosiologen Bourdieu sin teori om kulturell, økonomisk og sosial kapital, og habitus, gir et verdifullt rammeverk for å identifisere og forstå sårbarheter og risikofaktorer blant migranter (Prieur & Sestoft, 2006). Migrasjonserfaringen kan være en utfordrende reise preget av en rekke stressfaktorer tilknyttet kulturell tilpasning, sosial ekskludering og økonomisk usikkerhet. I kapittelet er det fokus på hva som er grunnleggende for sårbarheter og risikofaktorer for migranter, hva slags faktorer som kan skape sårbarhet og risiko, hvilken påvirkning disse kan ha, og hvordan de kan øke sårbarheten for radikaliseringsprosessen.

For å gå inn på sårbarheter og risikofaktorer er det nyttig å se til grunnleggende teori om forskjeller i et samfunn. Bourdieu har utviklet begrepene habitus, og kulturell, økonomisk og sosial kapital. Habitus utformes gjennom interaksjon med andre og kroppsliggjøring av forventningene samfunnet stiller. Kulturell kapital handler om det man har med fra oppvekst og utdanning, mens den økonomiske kapitalen omfatter økonomiske ressurser, også handler sosial kapital om det sosiale nettverket en har. Bourdieu mener at disse kapitalformene er med på å avgjøre klasseposisjonen til et individ i samfunnet. Han ser på kapital som en ressurs, og det preger definisjonene av forskjeller mellom mennesker i sosialt hierarki. Kapitalformene avgjør klasseposisjon, noe som gjør at enkeltindividet, innenfor sitt sosiale rom, utvikler sin habitus og væremåte. Alt dette danner et grunnlag for samfunnsposisjonen til et individ, med styrkene på den ene siden, og sårbarheter og risikofaktorer på den andre siden (Prieur & Sestoft, 2006).

Ifølge Berry (1997) foregår akkulturasjon på grunnlag av aspektet som er presentert i kapittel 2.1.2 om tilpasningskapabiliteter, men også på grunnlag av hvordan man møtes fra samfunnets side. Multikulturalisme, parallellsamfunn, smeltedigel og ekskludering er med på å forme aspektet om hvordan man møtes fra samfunnets side. Ifølge Berry er dette viktig for akkulturasjonsprosessen. Akkulturasjonsstrategier avhenger både av forhold i og mellom grupper. Med andre ord, avhenger integrering av majoritetssamfunnets- og innvanderens innstilling. (Jávo, 2010, s. 40).

Ifølge Jávo (2010), integreres innvandrere stadig mer og bedre i Norge. Multikulturalisme, som innebærer å leve med flere kulturer og etnisiteter, bør ifølge Jávo (2010), sees på som noe positivt. Det kan likevel være krevende da det krever modenhet, toleranse og vilje til et fellesskap basert på likeverd, hvor man ikke kun bruker egen kultur som referanse for å vurdere andre kulturer. Smeltedigel beskriver når minoritetskulturen absorberes av majoritetskulturen, når majoriteten krever ensidig tilpasning, uten åpenhet for integrering. Parallellsamfunn oppstår derimot når tilknytningen til majoritetskulturen er lav blant minoritetene, som beholder og følger egen kultur i høy grad. Dette kan lede til at minoritetsgrupper krever at majoriteten tilpasser seg dem. Det kan skape segregering. Ekskludering, på den andre siden, er segregeringen sin motstrategi, hvor det handler om frykt for fremmede ideologier. Slike holdninger kan lede til stigmatisering av minoriteter (Berry, 1997; Jávo, 2010). Nå skal vi se litt på mulige sårbarheter og risikofaktorer for migranter.

Økonomisk sårbarhet kan spille en avgjørende rolle i migranternes beslutning om å søke muligheter i andre land. Lav lønn, lav levestandard og dårlige arbeidsmuligheter driver mange på flukt. En annen utfordring kan være at migranter opplever utfordringer med å finne arbeid i samsvar med deres kvalifikasjoner. Dette kan lede til underutnyttelse av deres potensial og økonomisk sårbarhet. Økonomisk stress kan også drive mennesker på flukt. Det henger ofte sammen med det sosiale og kulturelle (Jávo, 2010, Prieur & Sestoft, 2006)

Sosiale og kulturelle faktorer er også sårbarheter og risikofaktorer for migranter. Mange møter utfordringer med å tilpasse seg sosialt og kulturelt i et nytt land. Språkbarrierer, manglende tilgang til grunnleggende tjenester og utdanning, samt diskriminering på etnisk bakgrunn kan forsterke sårbarheten, og lede til sosial isolasjon og eksklusjon. Dette kan resultere i en følelse av marginalisering og avvísning (Berry, 1997; Jávo, 2010; Prieur & Sestoft, 2006). Dette utgjør også en radikaliseringsrisiko.

De ovennevnte stressfaktorene kan skape et sårbart grunnlag for radikaliserings blant migranter. Migranter som opplever sosial og kulturell eksklusjon, diskriminering og økonomisk usikkerhet kan sitte igjen med en opplevelse av at de er desillusjonerte og fremmedgjorte fra samfunnet. Dette kan gjøre migranter sårbare for utnyttelse fra ekstreme ideologier og radikale grupper, som ofte søker å rekruttere sårbare individer. Mangel på tilhørighet og følelse av formål kan føre til at migranter søker tilflukt i radikaliserende ideologier og handlinger som et forsøk på å skape en identitet i samfunnet (Bartoszewicz, 2013, s. 25-26).

2.2 Radikaliseringsdynamikk i samfunnet

Dette kapitlet utforsker dynamikken tilknyttet radikaliserings i samfunnet, med et fokus på hvordan ulike faktorer samvirker for å påvirke individuelle og kollektive prosesser som kan føre til radikaliserings. Radikaliserings representerer en gradvis endring av politiske, ideologiske eller religiøse overbevisninger til et individ eller en gruppe, mot mer ekstreme eller voldelige synspunkter. Segregering og økt isolasjon er blant markørene på dette (Politiet, u.å.; Regjeringen, 2019). Det er viktig å forstå radikaliseringsdynamikken i samfunnet for å utvikle proaktive og reaktive strategier for å håndtere utfordringen.

I kapittel 2.2.1 er det fokus på politisk kontekst og polarisering, i lys av Vertovec (2007) sin teori om superdiversitet, som refererer til en tilstand der mangfoldet i en befolkning er komplekst, med variasjon i alt fra kulturell bakgrunn, sosioøkonomiske forhold, religiøs praksis etc. I kapittel 2.2.2 er det fokus på sosiale nettverk, og hvordan det påvirker i forhold til radikaliserings. Wiktorowicz (2005) sin radikaliseringsmodell er sentral her, og i de to påfølgende underkapitlene. I kapittel 2.2.3 er religiøse og ideologiske drivere i fokus, mens i kapittel 2.4.4 så teoretiseres migrasjon som en potensiell katalysator for radikaliserings.

2.2.1 Politisk kontekst og polarisering

Politisk kontekst har en viktig rolle i radikaliseringsprosesser, og formes av omfattende samfunnsmessige faktorer. Basert på Vertovec (2007) sin teori om superdiversitet, som fremhever det økende kulturelle, etniske og religiøse mangfoldet i samfunnet, utforsker dette kapitlet hvordan politiske forhold som politisk ustabilitet, diskriminering og marginalisering påvirker radikaliseringsdynamikken i samfunnet.

Vertovec (2007) sin teori om superdiversitet vektlegger hvordan sosial kompleksitet, globaliseringsprosesser, informasjonsteknologi, virtuell samhandling og økt migrasjon endrer menneskers forståelse av seg selv. Superdiversitet understøtter en type kompleksitet som overstiger alt landet tidligere har opplevd. Et dynamisk samspill av variabler blant et økt antall nye, små og spredt, fleropphavs-, transnasjonalt tilknyttede, sosioøkonomisk differensierte og juridisk stratifiserte innvandrere som har ankommet i løpet av det siste tiåret (Vertovec, 2007, s. 1024). Med andre ord, så er sosial kompleksitet vanlig i Norge. Migrasjon skjer av flere årsaker og omfatter mennesker fra flere land. Forholdene mellom majoriteter og minoriteter i Norge endrer seg, innvandrere havner i en bra sosial posisjon og tar en høy utdanning, noe som gir forskjellige utgangspunkt for å lykkes, og bidrar til å øke samfunnskompleksiteten.

I lys av kompleksiteten som Vertovec (2007) skildrer, så kan politisk ustabilitet oppstå som et resultat av sosiale, økonomiske eller geopolitiske faktorer. Siden minoritetsgrupper favner over generasjoner i Norge, så er det, ifølge Engen (2014), noe spesielt med hvordan nye generasjoner av norskfødte med innvandringsbakgrunn påvirker samfunnet. De har andre levemåter, som på en side er annerledes enn foreldrene, mens de også representerer nye måter å være norsk på. De ulike tilpasningsformene gjør noe med kompleksiteten i samfunnet og hvordan befolkningen utvikler seg. Med kompleksitet kommer usikkerhet, og i verste fall misnøye blant befolkningen. Urolige politiske forhold kan skape slikt klima. Ifølge Atwood (2015) har politiske kriser og konflikter vært knyttet til økt rekruttering av radikale grupper, da gruppene tilbyr en løsning på de opplevde problemene.

Vertovec (2007) sin teori understreker også hvordan diskriminering og marginalisering av visse grupper kan bidra til radikaliseringsprosesser. Studier fra Human Rights Watch (HRW, 2014) viser at manglende like muligheter og systematisk diskriminering basert på etnisitet, religion eller kultur kan føre til følelser av urettferdighet og sinne blant marginaliserte grupper. Det kan drive personer til radikale ideologier som tilbyr fellesskap, identitet og motstand mot undertrykkelse. Radikaliseringsprosesser kan også skapes av polarisering og politisk splittelse. Ifølge Pew Research Center (2021), har samfunn som er preget av dyp politisk polarisering en økt sannsynlighet for at enkeltpersoner søker ekstreme eller radikale løsninger på samfunnsproblemer. Polarisingen kan forsterke en «oss mot dem»-mentalitet, og skape grobunn for radikalisering (Foucault, 1980, s. 242; Vertovec, 2007). Påvirkningen kan også oppstå via sosiale nettverk.

2.2.2 Sosiale nettverk og påvirkning

For å forstå radikaliseringsprosesser innenfor studiens rammer kan det være aktuelt å undersøke sosiale nettverks påvirkning. Sentralt i kapittelet er Wiktorowicz (2005) sin radikaliseringsmodell, som er et resultat av en studie om tilslutningen til den militante islamistiske gruppen Al-Muhajiroun. Radikaliseringsmodellen om mobilisering, og hvordan individer rekrutteres til radikale ideologier og grupper gjennom sosiale nettverk. Sentrale elementer i modellen er først og fremst mobiliseringsagentene, som er individene som mobiliserer enkeltpersoner mot radikale ideologier. Mobiliseringsstrukturene er de organisatoriske og sosiale strukturene som tilrettelegger for rekrutteringen og mobiliseringen. Den ideologiske appellen handler om ideene og overbevisningene som tiltrekker personer, og de sosiale nettverkene understreker viktigheten av dette i mobiliseringsprosessen. Modellen illustrerer også ulike steg i prosessen. Stegene beskrives i kapittel 2.2.3.

Sosiale nettverk er et dynamisk medium hvor ideer, verdier og engasjement spres. Individer blir ofte preget av sin nærmeste omkrets, inkludert familie, venner, kollegaer eller andre nære bekjente, til å omfavne eller utforske radikale ideologier (Ravndal, 2020, s. 362; RVTs, u.å., d; Strømmen, 2018, s. 36). Wiktorowicz (2005) understreker betydningen av disse båndene i mobiliseringsprosessen, der personlige forhold og tillit skaper et grunnlag for introduksjon og forsterkning av radikale synspunkter gjennom samtaler, felles aktiviteter og sosial støtte på forskjellige måter. På en annen side kan styrking av digital kompetanse, tilgang til rådgivning og inkludering motvirke nettbasert radikalisering (Loga et al., 2019, s. 119-127; Nøra, 2019).

I dagens digitale tidsalder har online sosiale nettverk blitt stadig mer innflytelsesrike i radikaliseringsprosesser. Det digitale dekker et menneskelig behov (RVTs, u.å., d). Wiktorowicz (2005) sin modell anerkjenner viktigheten av de virtuelle nettverkene, der enkeltpersoner fritt kan delta i diskusjoner, dele informasjon og bli eksponert for radikale ideer gjennom online felleskap, som forum og medieplattformer. Videre er det vesentlig å forstå hvordan sosiale nettverk kan opprettholde og styrke radikaliseringsprosessen. Radikaliseringsmodellen antyder at radikale holdninger kan forsterkes og internaliseres gjennom kontinuerlig interaksjon og støtte fra likesinnede individer. Dette kan lede til økt engasjement og aktivitet innenfor radikale miljøer (Strømmen, 2008; RVTs, u.å., d; Wiktorowicz, 2005). Dette gjelder særlig hvor det allerede er et grunnlag for religiøse eller ideologiske drivere.

2.2.3 Religiøs og ideologisk påvirkning

Sosial mobilisering spiller en sentral rolle i radikaliseringsprosessen. I Wiktorowicz (2005) sin studie laget han en fire-steps modell om radikaliserings psykologiske og sosiale landskap. Det første steget kalles «kognitiv åpning» (King & Taylor, 2011, s. 605). Her får enkeltindividet en opplevelse som skaper mottakelighet for ny informasjon, som for eksempel informasjon fra jihadistiske grupper (Wiktorowicz, 2005, s. 85). Dette kan lede til at man søker mening i religion. Her kan mobiliseringsagenter fra sosiale bevegelser bruke menneskers søken etter religion, for å veilede dem mot egen organisasjon (Wiktorowicz, 2005, s. 21-22). Det tredje steget kan oversettes til «rammeansvar». Her er individet overbevist om at egne tanker og holdninger samsvarer med den sosiale bevegelsen. Det fjerde steget er sosialisering, hvor personen blir et organisasjonsmedlem (King & Taylor, 2011, s. 605-606; Wiktorowicz, 2005).

Kognitive åpninger representerer forandringen i et individs forståelse av verden, ofte utløst av opplevd urettferdighet, frustrasjon eller identitetskrise. Det kan for eksempel være et resultat av politisk uro, sosial ekskludering eller personlige traumer. Gjennom en sårbar tilstand kan enkeltpersoner bli mer mottakelige for radikale ideer og budskap, som tilbyr svar på deres opplevde problemer, og et fellesskap som gir en tilhørighetsfølelse (Wiktorowicz, 2005, s. 85). Etter å ha opplevd en kognitiv åpning så er et individ ofte preget av livets formål og verdier. I mange tilfeller en søken etter religion. Som en migrant i et fremmed land, så kan man også ende på en søken etter religion med tilknytning til ens hjemland, da dette kan appellere til personens behov for tilhørighet. (FN-sambandet, 2023; Wiktorowicz, 2005, s. 21-22).

Det tredje steget, rammeansvar, er en gradvis tilpasning av et individs synspunkter og verdier til det som representeres av den radikale bevegelsen. Dette skjer via en ideologisk tilknyttet prosess, hvor individet gradvis identifiserer seg med radikale verdier. Tilpasningen kan for eksempel skje når migranter eksponeres for radikale ideer gjennom sosiale nettverk eller i direkte kontakt med mobiliseringsagenter. Sosialisering, den siste fasen, innebærer full integrasjon i den radikale bevegelsen gjennom formell tilslutning. Individet blir en aktiv aktør i radikaliseringsprosessen, og bidrar til å rekruttere andre. Her er gruppeidentiteten internalisert, og man adopter organisasjonens verdier og regler (King & Taylor, 2011, s. 605-606; Wiktorowicz, 2005). Dette er en måte migrasjon kan utløse radikaliserings på.

2.2.4 Migrasjon som en potensiell katalysator for radikaliseringsprosessen

Migrasjon kan spille en sentral rolle i radikaliseringsprosessen, og dens kompleksitet kan fungere som en potensiell katalysator for radikaliseringsprosessen. I dette underkapittelet utforskes hvordan migrasjonserfaringer, inkludert marginalisering, identitetsforvirring og kulturell tilpasning, kan bidra til å forme individets sårbarhet for radikaliseringsprosessen. Med utgangspunkt i radikaliseringsmodellen til Wiktorowicz (2005) undersøkes hvordan migrasjon kan påvirke radikaliseringsprosessen, og hvordan politiske, sosiale og økonomiske faktorer påvirker (Holm & Paust, 2015; RVTS, u.å., a).

Når det gjelder migrasjonserfaringer og identitetsutfordringer, så representerer migrasjon ofte en radikal endring i et liv. Dette kan lede til identitetsforvirring. I samsvar med Wiktorowicz (2005) sin radikaliseringsmodell, kan identitetsforvirringen eller en kognitiv åpning, være en kritisk faktor som gjør enkeltpersoner mer mottakelige for radikale ideer og budskap. Ifølge Vertovec (2007) kan migranter, særlig de som opplever diskriminering og marginalisering i det nye samfunnet, føle seg framkoblede fra opprinnelige kulturelle røtter, samtidig som de ikke egner å integreres i det nye samfunnet. Dette kan lede til en følelse av at man er i en identitetskrise og søker etter mening og tilhørighet, som igjen kan åpne døren for radikaliseringsprosessen (King & Taylor, 2011, s. 605; Wiktorowicz, 2005, s. 85). Selv om det også kan være en risiko, så adresserer dette behovet for sosiale nettverk.

Migranter som føler seg marginalisert kan søke støtte i ulike sosiale nettverk, som i verste fall kan være rekrutteringsarenaer til radikale grupper. I tråd med Wiktorowicz (2005), kan migranter som opplever kognitive åpninger og identitetsforvirring, være mer sårbare for rekruttering av radikale ideologier som tilbyr et fellesskap. Derfor er det viktig å forstå migranters sosiale nettverk, og hvordan det kan påvirke radikaliseringsprosessen (Horgan, 2009). Men dette er ikke alt.

Videre kan migranter være sårbare for politisk ustabilitet og økonomisk sårbarhet. Ifølge Wiktorowicz (2005) kan det skape en økt opplevelse av urettferdighet og frustrasjon, som kan føre til kognitive åpninger, og søken etter radikale løsninger på samfunnsproblemer. Samtidig kan migranter oppleve sosial ekskludering og økonomisk sårbarhet i Norge. Det kan øke deres sårbarhet for radikaliseringsprosessen (Bjørge, 2011). Dette er bare noen indikasjoner på samspillet mellom migrasjon og radikaliseringsprosessen.

2.3 Samspill mellom migrasjon og radikaliseringsfaktorer

Som allerede forklart i kapittel 2.1.3, så involverer migrasjon flere sosiale, økonomiske og politiske faktorer. Kombinert med radikaliseringsprosesser, blir samspillet mellom migrasjon og radikaliseringsfaktorer mer utfordrende å forstå. Dette kapittelet fokuserer på hvordan migrasjon og radikaliseringsfaktorer samvirker og påvirker hverandre (Berry, 1997; Jávo, 2010, Prieur & Sestoft, 2006).

Når det gjelder hvordan migrasjon påvirker radikaliseringsprosesser, så kan det fungere som en katalysator for radikalisering ved å skape sosiale, økonomiske og identitetsmessige utfordringer for individer og grupper. Når migranter opplever sosial ekskludering, økonomisk marginalisering og fremmedgjøring i det nye samfunnet, kan det lede til følelser av frustrasjon, sinne og mistriivsel. Som nevnt i forrige kapittel, kan dette gjøre personer mottakelige for radikale ideologier og budskap som tilbyr støtte (Wiktorowicz, 2005).

Migrasjon kan også føre til identitetskonflikter blant migranter som strever med å navigere mellom sin opprinnelige identitet, og den de adopterer i Norge. Identitetskonflikten kan lede til følelser av rotløshet, noe som igjen kan øke sårbarheten for radikalisering. Studier viser at migranter som føler seg marginalisert eller ekskludert fra det sosiale fellesskapet i et nytt land, kan søke tilflukt i radikale grupper (Bjørgero, 2011; Tajfel & Turner, 1979).

Videre, og ifølge Vertovec (2007), så kan politisk ustabilitet, diskriminering og denne typen sosial ustabilitet, både i opprinnelses- og vertsland, spille en betydelig rolle i samspillet mellom migrasjon og radikaliseringsfaktorer. Migranter som opplever politisk konflikt i hjemlandet, kan søke tilflukt i radikale ideologier som tilbyr motstand. På samme måte kan politisk polarisering og splittelse i Norge bidra til radikaliseringsprosesser blant migranter ved å skape et klima av usikkerhet, frykt og fiendtlighet mot enkelte befolkningsgrupper (Bjørgero, 2011; Wiktorowicz, 2005). Økonomi er en annen utfordring.

Økonomiske utfordringer som arbeidsledighet og lav lønn kan også spille en rolle i radikaliseringsprosesser blant migranter i Norge. Økonomisk marginalisering kan skape stress og desperasjon, som kan gjøre migranter mer mottakelige for radikale ideologier som tilbyr løfter om økonomisk rettferdighet (Berry, 1997; Jávo, 2010).

2.4 Oppsummering av teoretisk perspektiv

Teorikapittelet har utforsket flere teoretiske perspektiver tilknyttet migrasjon, radikaliserings og samfunnssikkerhet. Kapittelets funksjon er todelt. For det første har formålet vært å spesifisere sentrale begreper, som er viktige for å forstå samfunnssikkerhet, radikaliserings og migrasjon. Den andre funksjonen har vært å presentere de fire sentrale teoriene.

Tajfel og Turner (1979) sin sosiale identitetsteori gir innsikt i hvordan selvoppfatning og identitet er formet av individers tilhørighet til ulike sosiale grupper. Teorien understreker betydningen av sammenligning mellom grupper, og hvordan dette kan føre til fremveksten av inn-gruppe fordeler og ut-gruppe diskriminering. Rammeverket kan bidra til å forstå hvordan migranter former identitet i møte med nye sosiale kontekster, og hvordan det kan prege deres akkulturasjonsprosess og potensielle radikaliseringsrisiko. Akkulturasjonsmodellen til Berry (1997) bidrar til forståelsen av hvordan migranter tilpasser seg nye kulturelle kontekster, og hvordan de møtes av samfunnet de migrerer til. Multikulturalisme, ekskludering, integrering, assimilering, segregering og marginalisering er noen av teoriens sentrale begreper.

Vertovec (2007) sin teori om superdiversitet gir perspektiver på den økende kompleksiteten i Norge, som følge av globalisering og økt migrasjon. Det innebærer en mangfoldig befolkning med variasjon i kulturell bakgrunn, religiøs praksis og sosioøkonomiske forhold. Dette skaper et flerdimensjonalt samspill mellom flere ulike grupper.

Wiktorowicz (2005) sin radikaliseringsmodell belyser hvordan individer gradvis kan adoptere radikale ideologier gjennom mobilisering, sosiale nettverk og ideologisk appell. Dette skjer gjennom ulike stadier, inkludert kognitiv åpning, rammeansvar og sosialisering. Dette kan være influert av faktorer som blant annet politisk kontekst, sosiale nettverk og migrasjonserfaringer.

Sammen skaper teoriene et solid rammeverk for å belyse problemstillingen. Sentrale antakelser som veileder videre arbeid inkluderer at migrasjon kan være en katalysator for radikaliserings ved å skape sosiale, økonomiske og identitetsmessige utfordringer, og at politisk kontekst, sosiale nettverk og religiøse/ideologiske drivere spiller en avgjørende rolle for radikaliseringsdynamikk i migrasjonsprosessen. Oppsummeringen er grunnlaget for analysen, kombinert med diskusjonen.

3 Metode

Samfunnsvitenskapelig metode er fremgangsmåten innsamling av informasjon om den sosiale virkeligheten, som gjennom en kritisk analyse beskriver samfunnsmessige prosesser (Christoffersen et al., 2016). I kapittelet beskrives studiens metodiske valg. Underveis reflekteres det over muligheter og begrensninger ved valgt metode. Innledningsvis beskrives forskningsdesign og metodisk tilnærming, før innsamling og analyse av data nevnes. Deretter vil grad av pålitelighet og gyldighet evalueres for å begrunne forskningskvaliteten, samt en diskusjon om etiske vurderinger. Avslutningsvis skal kapittelet oppsummeres.

3.1 Forskningsstrategi

Ifølge Thagaard (2018) beskriver forskningsstrategien hva studien rettes mot, aktuelle deltakere, hvor og hvordan studien utføres. Ifølge Blaikie (2010) hjelper forskningsstrategien med å opprettholde en rød tråd, sikre at problemstillingen belyses og danne struktur. Han hevder at en av de viktigste prosessene i forskningen er å formulere en problemstilling og avgrense undersøkelsen, samtidig som det må være rom for uventede funn og ny innsikt underveis i forskningsprosessen. Kvantitativ og kvalitativ forskningsstrategi er de vanligste strategiene.

Strategiene har muligheter og begrensninger. Kvalitativ metode fokuserer, ifølge Yin (2018), på å forstå fenomener i deres naturlige kontekst gjennom dybdegående studier og tolkninger av kvalitative data, som for eksempel tekst, bilder eller lydopptak. Yin (2018) hevder at metoden vektlegger subjektive tolkninger og forsøker å avdekke komplekse sammenhenger. Mens metoden på en side gir muligheter for dybde, detaljer og fleksibilitet, så er den begrenset i form av objektivitet, og at slike undersøkelser kan være tids- og ressurskrevende (Jacobsen, 2015, s. 145). Kvantitativ metode, derimot, involverer bruk av målbare data i form av tall og statistikk, for å beskrive og analysere fenomener. I motsetning til kvalitativ metode, så er denne tilnærmingen mer strukturert og objektiv, og kan øke ekstern gyldighet til funnene, da kvantitative data ofte generaliseres til større populasjoner. På en annen side kan funn ved bruk av denne strategien være begrenset i dybden av fenomenforståelse. Strukturerte spørreskjemaer og lukkede svaralternativer kan begrense respondentenes mulighet til å uttrykke komplekse tanker eller følelser, og noen gang overse viktige aspekter som ikke er inkludert i spørreskjemaene (Jacobsen, 2015, s. 251).

Kvalitativ forskningsstrategi er valgt med et mål om å grundig undersøke samspillet mellom samfunnssikkerhet, radikalisering og migrasjon. En utfordring ved forskning som bør tas i betraktning er avgrensning av empirisk arbeid (Tjora, 2017). Selv om det, ifølge Yin (2018), kan egnes å blande de to metodene for å skape en dypere forståelse og styrke tillit til konklusjonene, så ble det et naturlig valg med en utelukkende kvalitativ metode. Valget begrunnes med at studiens formål er å undersøke samspillet mellom radikalisering, samfunnssikkerhet og migrasjon. En kvalitativ tilnærming gir, ifølge Yin (2018), både fleksibilitet og mulighet for å utforske temaenes dybde på en grundigere måte. Slik blir det enklere å fange opp nyanser og dynamikk i samspillet mellom faktorene, noe som belyser sammenhengene på en mer meningsfull måte. Videre gir en kvalitativ tilnærming også rom for spesifikke uttalelser om sosiale mønstre innenfor avgrensede områder (Creswell, 2007, s. 37).

Valget av en kvalitativ strategi er også begrunnet i at studiens problemstilling søker å forstå hvordan ulike faktorer samvirker, noe som ifølge Yin (2018), er bedre egnet for en kvalitativ tilnærming. Videre er valget av en kvalitativ forskningsstrategi motivert av et ønske om å utfylle et litteraturgap, og tilføre ny innsikt i et relativt ferskt forskningsfelt, som preges av manglende enighet om definisjon og forståelse av fenomenet i Norge (Durepos et al., 2010). Ved å anvende en eksplorativ tilnærming vil studien utforske faktorer ved fenomenet uten å begrense seg til et bestemt omfang eller frekvensen av forekomster (Akhtar, 2016, s. 75). Tilnærmingen tilrettelegger for en dyp analyse av samspillet mellom samfunnssikkerhet, migrasjon og radikalisering, og danner et godt grunnlag for å generere ny kunnskap i feltet.

3.2 Metodisk tilnærming

Eksplorerende forskning kan, ifølge Thagaard (2018), fungere som en inngangsport til det ukjente, og gi forskeren mulighet til å dypdykke i områder hvor det er lite eller ingen forskning, for å så utvikle en dypere forståelse av fenomenene. Formålet er å skaffe kunnskap, stimulere ideer og oppdage sammenhenger. Strategien søker å utvide kunnskap ved å belyse et tema fra ulike perspektiver (Jacobsen, 2015; Tjora, 2017). Thagaard (2018) trekker fram at tilnærmingen er åpen, og kan inneholde analysemetoder som blant annet intervju og litteraturstudier. Eksplorativ forskning deles inn i primær- og sekundær forskning. Dette utdypes i neste kapittel. Framgangsmåten forklares i det neste avsnittet.

Det finnes ulike fremgangsmåter for en eksplorativ tilnærming. I denne studien ble problemet først identifisert ved gjennomgang av relevant litteratur, utforskning av tidligere studier og identifisering av områder med mer forskningsbehov. Deretter ble det laget en bred og fleksibel tentativ hypotese, med rom for utforskning. I det påfølgende ble det bestemt et utvalg, før flere undersøkelser ble utført. I studien har det i hovedsak blitt brukt sekundære forskningsmetoder som gjennomganger av litteratur, rapporter, databaser og kilder på internett. Deretter ble data innsamlet og analysert gjennom egnede kvalitative analyseteknikker, før funnene ble tolket, rapportert og formidlet (Blaikie & Priest, 2019; Thagaard, 2018; Tjora, 2017). Fremgangsmåten er generelt sett overførbart til andre forskningsmetoder. Den eksplorerende tilnærmingen har også naturligvis fordeler og ulemper ved seg.

Med den eksplorative tilnærmingen følger det fordeler og ulemper. Forskningsfunnene kan ha begrenset generaliserbarhet og kontroll over variabler. Videre kan subjektivitet og en forhåndsinnstilt holdning prege datainnsamlingen og tolkningsprosessen. Eksplorativ forskning kan være ressurs- og tidkrevende, også kan det være vanskelig å holde fokus og retning. Selv om kvalitativ data gir rik innsikt, så begrenses mulighetene for kvantitativ analyse og statistisk generalisering. På en annen side, så er det fordeler med eksplorativ forskning. Tilnærmingen genererer innsikt ved å tillate utforskning av nye områder, perspektiver og sammenhenger. Flexibiliteten gir rom for tilpasning og justering av tilnærming, og det bidrar til at man kan oppdage hull i eksisterende kunnskap. Videre er tilnærmingen kostnadseffektiv, i tillegg til at den stimulerer til kreativitet og innovasjon. Kanskje viktigst av alt, så legger eksplorativ forskning grunnlag for videre forskning (Creswell, 2007; Guba & Lincoln, 1985; Johnson & Onwuegbuzie, 2004).

Etter en innledende vurdering av fordeler og ulemper ved forskjellige tilnærminger falt valget på en eksplorativ tilnærming. Da samspillet mellom samfunnssikkerhet, radikaliserings og migrasjon i Norge i moderne tid ikke har vært utforsket mye, så har det vært hensiktsmessig å arbeide med en eksplorativ tilnærming. Ifølge Jacobsen (2015) er en eksplorativ tilnærming godt egnet når det er lite kunnskap om et tema. Tilnærmingen forutsetter også at man går i dybden. Det gjøres ved en kvalitativ undersøkelse, og naturligvis med et slikt tema som er valgt for studien (Yin, 2018, s. 63). Videre trekker Thagaard (2018) fram at den eksplorerende tilnærmingen er fleksibel, fordi man ønsker å oppdage det som er mest interessant rundt fenomenet.

Selv om det kan argumenteres for at det finnes mye teori om studiens tema, så kan det også argumenteres for at en eksplorativ tilnærming er mest hensiktsmessig, fordi studien både er avgrenset til Norge i moderne tid, og fordi dette gjør forskningen mer fleksibel (Blaikie & Priest, 2019). Ifølge Thagaard (2018), brukes tilnærmingen også når problemstillingen er uklar. Tilnærmingen legger opp til en kontinuerlig læringsprosess hvor man lærer i takt med gjennomføringen, og hvor det er muligheter for forandringer når det fremkommer ny informasjon. Derfor ble problemstillingen og dataanalysen utformet underveis, og basert på empirien. Utover det ble det åpnet opp for at det empiriske grunnlaget kunne styre videre presisering av oppgaven. (Thagaard, 2018).

Ettersom dette er en eksplorativ studie, så ligger det i studiens natur at det ikke er mye forskning på dette feltet (Thagaard, 2018). Konsekvensen av det er at søk etter litteratur som nyhetsartikler, forskningsrapporter, pressemeldinger og andre offentlige dokumenter har vært den primære innsamlingsmetoden for studiens data.

3.3 Datainnsamling

Det finnes flere typer eksplorativ forskning. Det kan grovt sett kategoriseres til to hovedtyper: primær- og sekundærforskning. Begge tilbyr metoder for informasjonsinnsamling. Primærforskning er innsamling av originale data direkte fra kilden. Det inkluderer spørreundersøkelser, intervjuer, observasjoner, eksperimenter og fokusgrupper. Den andre innsamlingsmetoden, som er valgt for studien, er sekundærforskning. Dette innebærer analyse og sammenstilling av eksisterende data og informasjon fra forskjellige kilder. Sekundærforskning baserer seg på tidligere forskning, publisert litteratur, lover, forskrifter, rapporter, databaser og andre offentlig tilgjengelige kilder (Abbadia, 2023).

Å basere seg utelukkende på sekundærforskning har fordeler og begrensninger. På en side kan avhengigheten av sekundærforskning føre til begrensninger som kan prege forskningens omfang og dybde. Tilgangen til data kan være begrenset av tilgjengeligheten av eksisterende studier og litteratur. Dette kan lede til mangler i datagrunnlaget, særlig når det gjelder nylige eller lite utforskede emner, slik som det aktuelle emnet. Videre kan det være utfordrende å avgrense seg fra tidligere forskning, og unngå påvirkning av andres tolkninger og konklusjoner. Det er et potensiale for at forskerens evne til å utforske nye perspektiver begrenses (Abbadia, 2023; Salomão, 2023).

På den andre siden tilbyr sekundærforskning mange datakilder, som kan gi et allsidig grunnlag for analyse. Ved å benytte eksisterende forskning og publisert litteratur kan man få nytte av offentlig tilgjengelig og grundig gjennomgått informasjon. Slik kan man bygge videre på etablert kunnskap og utforske temaer på en mer informert måte. Videre tillater dokumentanalyse forskeren å identifisere allerede dokumenterte sammenhenger og undersøkelser av eventuelle avvik, eller avdekking av nye perspektiver som kan ha blitt oversett. Dette skaper en større kritisk distanse til empirien, som tydeliggjør strukturelle konsepter på tvers av dokumentene. (Abbadia, 2023; Salomão, 2023).

Datainnsamlingsmetoden for studien er dokumentanalyse. Dette er en kvalitativ metode for å samle inn sekundærdata. Denne systematiske prosedyren er, ifølge Lynngard (2012), nærmest uunngåelig når man gjennomfører empiriske undersøkelser. I denne sammenhengen er det hensiktsmessig å vurdere kildene og dokumentenes relevans, autentisitet og troverdighet med et kritisk blikk (Jacobsen, 2015, s. 171; Thagaard, 2018, s. 119). Mens relevansen til dokumentet beskriver hva det kan informere om basert på problemstillingen, så beskriver autentisiteten kildens kredibilitet. Troverdigheten sier noe om informasjonen dokumentet formidler (Thagaard, 2018, s. 119). Det er benyttet tidligere forskning, lover, forskrifter, rapporter, databaser og andre offentlig tilgjengelige kilder. Dokumentene er relevante fordi de er karakterisert som offentlige. Derfor er de anerkjente og troverdige, i tillegg til at de har blitt kritisk undersøkt av forskeren.

Det er benyttet flere forskjellige sekundærkilder i oppbygningen av empirien. Ettersom antallet dokumenter som er benyttet er omfattende, så anses det ikke som nødvendig og hensiktsmessig å presentere alle. Nøyaktig henvisning av kildene bidrar godt nok til at de respektive dokumentene er sporbare. Litteraturutvalget som er brukt i studien ble søkt opp gjennom fagbegreper som blant annet *integrering*, *segregering*, *voldelig ekstremisme*, *også migrasjon*, *radikalisering* og *samfunnsikkerhet i Norge*.

I søkestrategien min har jeg brukt diverse kombinasjoner av de ovennevnte fagbegrepene, sammen med de boolske operatorene «AND», «OR» og «NOT». Dette er de mest grunnleggende søkeoperatorene. Ved bruk av AND, så kunne jeg for eksempel koble sammen flere begreper for å utføre et søk. Ved bruk av OR, så fikk jeg mulighet til å inkludere synonymer i søket mitt. Operatoren NOT ble benyttet for å ekskludere forskning og temaer som jeg har avgrenset meg fra i kapittel 1.4 (Ridley, 2012).

Videre ble det benyttet en snøballmetode i dokumentsøket. Slik ble andre relevante artikler identifisert fra litteraturlistene til utvalgt forskning. Selv om en utfordring med metoden kan være at man risikerer å stå igjen med litteratur fra samme forskningsmiljø og nettverk, så er den fordelaktig ved at den kan bidra til et mer detaljert innsyn i relevant informasjon. Det kan også dekke allerede eksisterende forskningshull og manglende perspektiver i fagfeltet. (Asdal & Reinertsen, 2020; Thagaard, 2018, s. 56-57).

Den valgte datainnsamlingsmetoden, dokumentanalyse, er begrunnet ut ifra behovet for å skape ny innsikt i et emne med begrenset forskning, noe som er typisk for en eksplorativ studie. Samtidig er argumentet at dokumentanalyse gir forskeren fleksibilitet til å utforske tidligere hendelser, og måle disse mot teoretiske tilnærminger for å illustrere deres relevans. Etersom studien fokuserer på samspillet mellom migrasjon, samfunnssikkerhet og radikalisering i Norge i moderne tid, så er også noe av litteraturen hentet fra offentlige rapporter og nyhetsartikler. Dette setter særlige krav til at forskeren leser nøye mellom linjene og trekker konklusjoner fra ulike kilder for å dekke kravene til datamateriale. Den åpne tilgjengeligheten av materiale er avgjørende, og forskeren må velge kilder som mest sannsynlig belyser problemstillingen så grundig som mulig (Feng et al., 2017, s. 174; Thagaard, 2018; Yin, 2018). Datainnsamling bringer oss videre til dataanalyse.

3.4 Dataanalyse

I dette kapitlet utdypes studiens dataanalyse, med hovedfokus på dokumentanalyse, da dette er studiens primære metode. Operasjonaliseringen av aktuelle variabler blir drøftet og refleksjon over bruken av hypotetisk-deduktiv og analytisk-induktiv metode blir inkludert.

Ifølge Brinkmann & Tanggaard (2012) handler analyseprosessen om å analysere og syntetisere datamaterialet, hvor formålet er å se nye sammenhenger som ikke var så åpenbare innledningsvis. Med andre ord bryter man ned og bygger opp datamaterialet. I kvalitativ forskning er subjektiviteten til forskeren viktig å anerkjenne. Selv om man bør forsøke å opprettholde objektivitet, så legger ofte forskerens forforståelse føringer. I analyseprosessen var jeg tidlig innstilt på at jeg aldri kan være fullstendig sikker på at min forståelse av samspillet mellom migrasjon, radikalisering og samfunnssikkerhet stemmer helt. I stedet aksepterte jeg at analysen ga meg mulighet til å utforske temaet på en detaljert måte, noe som bidro til å belyse problemstillingen (Thagaard, 2018; Tjora, 2018).

Operasjonaliseringen av variabler er kritisk for forskningsprosessen, særlig i kvalitative studier hvor begrepene ofte er abstrakte og komplekse. Operasjonalisering er å definere abstrakte begreper slik at de kan måles eller observeres i forskningen. I studien ble *migrasjon*, *samfunnssikkerhet* og *radikalisering* operasjonalisert ved å definere indikatorer basert på en grundig litteraturgjennomgang og etablerte teoretiske perspektiver (Lynggaard, 2012, s. 163).

Selv om de mest aktuelle variablene er operasjonalisert, så er det begrensninger med å operasjonalisere slike variabler. For eksempel kunne samfunnssikkerhet måles ved vurdering av faktorer som blant annet trusselscenarier og tillit til offentlige myndigheter. Til tross for operasjonaliseringen, kan det bli vanskelig å fange opp kompleksiteten til begrepet.

I Migrasjonsbegrepet, som er operasjonalisert til lovlige og ulovlige migranter, midlertidige og permanente migranter, samt asylsøkere og flyktninger, så kan variasjonen lede til mangelfull differensiering mellom gruppene, og skape fare for at nyanser som er viktige for å forstå preget på samfunnssikkerhet og radikalisering glemmes. Radikalisering er operasjonalisert til blant annet voldelig og ikke-voldelig radikalisering, og en utfordring her kan være å fange opp nyanser og individuelle variasjoner, som nødvendigvis ikke reflekteres gjennom rapportert informasjon. (Engen, 2023; Lynggaard, 2012; Tønnessen, 2023). Videre, er det viktig å nevne hvilken metode dataen har blitt analysert med (Lynggaard, 2012).

I dataanalysen ble en analytisk-induktiv tilnærming valgt på grunn av metodene for datainnsamling, som hovedsakelig besto av dokumentanalyse. Den analytisk-induktive tilnærmingen involverer en åpen og eksplorerende tilnærming til dataene, der forskeren søker etter mønstre, temaer og sammenhenger uten en forhåndsdefinert hypotese eller teoretisk rammeverk. Tilnærmingen tillater en dypere utforskning av dataene, og skaper rom for oppdagelse av nye innsikter og perspektiver (Lynggaard, 2012, s. 162-165).

Det er benyttet mange sekundærkilder i oppbygningen av studiens empiri. Empirien fra dokumentene genererte store datamengder. Ved dataanalysen ble dokumentene nøye gjennomlest, gransket og tolket for å identifisere mønstre og temaer av interesse. Tekstene og kontekst ble grundig analysert, for å forstå meningen bak informasjonen og for å trekke ut relevante funn. Den iterative naturen av den analytisk-induktive tilnærmingen muliggjorde bevegelse mellom data og teori for å utforske nye ideer og forståelser underveis (Lynggaard, 2012, s. 162-165).

I tillegg til den analytisk-induktive tilnærmingen var det også mulig å benytte hypotisk-deduktiv tilnærming i noen tilfeller. Den hypotisk-deduktive tilnærmingen involverer utviklingen av en hypotese eller et teoretisk rammeverk basert på tidligere forskning, og deretter testing av hypotesen ved innsamling og analyse av data. Selv om tilnærmingen i liten grad var aktuell, så kan den være nyttig når forskeren har klare antakelser eller spørsmål (Lynggaard, 2012, s. 162-165).

Ved en reflektert tilnærming til dataanalysen ble det mulig å utvikle en dypere forståelse av samspillet mellom migrasjon, radikalisering og samfunnsikkerhet i norsk moderne kontekst. Prosessen med dataanalyse og tolkning var avgjørende for å trekke konklusjoner og formulere anbefalinger basert på forskningens funn. Dette har bidratt til å styrke forskningskvaliteten, som er avhengig av pålitelighet og gyldighet av data og dataanalyse.

3.5 Reliabilitet

Reliabilitet er tilknyttet forskningsresultatenes pålitelighet (Brinkmann et al., 2009, s. 250). En forutsetning for å styrke studiens reliabilitet er å redegjøre for datagrunnlaget, datainnsamlingsmetoden og dataanalyseprosessen (Christoffersen et al., 2016). For å sikre reliabilitet bør forskeren redegjøre for datainnsamlingsprosessen på en pragmatisk og transparent måte (Silverman, 2013).

Reliabilitet handler videre om at innsamlet data er pålitelig, og om andre forskere kan oppnå samme resultat på samme måte. Høy reliabilitet oppnås hvis en annen forsker kan komme frem til samme konklusjoner ved bruk av samme fremgangsmåte, mens på den andre siden, så forekommer lav reliabilitet dersom dette ikke skjer. Med andre ord, etterprøvbarhet. Dette innebærer å reflektere over studiens utvikling, hvordan forskeren har gjort funnene sine, og hvorvidt det er noen faktorer som kan ha preget funnene (Brinkmann et al., 2009; Jacobsen, 2015; Yin, 2018). Til tross for dette hevder Jacobsen (2015) at det likevel alltid vil være en viss grad av usikkerhet om forhold ved forskningsprosessen som har ledet til resultatet.

Gjennom forskningsprosessen har jeg forsøkt å opprettholde objektivitet. Mine forforståelser om temaet har utfordret meg. Selv om jeg har litt arbeidserfaring fra migrasjonsfeltet på nasjonalt og kommunalt nivå, så mener jeg likevel at jeg har klart å ivareta min objektivitet i ganske stor grad, da jeg ikke har noe inngående kjennskap til radikaliseringsfenomenet.

Videre har valget av en eksplorativ tilnærming vært strategisk for å kunne svare så godt som mulig på oppgavens problemstilling. Ved datainnsamling og analyse har jeg vært kritisk til egen metode, strukturert tilnærmet, og tatt utgangspunkt i metoder som har sikret transparens i fremgangsmåten. I dette metodekapittelet har jeg drøftet alt fra prosjektets oppstart, til datainnsamling og dataanalyse (Christoffersen et al., 2016).

Jeg har reflektert over mulige faktorer som kan prege datamaterialet, og hvordan min tolkning kan prege forskningen. Slik kan lesere se hvordan konklusjoner har blitt dannet, og de valgene jeg har tatt for å styrke studiens reliabilitet (Christoffersen et al., 2016). Det er viktig å trekke fram at det er tenkelig at annet potensielt relevant materiale kan være skjernet, men gjennom offentlige kilder har studien prøvd å ivareta etterprøvbarehet.

Selv om det er gjort bevisste forsøk på å sikre studiens reliabilitet, så er det viktig å være oppmerksom på at det er svakheter ved metoden som kan påvirke reliabiliteten. Det kan være begrensninger med den analytisk-induktive tilnærmingen tilknyttet forskerens subjektivitet eller manglende erfaringer med metoden (Lynggaard, 2012).

Det er også viktig å være oppmerksom på mulige feilkilder i dokumenter. Da studien primært baserer seg på dokumentanalyse, så er det en risiko for at kildeutvalget ikke representerer hele spekteret av perspektiver tilknyttet temaet. Valget om å forholde seg kun til sekundærforskning innebærer en avveining mellom tilgjengelighet av et omfattende datagrunnlag, og utfordringer med begrensning til eksisterende kunnskap. Derfor er det viktig å reflektere grundig over fordeler og begrensninger for å sikre reliabilitet i forskningen (Salomão, 2023). Reliabilitet bringer ofte leseren i denne sammenhengen videre til validitet.

3.6 Validitet

Ifølge Ringdal (2007) er høy reliabilitet en forutsetning for høy validitet. Validitet er knyttet til tolkning av data, og handler om man måler det man faktisk har hatt som formål å måle (Christoffersen et al., 2016; Creswell & Creswell, 2018; Thagaard, 2018). Validitet handler om dataens troverdighet, og om man kan stole på konklusjoner, argumenter og gyldighet. For å forsikre seg om gyldigheten må forskeren ha innsamlet og tolket data slik dataen er intendert å tolkes. Dette er for at konklusjonene skal representere virkeligheten av det som faktisk har blitt forsket på (Yin, 2018).

At dokumentene er troverdige handler om at leseren kan ha tillit til det som presenteres (Lynggaard, 2012). Dokumentenes formål er å fremme korrekt og objektiv informasjon. Det er likevel viktig å være klar over bakenforliggende årsaker og selektivitet ved at forskerne står fritt til å velge hva de fremlegger (Jacobsen, 2015). Det er likevel ganske usannsynlig at forskere har skjulte agendaer, og det er i andres interesse å fremme uriktig informasjon. Studiens litteratur har, på bakgrunn av informasjonen i kapittelet, høy grad av troverdighet.

Selv om det finnes noe generell forskning om temaet, så er det ikke mye eksisterende forskning som angår nøyaktig det som utforskes. Med en eksplorativ tilnærming kan det medføre en del ferskt datamateriale, noe som kan gjøre det vanskelig å ivareta validitet. Det kan likevel også argumenteres for at studien tar nødvendige grep for å ivareta ivaretagelsen av validitet, ved å blant annet bruke egnet forskningsdesign og anerkjent litteratur (Creswell & Creswell, 2018).

I kvalitative studier kan det benyttes forskjellige strategier for å heve studiens validitet. Derfor er triangulering benyttet. Strategien handler om å kombinere flere datakilder eller metoder for å validere funn og øke studiens pålitelighet. Et eksempel er bruken av offentlige dokumenter sammen med nyhetsartikler for at autentisiteten skal ivaretas i årsaksforklaringer, også slutninger som trekkes ut ifra disse. (Creswell & Creswell, 2018). Man kan videre skille mellom ekstern og intern validitet.

Ekstern validitet handler om i hvilken grad forskningsresultatene kan generaliseres til andre situasjoner, populasjoner eller kontekster. I denne sammenhengen er det viktig å vurdere hvor representativt utvalget er for den populasjonen man ønsker å generalisere resultatene til. Kvalitative studier fokuserer ofte på å forstå fenomener i en spesifikk kontekst, noe som begrenser dem til konteksten de studeres i. (Jacobsen, 2015, s. 237).

I studien er det et nøye utvalg av kilder som representerer perspektiver på samspillet mellom migrasjon, radikaliserings og samfunnsikkerhet i Norge. Derfor kan man naturligvis ikke med sikkerhet påstå at studiens resultater er generaliserbare til andre land uten ytterligere undersøkelser. Det er viktig å hensynta de ulike faktorene som preger Norge spesifikt. Dette kan begrense overførbarhet. Derfor har lignende studier vanligvis lav ekstern validitet, og det er heller ikke nødvendigvis et mål med studien, da fokuset er på innsikt i spesifikk kontekst.

På en annen side kan det drøftes for at ekstern validitet styrkes ved at flere av kildene som brukes i studien utgjør noe som kan anvendes, og dermed gjøres målbart sammen med andre kilder og i andre kontekster, slik at man kan trekke slutninger på bakgrunn av det. Leseren kan også selv vurdere funnenes validitet for annen forskning gjennom analytisk generalisering (Yin, 2018).

Jacobsen (2015) skiller mellom ekstern og intern validitet. Mens ekstern validitet er forklart som i hvilken grad forskningsresultatene kan generaliseres til andre situasjoner, populasjoner eller kontekster, så er formålet med intern validitet å sikre at forskningen skaper et korrekt bilde av resultater og årsakssammenhenger mellom forskjellige variabler som fremkommer under studien.

For å vurdere dette er det viktig å vurdere sammenhengen mellom det som undersøkes og innsamlet data (Christoffersen et al., 2016). I denne studien er det gjort forsøk på sikring av intern validitet ved å designe forskningsprotokollen nøye og kontrollere for potensielle alternative forklaringer ved grundig dataanalyse. Representativiteten og påliteligheten av de analyserte dokumentene har blitt nøyaktig vurdert med en bevissthet om mulige feilkilder, som for eksempel selektiv rapportering og tolkningsfeil.

Mens det på en side kan sies at det nesten alltid vil eksistere en mulighet for at den interne validiteten kan svekkes ved fravær av det som er oppramset i avsnittet over, så kan man likevel argumentere med at oppmerksomhet rundt det som er nevnt i det avsnittet sørger for at intern validitet er ivaretatt, i hvert fall til en viss grad. Videre, gitt studiens kvalitative og eksplorative natur, så kan forskerens rolle og subjektivitet også påvirke den interne validiteten.

Jeg mener at jeg har vært bevisst på det i løpet av hele forskningsprosessen. Derfor er jeg av det inntrykket at ved å adressere og anerkjenne bevissthet rundt disse utfordringene, samt ved å bruke grundige metodiske tilnærminger, så kan den interne validiteten til studien begrunnes med å være veldig sterk. Med bakgrunn i min subjektive opplevelse av studiens interne validitet, så vurderer jeg det slik at både leseren og jeg kan ha stor tillit til resultatene og konklusjonene som har framkommet under forskningsprosessen og studiens sluttprodukt.

3.7 Forskerrollen og forskningsetikk

Å være i forskerrollen over en så omfattende periode har medført grundig refleksjon over mange momenter ved prosessen. I denne kvalitative studien har jeg som forsker preget hele forskningsprosessen, inkludert forskningsfunnene. Med overført betydning vil innsamlet og analysert data, på en måte, til en viss grad og uansett, være påvirket av mine forkunnskaper (Brinkmann & Tanggaard, 2012).

Alle individer forholder seg til verden med forutinntatte forståelser, kunnskap og oppfatninger som ofte virker ubevisst og fungerer som tolkningsrammer for ens erfaringer (Christoffersen et al., 2016). Dette nødvendiggjør en bevisst refleksjon rundt egne forforståelser, og hva som må gjøres for å hindre deres innflytelse på konklusjonene som er trukket i studien. Denne praksisen kalles også «bracketing» (Gearing, 2004).

Min refleksjon over forskerrollen har omfattet en gjennomgang av hele prosessen, grundig dokumentert gjennom notater skrevet både under innsamling og analyse av dataen. Dette har utgjort et fundament for nye innsikter i fenomenet under studiet. Målet mitt har ikke vært å utrydde personlige forvirringer i jakten på objektiviteten i seg selv, men heller en innvielse i studien med en åpen holdning, der perspektivene fra kildene har tjent som forskningsgrunnlaget for studiens konklusjoner, som overgår mine egne. Dette kan knyttes videre til forskningsetikk.

Etikk er sentralt i forskning, og det er essensielt å reflektere grundig over etiske hensyn gjennom hele forskningsprosessen (Dalen, 2004).

Den nasjonale forskningsetiske komite for samfunnsvitenskap og humaniora (NESH) beskriver forskningsetikk som normer og regler som regulerer vitenskapelig virksomhet (NESH, 2006). I forskningssammenheng handler etikk om redelighet og ansvar for uheldig eksponering og konsekvenser. Derfor stilles det etiske krav til forskning som må hensyntas gjennom hele prosessen (Dalen, 2004). Studiens etiske ansvar har blant annet vært rettet mot respekt for alt fra kilder til andre forfattere. Underveis i studien er NESH (2006) sine forskningsetiske retningslinjer brukt aktivt, i tillegg til Dalen (2004) sine råd om å sikre etisk refleksjon. Forskning skal være etterrettelig og man skal etterstrebe god henvisningsetikk (NESH, 2006).

Jeg har vært nøye med litteraturhenvisning. Alle benyttede kilder er presentert i en litteraturoversikt. Siden analysen omfatter en metode som innebærer at man ikke er i direkte kontakt med informanter, og de dermed ikke kan ivareta sine interesser selv, så blir det desto viktigere å trå varsomt når det kommer til etiske overveielser og grunnleggende respekt for menneskeverdet. (Dalen, 2004). I tillegg til etiske hensyn, så er det viktig å drøfte ytterligere aspekter ved studien med dokumentanalyse. Et sentralt spørsmål er hvordan forskningen preger dem som berøres av studien. Det innebærer vurdering av potensielle konsekvenser av funnene, og hvordan de kan bidra til å forme offentlig forståelse. Det kan være hjelpelig å reflektere over hvordan resultatene kan benyttes av ulike interessenter, og rette oppmerksomhet mot uventede virkninger av forskningen (NESH, 2006; Dalen, 2004).

Ved gjennomføring av dokumentanalyse, så er det nødvendig å drøfte flere etiske hensyn. Sentralt i drøftingen er ivaretagelse av konfidensialitet og personvern. Det handler om å sikre at sensitiv informasjon, særlig data som kan identifisere enkeltpersoner eller grupper, blir behandlet konfidensielt og anonymt. Et annet moment, som også er nevnt i kapittel 3.5 og 3.6, er at det i et etisk perspektiv er viktig å vurdere autentisitet og troverdighet til dokumentene som analyseres. Videre er det viktig å vurdere pålitelighet og verifiserbarhet, for å sikre nøyaktighet i forskningen. I løpet av studien har mye blitt vurdert. På listen er blant annet en vurdering av dokumentenes opprinnelse, kilder til informasjon og mulige bias som kan ha preget kildenes pålitelighet. Ellers er det også, som tidligere nevnt, viktig å være oppmerksom på hvordan egne forforståelser kan prege tolkning av dokumenter. (Christoffersen et al., 2016; Creswell & Creswell, 2018; Dalen, 2004; NESH, 2006; Thagaard, 2018).

Det er flere etiske betraktninger i forskningsprosesser. Det er viktig å være rettferdig og inkluderende, og at ulike perspektiver representeres. Det er også viktig å unngå fordommer og diskriminering i forskningsprosessen. Dette har blitt ivare tatt med variasjon i anvendt litteratur og perspektiv på problemstillingen. En annen betraktning er å sikre at forskningen gjennomføres med integritet og ærlighet. Det handler om åpenhet om metode, potensielle interessekonflikter og eventuelle databegrensninger. Forskeren har ansvar for å formidle funn klart og transparent, slik at andre kan vurdere studiens gyldighet og relevans. Jeg har vært tydelig, ærlig og reflektert om metoden, og hvilke begrensninger og muligheter den har gitt studien. Ved å ta etiske hensyn alvorlig sikres det at forskningen utføres ansvarlig, rettferdig og respektfullt overfor de involverte. Dette sier noe om originaliteten til studiens funn og forskningsprosessen (NESH, 2006; Dalen, 2004).

Originalitet handler om studiens bidrag med ny kunnskap. For å sikre originalitet har hensikten vært å øke kunnskap rundt hvordan migrasjon, samfunnssikkerhet og radikaliseringsamspiller. Dette er gjort med et formål om å kombinere tidligere forskning og et relevant konseptuelt rammeverk for å danne ny kunnskap. Temaet har et begrenset fokus i tidligere forskning, men mitt inntrykk er at jeg har sikret objektivitet og originalitet ved å fokusere på dette, i tillegg til å velge en problemstilling som på en god måte kan tilknyttes oppgavens teori. Jeg har stor interesse for temaet, men har forsøkt å la analysen og det konseptuelle rammeverket lede veien. Jeg har også vært åpen for uforutsigbare resultater (Grønmo, 2016).

3.8 Oppsummering av metode

Summert sett er den metodiske fremgangsmåten kvalitativ. Studien har en eksplorativ tilnærming, som vil si at problemstillingen er utarbeidet underveis i prosessen, da større funn underveis i datagrunnlaget har gitt dypere innsikt. En kvalitativ studie med en eksplorativ tilnærming er valgt for å tillate en dybdegående, fleksibel og inngående utforskning av temaet. Valget er også begrunnet med behovet for å fylle gap i forskningen. Innsamlingen av data er hovedsakelig basert på sekundærkilder gjennom dokumentanalyse, som gir forskeren fleksibilitet til å utforske tidligere hendelser og teoretiske tilnærminger. Dataanalysen er utført ved å identifisere interessante mønstre og temaer gjennom en stort sett analytisk-induktiv tilnærming,

Reliabiliteten til studien er adressert gjennom en pragmatisk og transparent gjennomgang av datainnsamling og analyseprosess, samt refleksjon over mulige påvirkninger og forforståelser. Til tross for bevisste forsøk på å sikre reliabilitet, er det viktig å anerkjenne at usikkerhet alltid vil eksistere i forskningsprosessen. Studiens validitet er adressert gjennom triangulering og bevissthet rundt mulige feilkilder. Til tross for begrensninger tilknyttet ekstern validitet, på grunn av fokus på en spesifikk kontekst, støttes resultatene av grundig metodikk og bevissthet rundt forskeren sin subjektivitet. Dette gir tillit til studiens konklusjoner. Jeg har etter beste evne forsøkt å formulere metoden og framgangsmåten, slik at hvem som helst effektivt kan gjenskape studien basert på metodekapittelet. Det at en eksplorativ tilnærming har et behov for fleksibilitet, og manglende klare retningslinjer kan gjøre det utfordrende å beskrive metodikken strukturert, har skapt utfordringer med å formulere metoden. Derfor, og for å sikre forskningens integritet og pålitelighet, så har jeg vært ekstra nøye med kritisk refleksjon over forskerrollen, og det subjektive preget på datainnsamling og analyse.

4 Empiri

I dette kapittelet vil analysert og bearbeidet data fremstilles og systematiseres. Empirien består av datamateriale hentet fra sekundærkilder, og i hovedsak en dokumentanalyse, slik det fremkommer av kapittel 3. Med andre ord, baserer funnene seg på en gjennomgang av tidligere forskning. Empirien vil deretter drøftes i forhold til studiens teoretiske perspektiv i oppgavens diskusjonskapittel. Dette danner grunnlaget for studiens konklusjoner. I det følgende presenteres en kort oversikt over innholdet og strukturen i kapittelet.

Strukturen på empirien har stort sett lik oppbygning som det konseptuelle rammeverket. Først presenteres funn om migrasjonens påvirkning på identitet og tilpasning, inkludert kapitler om migranters identitetskapabiliteter, tilpasningsstrategier og sårbarheter og risikofaktorer. Deretter presenteres funn om radikaliserings påvirkning på samfunnet, inkludert kapitler om politisk kontekst og polarisering, sosiale nettverk og mobilisering, og religiøse og ideologiske drivere for radikalisering. De to siste kapitlene handler om hvordan migrasjon kan være en katalysator for radikalisering, og hvordan radikaliseringsfaktorer og migrasjon samspiller.

I kapittel 5 benyttes sentrale teorier, inkludert Tajfel og Turner (1979) sin sosiale identitetsteori, Berry (1997) sin akkulturasjonsmodell, Vertovec (2007) sin teori om superdiversitet, og Wiktorowicz (2005) sin radikaliseringsmodell, til å gjennomgå og analysere det som presenteres i dette kapittelet.

4.1 Migrasjonens påvirkning på identitet og tilpasning

Studien utforsker hvordan migrasjon påvirker identitet og tilpasning ved å anvende teorier som Tajfel og Turner (1979) sin sosiale identitetsteori og Berry sin akkulturasjonsmodell (1997). Migrasjon er en omfattende prosess som preger både individuelle og kollektive identiteter på forskjellige måter (Berry, 2006; Kjelstadli, 2003; Tønnessen, 2023).

Identitetsskapabiliteter handler om evnen til å forstå og håndtere utfordringer knyttet til flere kulturelle identiteter samtidig, mens tilpasningskapabiliteter handler om hvordan migranter tilpasser seg nye sosiale, kulturelle og geografiske miljøer (Berry, 1997; Gardiner & Kosmitzki, 2002; Hogg, 2003). Videre kan migranter også oppleve ulike sårbarheter og risikofaktorer i tilpasningsprosessen (Jávo, 2010, Prieur & Sestoft, 2006).

Studiens resultater viser til funn som angår hvordan migrasjon påvirker identitet og tilpasning, samt om ulike sårbarheter og risikofaktorer hos migranter. Når det gjelder identitetsskapabiliteter, så dokumenterer Castles og Miller (2009) hvordan migranter ofte utvikler komplekse identiteter som tillater dem å navigere mellom sin opprinnelige kulturelle identitet og den nye identiteten de danner i vertslandet. Levitt (2001) utforsker imidlertid utfordringer tilknyttet at migranter kan oppleve vanskeligheter med å navigere mellom sin opprinnelige kulturelle identitet og den nye identiteten deres. Når det kommer til tilpasningskapabiliteter diskuterer Levitt (2001) hvordan migranter utvikler tilpasningsstrategier som tillater dem å integrere seg i både hjemlandet og vertslandet, samtidig som de tilpasser seg til livet i vertslandet. Ifølge Portes og Rumbaut (2006) og Castles og Miller (2009), opplever migranter også barrierer med å tilpasse seg nytt sosialt, kulturelt og geografisk miljø, hvoriblant tilgangen til utdanning og jobbmuligheter i vertslandet oppleves begrenset. Dette kan lede til sårbarheter hos migranter.

Videre, så kan migranter oppleve ulike sårbarheter og risikofaktorer i tilpasningsprosessen. Ut ifra studiens funn, kan mangel på tilhørighet føre til at migranter søker tilflukt i radikale ideologier og handlinger, som et forsøk på å finne mening og skape en identitet i samfunnet. Dette kan lede til sosial isolasjon, marginalisering og eksklusjon blant befolkningen. Studiens funn viser videre at dette kan være utledet av blant annet sårbarheter og risikofaktorer som økonomisk usikkerhet, språkbarrierer, manglende tilgang til grunnleggende tjenester og diskriminering på etnisk bakgrunn eller nasjonalitet. (Bartoszewicz, 2013, s. 25-26; Castles & Miller, 2009).

4.1.1 Migranter og identitet

Funn tyder på at migrasjon kan påvirke identiteten til migranter på flere måter. Castles og Miller (2009) påpeker, som nevnt i kapittel 4.1, hvordan migranter ofte utvikler identiteter som gjør at de evner å manøvrere mellom sin opprinnelige kulturelle identitet og den nye identiteten som de har dannet i vertslandet. Dette kan begrunnes med en unik og sterk evne til å forstå, akseptere og integrere ulike aspekter av ens egen identitet i ulike kontekster, hvor det også kan trekkes paralleller og indikasjoner til at vedkommende er en ressurssterk person på flere plan. Dette underbygges av Giddens (1991), som argumenterer for at moderne samfunnsendringer inkludert migrasjon og globalisering, fører til en fragmentering av identitet og en økt nødvendighet for selvrefleksjon og konstruksjon av identitet. Studiene understreker betydningen av å anerkjenne den dynamiske karakteren av identitetsutvikling blant migranter.

For å utdype ytterligere, viser Castles og Miller (2009), samt Giddens (1991) hvordan migranter evner å navigere gjennom ulike sosiale kontekster og kulturelle landskap for å skape en sammenhengende identitet som samsvarer med deres egne opplevelser og omgivelser. Ifølge Castles og Miller (2009) innebærer dette ofte en konstant forhandling mellom forskjellige former for kulturelt preg og forventninger. Imidlertid viser andre funn til utfordringer tilknyttet identitetskapabiliteter blant migranter.

Levitt (2001) utforsker utfordringer tilknyttet identitetskapabiliteter hos migranter. Hun hevder at noen kan oppleve konflikter og identitetsforvirring når de prøver å balansere den nye identiteten de former i vertslandet med sin opprinnelige kulturelle identitet. Hun utforsker også den krevende prosessen med identitetskonstruksjon og tilpasning som migranter står overfor når de migrerer til nye omgivelser. Videre, mener Levitt (2001) at konfrontering av utfordringene med å opprettholde tilknytning til opprinnelig kultur og integrering i ny kultur, kan føre til en følelse av ambivalens og identitetsforvirring. Det mest utfordrende er når migranter står overfor motstridende forventninger og stereotyper fra både egen kultur og vertssamfunnet. Dette støttes opp av Gudykunst og Ting-Toomey (1988).

I diskusjonskapittelet vil funnene hovedsakelig drøftes i lys av Tajfel og Turner (1979) sin sosiale identitetsteori. Studien har videre samlet inn empiri som angår migranter og tilpasning.

4.1.2 Migranter og tilpasning

Det er blitt avdekket flere resultater tilknyttet migrasjonens innvirkning på individets tilpasning til nye kulturelle og sosiale omgivelser. Levitt (2001) drøfter migrasjon gjennom transnasjonalisme. Hun diskuterer hvordan migranter utvikler tilpasningsstrategier som tillater dem å integrere seg i både hjemlandet og vertslandet. Slik kan migranter opprettholde sterke bånd til hjemlandet, og tilpasse seg livsstilen og normene i vertslandet. Hennes funn indikerer videre at denne dualiteten bidrar positivt til migranters tilpasningsevne, og at migranter som opprettholder sterke bånd til sine opprinnelsesland gjennom økonomiske, sosiale og kulturelle forbindelser, kan ha unike ressurser for tilpasning i det nye landet. Det er også gjort funn hvor det pekes på utfordringer ved tilpasning blant migranter.

Castles og Miller (2009) peker på utfordringer tilknyttet tilpasning blant migranter, inkludert barrierer i å tilpasse seg det nye sosiale, kulturelle og geografiske miljøet. Noen av barrierene er språk, kultur og sosiale normer. Ifølge Castles og Miller (2009) kan barrierene i verste fall føre til at migranter blir sosial isolert og ekskludert fra samfunnet. Annen forskning viser at tilpasning er tilknyttet tilhørighet på et sosialt nivå. Det er gjort funn som tyder på at utfordringer tilknyttet tilpasning blant migranter potensielt kan lede til at man søker sosial inkludering og tilhørighet i radikale og/eller ekstremistiske grupper, ettersom dette kan være plassen som skaper en følelse av tilhørighet. Dette kan for eksempel utløses av utfordringer som opplevd urettferdighet (Schils & Verhage, 2017).

Et annet funn tilknyttet migranter og tilpasning handler om hvor mange migranter som opplever barrierer i tilgangen til utdanning og jobbmuligheter i vertslandet. Portes og Rumbaut (2006) støtter dette, og hevder at det kan føre til økt sårbarhet og vanskeligheter med å integrere seg i det nye samfunnet. De påpeker at det kan ha ytterligere konsekvenser, da manglende tilgang til utdanning og arbeid kan hindre migranter i å tilegne seg nødvendige ferdigheter og ressurser, som er avgjørende for en vellykket tilpasning og integrering. Dette kan blant annet skape stress, angst og sosial isolasjon

I diskusjonskapittelet vil funnene som er presentert i dette delkapittelet hovedsakelig drøftes i lys av Berry (1997) sin akkulturasjonsmodell. Studien har videre gjort funn som angår migranters sårbarheter og risikofaktorer.

4.1.3 Migranternes sårbarheter og risikofaktorer

I studien er det gjort flere funn som omhandler de ulike sårbarhetene og risikofaktorene som migranter står overfor i deres tilpasnings- og integreringsprosess i et nytt land. Et sentralt funn er at mangel på tilhørighet og følelse av formål hos migranter kan være en betydelig drivkraft, som kan føre migranter til å søke tilflukt i radikaliserede ideologier og handlinger, i et forsøk på å finne mening og skape en identitet i samfunnet. (Bartoszewicz, 2013; Castles & Miller, 2009). Dette kan relateres nært til funn i de to foregående kapitlene. Som nevnt i kapittel 4.1.3, kan dette søket etter tilhørighet føre til sosial isolering, marginalisering og eksklusjon. Dette er et mønster som kan forankres i en rekke sårbarheter og risikofaktorer som migranter i Norge kan stå overfor. Som nevnt i kapittel 4.1, så er økonomisk usikkerhet, språkbarrierer, manglende tilgang til grunnleggende tjenester og diskriminering på etnisk bakgrunn eller nasjonalitet blant faktorene som studiens funn antyder kan bidra til følelsen av fremmedgjøring og desillusjonering blant migranter (Bartoszewicz, 2013; Castles & Miller, 2009). Dette kan også svekke psykisk helse.

Forskning har identifisert en sammenheng mellom migrasjon og psykisk helse. En studie utført av Bauman et al. (2002) viser at migranter ofte opplever økt risiko for psykiske lidelser som følge av belastninger tilknyttet migrasjonsprosessen, inkludert sosial isolasjon, økonomisk usikkerhet og diskriminering. Samlet sett understreker det behovet for en helhetlig tilnærming til integrering av migranter, hvor deres psykiske velvære og støttebehov ivaretas (Bauman et al., 2002).

Økonomiske faktorer har også en viktig rolle i migrasjonserfaringen. Lav lønn, lite arbeidsmuligheter og økonomisk usikkerhet kan være drivkrefter bak beslutningen om å migrere. For mange oppstår sårbarheten når man opplever utfordringer med å finne arbeid som samsvarer med deres kvalifikasjoner, noe som kan føre til underutnyttelse av deres potensial og økonomisk press (Castles & Miller, 2009; Sandberg, 2021). Når det gjelder sosiale og kulturelle sårbarhets- og risikofaktorer, så kan det være utfordrende for migranter å tilpasse seg sosialt og kulturelt. Språkbarrierer, manglende tilgang til grunnleggende tjenester og utdanning, samt diskriminering på bakgrunn av etnisitet eller nasjonalitet, kan forsterke sårbarheten. Dette kan lede til sosial eksklusjon og isolasjon. Slik mangel på tilhørighet kan lede til opplevelser av marginalisering og avvisning. Dette er også noe som forsterker radikaliseringsrisikoen (Castles & Miller, 2009).

Summert sett, så skaper stressfaktorer knyttet til økonomiske, sosiale og kulturelle utfordringer et sårbart grunnlag for radikaliseringsprosessen blant migranter. Som nevnt, kan opplevelser av sosial og kulturell eksklusjon, diskriminering og økonomisk usikkerhet føre til følelser av desillusjonering og fremmedgjøring i samfunnet. I en slik tilstand kan man bli mer mottakelig for ekstreme ideologier og radikale grupper som vil utnytte en sårbart situasjon. Det er viktig å igjen påpeke at migranter som opplever slike sårbarheter er mer tilbøyelig til å bli radikalisert, i et forsøk på å finne mening og skape en identitet i samfunnet (Bartoszewicz, 2013, Castles & Miller, 2009; Horgan, 2009; Sandberg, 2021; Wiktorowicz, 2005). Forståelsen av migranters opplevelse av sårbarhet og risiko er avgjørende for utviklingen av effektive tiltak og politikk som kan bidra til å adressere migranters behov, og fremme deres inkludering og velvære i samfunnet.

I diskusjonskapittelet vil funnene som er presentert i dette delkapittelet hovedsakelig drøftes i lys av Berry (1997) sin akkulturasjonsmodell. Studien har videre gjort funn som angår radikaliseringsdynamikk i samfunnet.

4.2 Radikaliseringens vei inn i samfunnet

Studien utforsker radikaliseringsdynamikken i samfunnet ved å anvende teorier som Vertovec (2007) sin teori om superdiversitet og Wiktorowicz (2005) sin radikaliseringsmodell. Når radikaliseringsprosessen skjer i samfunnet adopteres gradvis ekstreme ideologier og/eller handlinger som avviker fra samfunnets normer og verdier (Cook, 2017). Sentrale kategorier hvor det er blitt gjort funn i denne studien er politisk kontekst og polarisering, sosiale nettverk og mobilisering, i tillegg til religiøse og ideologiske drivere for radikaliseringsprosessen. Studiens funn viser til empiri som vil oppsummeres relativt kort i dette kapittelet, før det blir presentert grundigere i de påfølgende underkapitlene.

Når det gjelder politisk kontekst og polarisering, så hevder Atwood (2015) at politisk kontekst spiller en vesentlig rolle i radikaliseringsprosessen, hvor politisk ustabilitet, diskriminering og marginalisering kan bidra til økt rekruttering til radikale grupper. Det er også gjort funn som tyder på at samfunn som er preget av dyp politisk polarisering har en økt sannsynlighet for at enkeltpersoner kan søke ekstreme eller radikale løsninger på dette (Pew Research Center, 2021; Schils & Verhage, 2017). Andre funn viser til at politiske forhold kan forsterke en «oss mot dem»-mentalitet, noe som også kan skape grobunn for radikaliseringsprosessen (Foucault, 1980).

Sosiale nettverk har vist seg å spille en sentral rolle i radikaliseringsprosesser. Et av studiens funn viser til at det er kjent bevissthet rundt at mobiliseringsagenter bruker personlige relasjoner til å rekruttere enkeltpersoner til radikale ideologier (McAdam, 1986). Et annet velkjent funn er at online sosiale nettverk og plattformer blir stadig viktigere og mer utbredt i spredningen og utviklingen av radikale ideer og engasjement (Alava et al., 2017; Bhatt & Silber, 2007; Conway, 2017; Corb, 2015; Schils & Verhage, 2017). Andre funn relatert til sosiale nettverk har avdekket at kontinuerlig interaksjon og støtte fra likesinnede kan forsterke radikale holdninger og lede til økt engasjement i radikale miljøer (Benford et al., 1986).

Funn tilknyttet religiøse eller ideologiske drivere er blant annet at identitetsforvirring blant migranter kan gjøre dem mer sårbare for radikalisering, da de søker etter tilhørighet og formål i en ny kulturell kontekst. Avvisning og inkludering skiller seg ut som pådrivere til radikalisering (Bjørge, 2011; Gaudette et al., 2020). Politisk ustabilitet, økonomisk sårbarhet og marginalisering er også noe som kan øke sårbarheten for radikalisering hos migranter (Holm & Paust, 2015). Sist, men ikke minst, så kan kognitive åpninger, hvor personer søker etter mening i religion eller ideologi som svar på opplevd urettferdighet eller identitetskrise, være en kritisk faktor i radikaliseringsprosessen (Atran, 2003).

4.2.1 Politisk kontekst og polarisering

Politisk kontekst spiller en sentral rolle i radikaliseringsprosessen. Atwood (2015) påpeker at politisk ustabilitet, diskriminering og marginalisering fungerer som katalysatorer for økt rekruttering til radikale grupper. Når samfunnet er påvirket av politisk uro og sosial ulikhet, så kan individer få en opplevelse av at de er fremmedgjort i samfunnet. Bartoszewicz (2013) påpeker at avvisning og eksklusjon, i en slik kontekst, er faktorer som peker seg ut når det kommer til hva som får enkeltindivider til å radikaliseres. Følelsen av marginalisering kan drive personer til å søke tilhørighet og formål i radikale grupper, som tilbyr en form for en løsning på deres opplevde problemer.

Ifølge Pew Research Center (2021) øker dyp polarisering i samfunnet sannsynligheten for at personer søker radikale løsninger på politiske spørsmål. Ved å polarisere politiske holdninger økes muligheten for at det skapes en «oss mot dem»-mentalitet. Det kan skape økt fiendtlighet mellom ulike samfunnsgrupper. Risikoen er at verden sees i et svart-hvitt-perspektiv, og en konstant søken etter ekstreme løsninger for å beskytte interesser og verdier (Foucault, 1980).

I likhet med de ovennevnte studiene presenterer Schils og Verhage (2017) at en økende opplevelse av urettferdighet og polarisering i samfunnet er grobunn for voldelig radikaliserings hos nesten alle av studiens deltakere. I forfatterens skildring av «forfasen» til radikaliserings, nevner de at fasen kan skape grobunn for ytterligere radikaliserings, og at den ofte handler om globale, strukturelle, politiske, sosiale og økonomiske prosesser. Et eksempel er at det oppstår urettferdighet på politisk nivå, som leder til arbeidsledighet og fattigdom. Det kan provosere fram mistillit og opplevelse av urettferdighet. Forfatterne påpeker dette og følelsen av at det ikke blir tatt tak i på politisk nivå, som viktige grunnlag for radikaliserings. Studien til Schils og Verhage (2017) konkluderer med at generell misnøye med samfunnet, og et ønske om å løse opplevd urettferdighet er drivkrefter for radikaliserings, og at radikale grupper kan tilby et politisk aktivistisk svar på problemene. På en annen side preger politikk samspeillet mellom migrasjon, radikaliserings og samfunnssikkerhet i Norge, ved å fremme forebygging, styrke integrering, redusere marginalisering og utvide tverretattlig samarbeid (Etterretningstjenesten, 2023; Regjeringen, 2016; Regjeringen, u.å.; RVTS, u.å., c). Budskapet har også relevans tilknyttet det påfølgende underkapittelet om sosiale nettverk og mobilisering.

4.2.2 Sosiale nettverk og mobilisering

Politisk kontekst er relevant for sosiale nettverk, da mange radikaliserede individer ser til sosiale nettverk som løsninger på politisk uro i samfunnet. Sosiale nettverk kan være en katalysator for mobilisering og rekruttering til radikale ideologier (McAdam, 1986).

Studier dokumenterer hvordan mobiliseringsagenter utnytter personlige relasjoner for å rekruttere personer. Fenomenet illustrerer hvordan sosiale bånd og tillit kan være avgjørende for overtalelse til å omfavne radikale ideer. I en etablert sosial relasjon har man allerede en trygghet. Det er lettere å stole på hverandre, også er det tryggere å prøve nye ting (McAdam, 1986). Online sosiale nettverk har også blitt viktigere i spredningen og utviklingen av radikale engasjement (Bhatt & Silber, 2007). Slike plattformer tilbyr variert informasjon, diskusjoner og fellesskap for dem som tiltrekkes av radikale ideer. Slik skapes en arena hvor radikale budskap kan spres effektivt til mange. I forlengelsen av dette påpeker Alava et al. (2017) at radikale grupper kan skape en følelse av at man har en viktig rolle i samfunnet, og at internett muliggjør tilslutning til et nettverk som gir en slik følelse, istedenfor at man er en del av en liten gruppe med få deltakere. Forfatterne påpeker at internett forsterker denne følelsen i form av globalisering.

Conway (2017) påpeker at online sosiale nettverk får mange sentrale aktører til å mene at internett spiller en stor rolle i radikaliseringsprosessene i moderne tid, naturligvis i kombinasjon med andre psykososiale faktorer. Ifølge Corb (2015) er internettet en konstant drivkraft som muliggjør radikaliseringsprosesser. Det er avdekket tre funksjoner som tilrettelegger for radikaliseringsprosesser på internett: Gjennom anonymitet kan ekstremistiske grupper ytre seg på krypterte plattformer og nå ut til mange, uten å risikere straffereaksjoner (Bente et al., 2013; DeCook, 2018; Schils & Verhage, 2017). Dette kan motivere mange. Videre, så er det enkel tilgang og brukergenerert innhold er lett tilgjengelig, noe som kan gi ubegrenset tilgang til informasjon som er retorisk formulert og lokkende (Alava et al., 2017; Bente et al., 2013). Den tredje funksjonen er at internett kan være en sosialiseringarena, at den økte bruken av sosiale medier jorda rundt har gjort dette til en utdanningsarena, hvor det ligger mye lett tilgjengelig informasjon. Dette skaper muligheter for mobilisering, nettverksbygging, relasjonsdannelser og mer (Corb, 2015; Schils & Verhage, 2017).

Funn gjort av Benford et al. (1986) viser til at kontinuerlig interaksjon og støtte fra likesinnede også kan lede til økt engasjement i radikale miljøer. Når radikale personer er omgitt av likesinnede, så kan dette gjøre at alle partene forsterker og validerer sine synspunkter. Dette kan gjøre et stort inntrykk på gruppenivå. Samtidig kan det skape den etterstrebede følelsen av tilhørighet, som igjen kan gjøre det vanskelig å vende seg bort fra tilknytningen til radikale ideologier og grupper. Dette kan også sees i kontekst av religion og ideologi.

4.2.3 Religiøse og ideologiske drivere for radikalisering

Radikalisering er i flere tilfeller drevet av religion og ideologi. Det er gjort flere funn tilknyttet religiøse og ideologiske drivere for radikalisering, hvoriblant avvisning, inkludering, identitetsforvirring og en søken etter tilhørighet og formål er noen av de mest sentrale driverne (Bartoszewicz, 2013).

Bjørge (2011) fremhever at identitetsforvirring blant migranter kan gjøre dem sårbare for radikalisering drevet av religion og ideologi, da de søker etter tilhørighet og formål i en ny kulturell kontekst. I slike tilfeller kan fellesskapet som religioner og diverse ideologier være en energetisk og motiverende drivkraft.

I studien til Gaudette et al. (2020) var ønsket om å tilhøre en bevegelse og følelsen av tilhørighet den egentlige grunnen til at deltakerne fikk interesse for radikale ideologier. Denne studiens forfattere påpeker at tre fjerdedeler av deltakerne, i tillegg til å være i en fremmed kulturell kontekst, følte seg isolert fra venner og familie, noe som skapte en større opplevelse av sårbarhet og mottakelighet for radikaliserings til religiøse og ideologiske miljøer. Dette underbygges videre av FN-sambandet (2023), som hevder at migranter i en fremmed kulturell kontekst, kan søke tilbake til sin religiøse eller ideologiske arv som en måte å finne igjen tilhørighet. Søket etter tilknytning kan gjøre migranter mer mottakelige for å drives av religion eller ideologi som tilbyr et felleskap. Studiens funn viser at der man på en side kan oppleve avvisning og negativitet, så kan man på en annen side ha positive opplevelser i form av inkludering, hvor begge kan være drivende faktorer til radikaliserings på hver sin måte (Bartoszewicz, 2013; Gaudette et al. 2020; Linge, 2022; RVTS, 2021).

Videre fremhever Gaudette et al. (2020) at opplevelsen av urettferdig behandling i samfunnet, kombinert med tidligere negative opplevelser, har fått studiens deltakere til å føle at de ikke tilhører samfunnet. Dette har også gjort at de ikke føler seg godt nok forstått av resten av samfunnet, og at de med det føler seg ekskludert. Ved å trekke mot radikale grupper, som gjennom religion og ideologi blant annet tilbyr svar på eksistensielle spørsmål, så skapes denne tilhørighetsfølelsen.

Andre funn, som også er tidligere nevnt, viser til at politisk ustabilitet, økonomisk sårbarhet og marginalisering også kan sees i denne sammenhengen, hvor faktorene kan øke sårbarheten for radikaliserings hos migranter (Holm & Paust, 2015). Bjørge (2011) underbygger samme poeng ved å understreke betydningen av migrasjon og tilhørighet i radikaliseringsprosessen. Forfatteren argumenterer for at migranter, særlig de som opplever identitetsforvirring i ny kulturell kontekst, er sårbare for radikaliserings til religiøse og ideologisk baserte grupper.

Sist, men ikke minst, så kan kognitive åpninger, hvor man er på søken etter mening i religion eller ideologi som et svar på opplevd urettferdighet eller usikkerhet rundt identitet, være en kritisk faktor i radikaliseringsprosessen. I likhet med radikaliseringsmodellen til Wiktorowicz (2005), så argumenterer Atran (2003) om hvordan den kognitive åpningen ofte legger et stort grunnlag for radikaliseringsprosessen. Han påpeker at opplevelsen av urettferdighet kan lede til en forandring i hvordan et individ ser verden, noe som kan gjøre en mer mottakelig for radikale budskap.

4.3 Migrasjon kan være en katalysator for radikaliserings

Studiens funn viser at migrasjon kan virke som en katalysator for radikaliserings på flere måter. Det finnes mye litteratur som utforsker denne problematikken. I dette empirikapittelet belyses noen av de mest sentrale faktorene som knytter migrasjon til radikaliserings.

Som nevnt i kapittel 2.2.4, så innebærer migrasjon ofte en radikal forandring, både kulturelt og sosialt ved en person, noe som kan skape forvirring rundt ens egen identitet. Studiens funn viser til at en mulig katalysator for radikaliserings, basert på migrasjon, kan være migranter sin opplevelse av å være delt mellom opprinnelig kulturell identitet og den nye identiteten de ønsker å bygge (Schildkraut, 2005). Det er imidlertid enda flere funn som knytter migrasjon til radikaliserings.

Andre funn viser tegn til at det ikke er tilfeldig at migrasjon og radikaliserings har et omfattende og uforutsigbart samspill. Doosje et al. (2015) trekker fram hvordan migranter kan rekrutteres til radikale grupper gjennom eksisterende sosiale nettverk, enten det er venner, familie eller andre bekjente man møter i det nye landet. Nettverkene kan være oppmuntrende for radikaliserings. En rapport fra politiets sikkerhetstjeneste viser at minst 82 prosent av norske jihadister har innvandringsbakgrunn (Bjørge & Gjelsvik, 2015). Dette bekreftes av På en annen side har Tyskland Vest-Europa sin nest største muslimske befolkning, mens de ikke har opplevd mye islamistisk terror (Hegghammer, 2016).

Marginalisering og ekskludering er andre katalysatorer som genereres av migrasjon, som kan fremme radikaliserings. At migranter som opplever ekskludering kan føle seg fremmedgjort og isolert, og med det øke risikoen for radikaliserings, er et gjennomgående funn i studien. Det er viktig å understreke at studiens funn peker på at selve følelsene av urettferdighet og frustrasjon som et resultat, er de sentrale katalysatorene for radikaliserings. Det samme gjelder faktorer som politisk ustabilitet og økonomisk sårbarhet (Schils & Verhage, 2017).

Det er også viktig å påpeke at migranter blir særlig sårbare for politisk ustabilitet og økonomisk sårbarhet hvis de opplever diskriminering eller har begrenset økonomi. Disse faktorene kan skape følelser av urettferdighet og marginalisering, som i verste fall kan øke muligheten for at migranter vender seg til «enkle» løsninger på komplekse samfunnsproblemer (Amnesty International, 2019; Gaudette et al., 2020).

4.4 Migrasjon og radikaliseringsfaktorer samspiller

Studiens funn har foreløpig vist at migrasjon og radikaliseringsfaktorer har et dynamisk og komplekst samspill. Temaer som sosiale og økonomiske forhold, etnisk og religiøs identitet, politiske faktorer, samt sosiale nettverk og radikalisering er blant temaene som har stått mest fram ved presentasjonen av studiens empiri. Her vil det presenteres funn basert på psykologiske faktorer, samt forholdet mellom inaktivitet og aktivitet når det kommer til samspillet mellom migrasjon og radikaliseringsfaktorer. Dette kapittelet er først og fremst ment for å utvide perspektivet på samspillet mellom migrasjon og radikaliseringsfaktorer, mens det i tillegg bidrar til å sammenfatte noen av de mest sentrale temaene for funnene i studien og empirikapittelet.

Resultater viser til at sosiale og økonomiske forhold i både opprinnelses- og vertslandet til migranter har en avgjørende rolle i hvordan man opplever sin nye tilværelse, og egen sårbarhet for radikalisering. Økonomisk usikkerhet, samt arbeidsledighet og lav sosioøkonomisk status kan skape misnøye og frustrasjon blant migranter. Disse opplevelsene kan øke deres mottakelighet for radikale ideologier, som tilbyr økonomiske løsninger eller lover økonomisk rettferdighet (Gaudette et al., 2020; Schils & Verhage, 2017).

Andre funn viser at etniske og religiøse identiteter har en rolle i hvordan migrasjon påvirker radikalisering i samfunnet. Når en migrant erfarer en konflikt som de opplever har en bakgrunn i deres etniske eller religiøse identitet i det nye landet, så kan de få en sterk opplevelse av eksklusjon eller diskriminering, noe som igjen kan øke deres vilje til å isolere seg, svekke deres integreringsvilje, og slik gjøre en mer sårbar for radikalisering (Koroleva & Mierina, 2015). Relativt ferske studier viser at cirka 37 prosent av innvandrere i Norge føler seg ekskludert fra samfunnet. Dette er to til tre ganger så mange som antallet etniske nordmenn som føler seg ekskludert (Statistisk Sentralbyrå [SSB], 2021).

Videre kan politisk klima og hendelser både i opprinnelses- og vertslandet prege migranter og deres sårbarhet for radikalisering. Politisk undertrykkelse eller konflikt i opprinnelseslandet kan føre til at migranter søker radikale løsninger som en reaksjon på erfaringer med urettferdighet eller marginalisering. På samme måte kan politisk polarisering eller diskriminerende politikk i vertslandet skape sinne eller avvisning blant migranter, som kan øke deres mottakelighet for radikale budskap (Atwood, 2015).

Andre funn tyder på at psykologiske faktorer uttrykker mye om samspillet mellom migrasjon og radikaliseringsfaktorer. Traumer, stress og psykisk helse spiller en viktig rolle i hvordan migrasjon påvirker radikaliseringsprosessen. En studie utført av Bartlett og Miller (2012) indikerer at migranter som har opplevd traumatiske hendelser i opprinnelseslandet, som krig eller forfølgelse, kan være mer sårbare for radikalisering som en måte å håndtere følelser av eksempelvis frykt eller hjelpeløshet. Horgan (2009) påpeker at psykiske helseutfordringer eller manglende tilgang til helsetjenester i vertslandet også kan øke sjansen for radikalisering blant migranter. Noe annet som er tett tilknyttet mental helse er aktivitet.

Aktivitet, enten i form av deltakelse i arbeidsmarkedet, utdanning, frivillig arbeid, idrett eller andre former for engasjement i samfunnet, kan bidra til reduisering av radikaliseringsårbarheten blant migranter (Hafez & Mullins, 2015). Gjennom aktivitet kan man føle tilhørighet, formål og inkludering i samfunnet, som kan motvirke følelser av isolasjon eller marginalisering. (McCants, 2015). Studien til Borum (2011) setter et annet perspektiv på dette, hvor inaktivitet, som for eksempel arbeidsledighet, mangel på utdanning og sosial isolasjon, kan øke risikoen for radikalisering blant migranter. Mangel på meningsfulle aktiviteter eller muligheter kan lede til frustrasjon, misnøye og en følelse av å være ekskludert fra samfunnet, noe som kan gjøre en mer mottakelig for radikale ideologier som tilbyr dette. Politikk eller tilnærming som fremmer deltakelse, aktivitet og inkludering blant migranter være avgjørende for å redusere risiko for radikalisering og fremme integrering (Barstad & Molstad, 2020; Trondstad et al., 2018; Vertovec, 2019).

Sist, men ikke minst, så spiller sosiale nettverk også en viktig rolle i radikaliseringsprosessen blant migranter. Sosiale nettverk, inkludert familie, venner eller religiøse grupper er sosiale arenaer hvor migranter risikerer eksponering for radikale ideologier. Dette er nettverk som har et potensial til å fungere som rekrutteringsarenaer for radikalisering, hvor migranter kan introduseres for ekstreme ideer og verdier som tilbyr et fellesskap (Horgan, 2009; McAdam, 1986).

5 Diskusjon

I kapittelet benyttes valgte teorier til analyse av studiens empiri. Teoriene drøftes videre opp mot hverandre, og i forhold til oppgavens konseptuelle rammeverk. Diskusjonen er systematisk lagt opp, og baserer seg kronologisk på det som er presentert i det konseptuelle rammeverket, i forhold til oppgavens empiri. I diskusjonen vil de mest sentrale funnene for besvarelsen av problemstillingen bli diskutert og analysert. Det ligger en bevissthet rundt formuleringen av underoverskriftene i kapittelet, med et formål om å systematisere diskusjonen, både for å holde en rød tråd, men også for å innlede effektivt og tydelig til konklusjonen, hvor oppgavens problemstilling vil besvares. Ettersom det er brukt en eksplorativ tilnærming, så er det viktig å igjen påpeke at tilnærmingen går dypt inn i problemstillingen, mens den likevel tilbyr tentative hypoteser i stedet for definitive løsninger.

Videre er det ønskelig å fremlegge en reflektert diskusjon om vesentlige resultater, begrunnelser for studiens valg og mulige feilkilder, samt utslag disse kan ha gitt. Utenom dette settes studiens teori og empiri inn i en større sammenheng, og en norsk kontekst.

5.1 Identitet og tilpasning i migrasjonserfaringen

I lys av Tajfel og Turner (1979) sin sosiale identitetsteori, kan analysen av empirien og migranternes identitetskapabiliteter gi verdifull innsikt i hvordan migranter konstruerer og forhandler om egen identitet i møte med nye sosiale og kulturelle kontekster.

Identitetskapabiliteter spiller en sentral rolle i migrasjonserfaringen, og kan være avgjørende for individets velvære og samfunnets mangfold (Berry, 2006; Kjelstadli, 2003).

En av de mest sentrale funnene i studien er migranternes evne til å manøvrere mellom ulike kulturelle identiteter og sosiale grupper (Castles & Miller, 2009, Giddens, 1991). Dette samsvarer godt med Tajfel og Turner (1979) sin sosiale identitetsteori, som understreker viktigheten av tilhørighet til sosiale grupper for et individs selvbylde. Man ser hvordan norske migranter konstruerer og forhandler om identiteter i nye sosiale og kulturelle kontekster, og hvordan dette påvirkes av deres tilhørighet til forskjellige grupper (Aanesen, 2020, Hogg, 2003).

Castles og Miller (2009) og Giddens (1991), understreker migranters evne til å utvikle identiteter som tillater dem å navigere mellom kulturelle landskap og sosiale kontekster. Det indikerer ikke bare tilpasningsevne, men også evne til å integrere og forhandle om ulike deler av egen identitet i ukjente omgivelser. Denne evnen er utfordrende å danne og krever, ifølge Tajfel og Turner (1979), utvikling av strategier for håndtering av motstridende identitetskrav. Besittelsen av evnen tyder på en ressurssterkhet eller en form for kulturell kompetanse hos migranter. Ved å utvikle strategier for å håndtere sosiale normer og identitetskrav i Norge viser migranter en bemerkelsesverdig evne, og da særlig hvis man opprettholder forbindelsen med egen kulturell identitet parallelt (Giddens, 1991).

På en annen side viser studien utfordringer tilknyttet identitetskapabiliteter hos migranter, ved migranters håndtering av motstridende identitetskrav og stereotyper fra egen kultur og Norge. (Gudykunst & Ting-Toomey, 1988; Levitt, 2001). Forfatterne peker på utfordringene tilknyttet identitetskonstruksjon og tilpasning blant migranter. Følelsen av identitetsforvirring og ambivalens oppstår når migranter i Norge prøver å balansere egen opprinnelig kulturell identitet med kravene fra det norske samfunnet. Ifølge Tajfel og Turner (1979) kan dette være utfordrende og stressende for migranter, i tillegg til at det krever en mengde psykologisk og emosjonell tilpasning. Understreker dette kanskje behovet for å styrke identitetskapabiliteter blant migranter for å fremme en mer sammenhengende identitetsutvikling?

For å forsøke å sammenfatte funnene og søke en forklaring, så kan man se migranter og deres identitet i lys av de tre mentale prosessene i Tajfel og Turner (1979) sin sosiale identitetsteori. Sosial kategorisering er en prosess. Det baseres på sosiale faktorer som språk, hudfarge, og andre egenskaper som danner sosial identitet, og forfatterne hevder at gruppene er en viktig faktor for individets selvbilde. Det kan lede til at verden kategoriseres i «oss» mot «dem», og at identiteter både utfordrer og styrker hverandre (Bartoszewicz, 2016, s. 12; Buzan et al., 1998, s. 23-24). Det setter et perspektiv på funnene, som er at migranter i Norge på en side evner å manøvrere mellom ulike kulturelle grupper og sosiale identiteter, mens de på en annen side utfordres med håndtering av motstridende identitetskrav og stereotyper fra egen kultur og Norge. Sosial kategorisering belyser her på en side tilpasningsdyktigheten hos migranter, mens det på en annen side også problematiserer utfordringen som oppstår på samfunnssikkerhetsnivå når identiteter utfordrer hverandre (Castles & Miller, 2009; Giddens, 1991; Gudykunst & Ting-Toomey, 1988; Levitt, 2001; Tajfel & Turner, 1979).

Funnene kan også sees gjennom den neste mentale prosessen til Tajfel og Turner (1979) som heter sosial sammenligning. Det innebærer sammenligning mellom egen gruppe og andre grupper. For å utvikle selvbilde må sammenligningen være positiv i forhold til den andre gruppen (Gurin et al., 1994; Tajfel & Turner 1979). I denne mentale prosessen evner migranter på en side å manøvrere mellom ulike kulturelle grupper og sosiale identiteter, fordi de utvikler et godt selvbilde ved å skape en sammenligning til fordel for «sin» gruppe. På en annen side, så kan man si at migranter som opplever vanskeligheter i lys av dette perspektivet ikke evner å utvikle et godt selvbilde, på bakgrunn av at de opplever altfor store utfordringer med å håndtere motstridende identitetskrav og stereotyper fra egen kultur og vertssamfunnet (Castles & Miller, 2009; Giddens, 1991; Gudykunst & Ting-Toomey, 1988; Levitt, 2001).

Den siste mentale prosessen i kategorien til Tajfel og Turner (1979) er sosial identifikasjon. Dette handler om tilhørighet til gruppen man adopterer identiteten sin fra, hvor en følelsesmessig tilknytning til denne identifiseringen oppstår. Slik blir ens selvbilde bundet til gruppen man tilhører. Det å komme til et nytt land og forholde seg til nye sosiale grupper og identiteter kan skape en utfordring for selvbilde, tilhørighet og egen identitet, i tillegg til hvordan man ser andre. Identiteten vil fremdeles bli endret i denne konteksten, hvor man for eksempel fungerer annerledes i yrkessammenheng og hjemme som forelder (Gardiner & Kosmitzki, 2002; Sand, 1997; Van Oudenhoven et al., 2006). For å sette dette perspektivet på studiens funn, kan det argumenteres for at migranter kan oppleve utfordringer med selvbilde og tilhørighet når de skal forholde seg til nye sosiale grupper og identiteter, mens de på en annen side kan oppleve positive følelsesmessige preg der de mestrer de forskjellige samfunnsrollene- og identitetene i sosiale grupper (Castles & Miller, 2009; Giddens, 1991; Gudykunst & Ting-Toomey, 1988; Levitt, 2001).

Den stadige forhandlingen og tilpasningen til sosiale forventninger og normer er en del av identitetskapabiliteters dynamiske natur. I lys av Tajfel og Turner (1979) sin teori, så er identiteten ikke statisk, men den formes og endres gjennom interaksjon med andre og i ulike sosiale situasjoner. Det kan virke belastende for migrasjonserfaringen, mens det likevel kan gi gode erfaringer og opplevelser, som styrker tilpasningsdyktigheten og identiteten til individet.

Når det gjelder tilpasning, så vil analysen og tolkningen av funnene være belyst av Berry (1997) sin akkulturasjonsmodell som er beskrevet i oppgavens konseptuelle rammeverk. Modellen, som et analytisk verktøy, skal belyse hvordan migranter tilpasses nye omgivelser.

Ifølge Jávo (2010), så innebærer Berry (1997) sin akkulturasjonsmodell flere mangler og psykometriske feil, da den fremstår altfor enkel og ikke forklarer nok individuelle ulikheter. Dette stemmer forsåvidt, og slik kan man vurdere det som en mulig feilkilde, noe man ikke med sikkerhet kan bekrefte. Modellen ivaretar likevel mange variabler både i samfunnet og hos individet. Den er kjent for sin bredde og allsidighet, i tillegg til at den er fleksibel og tilrettelegger for tilpasning. Modellen har støtte i mye forskning og kan alltså supplere med andre teorier, noe som tyder på dens gyldighet og anvendbarhet til tross for begrensninger.

Migranternes tilpasning til det norske samfunnet er en krevende prosess, som involverer forskjellige tilpasningsstrategier og utfordringer (Castles & Miller, 2009). Berry (1997) sin akkulturasjonsmodell, som skiller mellom fire tilpasningsstrategier – integrering, assimilering, segregering og marginalisering – gir et nyttig rammeverk for å bygge en forståelse for hvordan migranter navigerer i møte med kulturelle påvirkninger.

På en side viser studien at mange migranter tilegner seg en integreringsmetode, hvor de holder på sin kulturelle identitet, samtidig som de aktivt deltar i det norske samfunnet (Levitt, 2001). I lys av Berry (1997) sin akkulturasjonsmodell kan dette tolkes som en forklaring på at integrering er en tilpasningsstrategi som påvirker individets trivsel og samfunnets mangfold på en god måte. Man betrakter integrering som en vellykket strategi for tilpasning, da den skaper en balansert tilknytning til både opprinnelig kultur og Norges kultur.

På en annen side, avspeiler studien også utfordringer tilknyttet tilpasning blant migranter, slik Castles og Miller (2009) og Portes og Rumbaut (2006) påpeker i sine studier. Språk, kultur og tilgang til utdanning og arbeid kan være barrierer som hindrer integrering i det norske samfunnet. Disse strukturelle barrierene kan bidra til marginalisering og sosial eksklusjon blant migranter, og hindre dem i å realisere sitt fulle potensiale og bidra til samfunnet slik andre samfunnsborgere gjør. I lys av Berry (1997) sin akkulturasjonsmodell, kan man se til segregering og marginalisering som representerer to ugunstige strategier, som i verste fall kan lede til sosial isolasjon og psykisk belastning for individet. I tillegg til dette argumenterer modellen til Berry (1997) for løsninger, som for eksempel inkluderingsfremmende politiske og sosiale tiltak for migranter.

For å snu perspektivet igjen, så gir Levitt (2001) sin teori om transnasjonalisme en forståelse for hvordan migranter opprettholder tilknytning til opprinnelseslandet, mens de tilpasser seg det norske samfunnet.

Det kan argumenteres for at dette er et positivt resultat av migrasjon, da det tilbyr migranter særegne ressurser som kan bidra med tilpasningsprosessen i Norge. I lys av Berry (1997) sin akkulturasjonsmodell, så kan man trekke paralleller til integrering og assimilering, hvor man inkluderer elementer fra egen kultur og kulturer man har migrert til. Det er også viktig å reflektere over hvordan migrasjon kan prege individets opplevelse av sosial identitet og tilhørighet. Selv om den nevnte strategien kan være adaptiv for å oppnå aksept og inkludering i det nye samfunnet, så kan den på lik linje skape en følelse av tap av egen identitet og tilhørighet til opprinnelig kultur. Det kan argumenteres for at dette understreker viktigheten av å støtte migranter i søket etter balanse mellom forskjellige identiteter.

En vesentlig observasjon er hvordan migranter opplever identitetskonflikter og forvirring i møte med det nye kulturelle og sosiale miljøet. I lys av Berry (1997) sin modell kan dette tolkes særlig i forhold til dimensjonene tilknyttet bevaring av opprinnelig identitet og deltakelse i majoritetskulturen. Migranter kan føle en indre konflikt når de føler seg splittet mellom lojalitet til sin kultur og ønsket om å tilpasse seg det norske samfunnet. Dette kan blant annet skape stress, angst og sosial isolasjon (Portes & Rumbaut, 2006). For å sette en annen kontekst og perspektiv på dette, så hevder likevel Jávo (2010) at innvandrere blir stadig mer integrert i det norske samfunnet. Han påpeker at multikulturalismen i Norge, og mangfoldet det skaper, er positivt fordi det krever modenhet, toleranse og vilje for å skape og opprettholde et felleskap basert på likeverd. Er dette kanskje noe av sårbarhetene og risikofaktorene i migrasjonserfaringen?

5.2 Hva har sårbarheter og risikofaktorer å si for migrasjonserfaringen?

Dette kapittelet handler om hva sårbarheter og risikofaktorer har å si for migrasjonserfaringen, og her vil det valgte teoretiske perspektivet, mest representert av Prieur og Sestoft (2006) og Berry (1997) sin akkulturasjonsmodell, anvendes for å analysere og tolke funnene fra det empiriske materialet.

For å videreføre neste kapittel og innlede dette, så er det nyttig å nevne at identitet og tilhørighet er sentrale temaer i dette kapittelet også. Når man som migrant opplever en identitetskrise, og deretter desillusjonering og fremmedgjøring, så kan man bli mer sårbar for radikaliserings (Bartoszewicz, 2013; Castles & Miller, 2009). Bourdieus sitt begrep om habitus er nyttig for å forstå hvordan en person formes i et samfunn (Prieur & Sestoft, 2006).

I lys av teorien om habitus-begrepet (Prieur & Sestoft, 2006), så kan man identifisere flere sårbarheter og risikofaktorer som kan prege migrasjonserfaringen. Habitus er på en side nyttig for å forstå hvordan en migrant i et nytt samfunn kan påvirkes gjennom positive interaksjoner med vertsbefolkningen, hvor en anerkjennelse av ens egen kulturelle bakgrunn kan danne en sterkere følelse av tilhørighet, og redusere risikoen for marginalisering. På en annen side kan teorien også bidra med å identifisere, og til dels forklare sårbarheter og risikofaktorer, og hva det har å si for migrasjonserfaringen. Et eksempel på dette kan være et motsatt tilfelle, som for eksempel en høyt utdannet migrant som ikke får sine kvalifikasjoner anerkjent. Dette kan lede til et fall i sosial status og økonomisk usikkerhet, samt tap av selvrespekt og en følelse av håpløshet (Castles & Miller; 2009; Prieur & Sestoft, 2006). I Norge er dette uansett ment å ivaretas av den nye integreringsloven (2020) som sikrer en rekke rettigheter for migranter.

For å videreføre temaet om fall i sosial status, økonomisk usikkerhet etc. kan habitus-begrepet hjelpe med å forstå hvordan tidligere erfaringer og internaliserte normer fra hjemlandet kan prege en migrant sin tilpasningsevne til nye kontekster. Hvis man har tøffe opplevelser fra hjemlandet, og bringer med seg dypt forankrede følelser av mistillit eller angst til Norge, kan man få sine opplevelser forverret av diskriminerende praksiser i Norge. (Castles & Miller; 2009; Prieur & Sestoft, 2006). I motsatt tilfelle, viser studiens funn at når man har mulighet til å bevare og utrykke i sin kulturelle identitet, mens man deltar i norsk sosialt og økonomisk liv, så fører dette ofte til gode integreringsresultater (Berry, 1997; Jávo, 2010).

Videre er det gjort en vesentlig observasjon rundt den gjensidige forsterkningen mellom økonomiske, sosiale og kulturelle faktorer, og hvordan disse kan bidra til migranternes sårbarhet for radikaliseringsprosesser. Økonomisk sårbarhet kan ha et omfattende preg på migrasjonserfaringen. (Castles & Miller; 2009; Prieur & Sestoft, 2006; Sandberg, 2021). For å sette et annet perspektiv på det, så viser mine profesjonelle erfaringer fra integreringsarbeid på kommunalt nivå og utlendingsforvaltning i politietaten, at denne økonomiske usikkerheten ofte har ført til følelser av underutnyttelse og frustrasjon, noe som ifølge Castles og Miller (2009) forsterker sårbarhet og risiko for radikaliseringsprosesser. Slik blir sosiale og kulturelle faktorer negativt forsterket av økonomisk sårbarhet. Bourdieu sin teori om økonomisk kapital underbygger dette videre med å påpeke at migranter med økonomiske utfordringer og mangel på økonomiske ressurser, som for eksempel lav lønn og underutnyttelse av kvalifikasjoner, kan forsterke følelsen av marginalisering og føle til desperasjon og sårbarhet for radikaliseringsprosesser (Bartoszewicz, 2013; Castles & Miller, 2009; Prieur & Sestoft, 2006).

Hvordan migrasjonserfaringen preger migranternes psykiske helse er et annet kritisk aspekt som bør diskuteres. Studier viser at migranter ofte har forhøyet risiko for psykiske lidelser, som en følge av stressorer tilknyttet migrasjonsprosessen. Eksempler på dette kan være tap av sosiale nettverk, økonomisk usikkerhet og diskriminering (Bauman et al., 2002). I norsk kontekst kan det også handle om avstand til hjemlandet og stor kulturforskjell. Med bakgrunn i nevnte funn og min profesjonelle erfaring fra akuttpsykiatri, asylregistreringsarbeid for norsk politi og kommunal flyktningtjeneste, så fremmer dette uten tvil et behov for en tilnærming til integrering som inkluderer psykisk helse som en av de viktigste komponentene. Slike sårbarheter og risikofaktorer kan være helt avgjørende for migrasjonserfaringer, og et tydeligere samarbeid mellom politietaten og sosialtjenester i Norge blir uten tvil stadig viktigere i dagens samfunn. I lys av Berry (1997) sin modell, og med et mål om effektiv integrering, så er det helt avgjørende med tilgang til mentale helsetjenester, samt programmer som fremmer sosial inkludering og kulturell forståelse. Videre påpeker Jávo (2010) at integrering er mest foretrukket som den beste strategien for psykisk helse, hvor det er avgjørende å anerkjenne norske migranter sine psykiske helsebehov, for å støtte integreringsprosessen, og for å redusere risikoen for marginalisering og radikalisering.

Strukturelle faktorer preger i stor grad migranternes opplevelse av sårbarhet og risiko. Diskriminerende lover og praksis kan øke sårbarheten ved å begrense tilgang til ressurser og muligheter. Dette kan lede til marginalisering. På en annen side kan inkluderende politikk fremme integrering og redusere sårbarhet (Berry, 1997). Det er for eksempel allment kjent at Norge har implementert ulike integreringsprogrammer med språkopplæring og arbeidsrettede tiltak for migranter (IMDi, 2023; Integreringsloven, 2020; Introduksjonsloven, 2003). Det er også i tråd med Berry (1997) sin modell, som fremhever viktigheten av positive interaksjoner mellom migranter og staten for å oppnå vellykket integrasjon. Likevel viser studiens empiri at det fremdeles er utfordringer tilknyttet diskriminering og strukturelle barrierer som hindrer full inkludering (Castles & Miller, 2009; Horgan, 2009; Sandberg, 2021). Kanskje det skaper et behov for hyppigere evaluering og utvikling av norsk integreringspolitikk?

For å forsterke dette, har erfaringer fra politietaten, særlig innenfor grensekontroll og utlendingsfeltet, gitt en unik innsikt i strukturelle og systemiske utfordringer som migranter møter. Politiarbeid på dette feltet er mer omfattende enn det fremstår, og krever en dyp forståelse av migranternes situasjon og behov. Det første møtet migranter har med Norge skjer ved grensekontrollen.

En risiko og sårbarhet kan være at en opplevelse av mistillit og mistenksomhet her kan sette tonen for deres videre interaksjon med samfunnet. Dette kan også være preget av dårlige erfaringer med myndigheter i hjemlandet, og kan videre forsterke følelsen av marginalisering (Berry, 1997). Forfatteren beskriver også viktigheten av sosiale nettverk.

Studiens funn fremhever også viktigheten av sosiale nettverk for at migranter skal tilpasse seg og integrere seg i Norge. Dette kan være beskyttende faktorer mot isolasjon og diskriminering (Castles & Miller, 2009). For å se dette i lys av Bourdieu sin teori om sosial kapital, så kan dette bidra til å redusere sårbarhet og styrke migranternes samfunnsposisjon (Priour & Sestoft, 2006). Eksempelvis, så opplever norske migranter med sterke familiebånd og sosiale nettverk ofte at det er lettere å navigere i arbeidsmarkedet og boligsektoren, noe som kan beskytte mot økonomisk usikkerhet og sosial isolasjon (Jávo, 2010).

Samtidig viser Berry (1997) sin akkulturasjonsmodell at integrering, hvor migranter både bevarer egen kultur og deltar aktivt i det norske samfunnet, er mest gunstig for tilpasning. Av den grunn, så spiller sosiale nettverk en avgjørende rolle når det kommer til å gi migranter nødvendig støtte og ressurser for å oppleve vellykket integrering. På en annen side, og i motsatt fall, så kan man trekke en verstefallsparallell til masseskytingen i Oslo i 2022, hvor det var klare hatmotiv, som belyser utfordringer tilknyttet fremmedfrykt og diskriminering i landet (Ekroll et al., 2022). Det er likevel ingenting som helt utelukkende for alt annet bekrefter at dette eksempelet har en tematisk sammenheng, mens det samtidig til en viss grad virker sannsynlig og er av såpass alvorlighetsgrad, at det gjør dette til en anledning hvor argumentet understreker hvor galt det i verste fall kan gå. Det er også viktig å understreke at slike hendelser også kan få andre utslag, i form av at migranter som allerede opplever marginalisering, kan oppleve ytterligere stigmatisering etter slike hendelser. Dette er uten tvil med på å forsterke behovet for adressering av diskriminering og fremmedfrykt i samfunnet, og viktigheten av sosiale nettverk for inkludering og integrering i samfunnet.

De sosiale og kulturelle utfordringene migranter møter kan lede til sosial eksklusjon og isolasjon. Dette styrker følelsen av fremmedgjøring (Castles & Miller, 2009). Det resonnerer med Bourdieu sin teori om kulturell kapital, hvor sosiale nettverk er viktige for integrering. I lys av Berry (1997) sin modell er samfunnets holdninger til migranter og tilpasningsevnen deres viktig. Dette gjelder generelt for akkulturasjon, er i tråd med Jávo (2010) sine funn om integrering i Norge, og retter fokus mot radikaliserings dynamikk i migrasjonssamfunnet.

5.3 Hvordan er radikaliseringsdynamikk i migrasjonssamfunnet?

I dette kapitlet diskuteres radikaliseringsdynamikken i migrasjonssamfunnet gjennom Vertovec (2007) sin teori om superdiversitet og Wiktorowicz (2005) sin radikaliseringssteori. Ved å fokusere på vesentlige funn fra studien, utforskes hvordan politisk kontekst, sosiale nettverk og religiøse/ideologiske drivere bidrar til radikalisering blant migranter. En antakelse fra det teoretiske perspektivet om at disse tre faktorene spiller en avgjørende rolle for radikaliseringsdynamikk i migrasjonsprosessen, vil også lede diskusjonen. Diskusjonen vil sette funnene i norsk kontekst ved å referere til hendelser som Eritrea-opptøyene i Bergen (Eskeland et al., 2023), og Breivik sitt terrorangrep den 22. juli 2011, samt innblikk fra mine profesjonelle erfaringer innen politietaten og arbeid med flyktninger.

Politisk kontekst er viktig i radikaliseringsprosesser. Forhold som ustabilitet, diskriminering og marginalisering kan skape et klima for radikalisering. Ifølge Atwood (2015) fører politisk ustabilitet til økt rekruttering til radikale grupper, da disse ofte tilbyr tydelige løsninger på utfordringene ustabiliteten representerer. Et konkret eksempel på dette er Eritrea-opptøyene i Bergen (Eskeland et al., 2023). Opptøyene var delvis drevet av opplevd politisk ustabilitet og marginalisering blant eritreiske innvandrere, som følte seg oversett og undertrykt av både eget opprinnelig regime og Norge. Faktorene skapte et klima hvor ekstreme ideologier kunne ha funnet fotfeste blant misfornøyde og marginaliserte mennesker.

For å se dette i lys av Vertovec (2007) sin teori om superdiversitet, som fremhever det økende kulturelle, etniske og religiøse mangfoldet i samfunnet, så blir det enda mer tydelig hvordan politisk ustabilitet kan prege radikalisering i Norge. Bartoszewicz (2013) gjorde i sin studie funn som viser til at avvisning og eksklusjon er avgjørende radikaliseringsfaktorer. Vertovec (2007) underbygger dette videre med å påpeke at når samfunnet består av mange forskjellige grupper med ulik bakgrunn og interesser, så kan det bli vanskeligere å skape en felles nasjonal identitet, noe som kan gjøre at enkelte grupper føler seg mer marginalisert. Eksempelet fra Eritrea-opptøyene i Bergen (Eskeland et al., 2023) og perspektivet til Vertovec (2007) støttes også av erfaringer fra arbeid i politietaten, hvor jeg har vært borti flere eksempler på at marginaliserte grupper uttrykker misnøye med opplevd urettferdighet og diskriminering. Rapporter fra norske sikkerhetstjenester blant annet peker på at disse utfordringene kan løses ved å fremme forebygging, tverrsektorielt samarbeid, styrke integrering og redusere marginalisering (Etterretningstjenesten, 2023; Regjeringen, 2016; PST, 2023; PST, 2024).

Politisk polarisering er med på å styrke radikaliseringsdynamikken i samfunnet ved å skape en «oss mot dem»-mentalitet. Pew Research Center (2021) hevder at dyp polarisering øker sjansen for at personer søker ekstreme løsninger. På en side så er det nødvendigvis ikke sånn i alle tilfeller, da min varierte profesjonelle erfaring har vist til at alle ikke takler denne polariseringen på samme måte. Jeg har vært borti eksempler hvor personer reiser tilbake til sitt hjemland for godt, eller velger å bruke mesteparten av tiden sin i Norge på å tjene opp kapital til å ha en lang ferie i hjemlandet, og ha dette som en motivasjon i denne livsstilen. Jeg opplever at dette er veldig utbredt blant migranter fra Balkan-landene, hvor det er mye tryggere tilstander enn i mange andre land hvor migranter i Norge kommer fra. Dette argumentet er også underbygd av min etniske bakgrunn, som et norskfødt barn av foreldre fra Bosnia-Herzegovina. På en annen side, så kan man se Pew Research Center (2021) sitt funn i konteksten av Eritrea-opptøyene, hvor det illustrerer hvordan splittelsen mellom de ulike eritreiske gruppene og deres forhold til Norge, gjør det vanskelig for folk å se nyansene i politiske og sosiale spørsmål. Derfor blir radikale ideologier mer tiltrekkende som enkle svar på komplekse problemer, som ofte handler om identitet og rettferdighet.

For å videreføre drøftelsen rundt politisk kontekst og eksempelet om Eritrea-opptøyene i Bergen i 2023, så kan man se til hvordan Foucault (1980) understreker hvordan diskurser i samfunnet former måten vi forstår oss selv og andre på. Når diskursene polariseres, forsterkes fiendebildene, og sannsynliggjør radikalisering. Selv om det ikke er dekkende for hele bakgrunnen til opptøyene, kan det argumenteres for at det er relevant, da diskursen rundt eritreiske flyktninger ofte preges av polarisering (Eskeland et al., 2023). Schils og Verhage (2017) påpeker også at en økende opplevelse av urettferdighet og polarisering i samfunnet er grobunn for voldelig radikalisering. I Eritrea-opptøyene skaper det en dynamikk hvor en kan føle seg tvunget til å velge side, og velge å støtte ekstreme tiltak for å beskytte egne interesser og verdier. For å se Eritrea-opptøyene i lys av Vertovec (2007) sin teori om superdiversitet, kan de komplekse identitetene og tilhørighetene norsk-eritreere navigerer i tydeliggjøres. Flyktninger fra ikke-vestlige land opplever akkulturasjonsprosessen som krevende, da de ofte migrerer ufrivillig, og med et mål om overlevelse og trygghet. Sosiale kontrollmekanismer og struktur i Norge skiller seg også fra det de er vant til (Berg & Lauritsen, 2009; Kvello, 2010).

Videre er sosiale nettverk avgjørende for spredning og forsterkning av radikale ideer (Wiktorowicz, 2005). Empiriske funn viser at online plattformer har blitt stadig viktigere i denne prosessen, da de tilbyr et sosialt område for radikalisererte individer (Alava et al., 2017).

Ifølge Wiktorowicz (2005), så gir sosiale nettverk en ramme hvor individer kan bli eksponert for, og påvirket av radikale ideer. De fungerer som kanaler for rekruttering og som støttestrukturer for å opprettholde radikalisererte synspunkter. Denne teorien er med på å underbygge empiriske funn som påpeker at sosiale nettverk ofte fungerer som katalysatorer for mobilisering og rekruttering til radikale ideologier (McAdam, 1986). Et veldig tydelig eksempel på dette er Breiviks angrep i 2011, hvor hans radikalisering skjedde i stor grad gjennom online nettverk som fremmet ekstremistiske ideologier. For å se dette fra et annet perspektiv, så er det også viktig å understreke allmenn kunnskap om at Norge og verden stadig blir mer digitalisert, og at sosiale nettverk isolert sett ikke er noe som driver frem radikalisering, men at sosiale nettverk heller kan være med på å skape en økt sannsynlighet og tilgjengelighet for å komme i kontakt med likesinnede (Benford et al., 1986). Mine erfaringer fra nåværende stilling i kommunal flyktningsjeneste har også vist hvordan positive sosiale nettverk kan spille en viktig rolle i å hjelpe individer i å integrere seg og motstå radikalisering. Et eksempel er at jeg har hatt ansvar for en familie med overføringsflyktninger, som var analfabeter ved ankomst til Norge, men som gjennom et par år med positive tiltak har dannet positive sosiale nettverk og har økt sin digitale kompetanse.

For å videreføre dette, så kan det være relevant å se til funnene av de tre funksjonene som tilrettelegger for radikaliseringsprosesser på internett: Anonymitet, brukergenerert innhold er lett tilgjengelig, og internett kan være en sosialiseringsarena (Alava et al., 2017; Corb, 2015; Schils & Verhage, 2017). De nevnte Eritrea-opptøyene i Bergen et godt eksempel på hvordan sosiale nettverk kan spille en rolle i radikalisering og konflikt. Dette er også et eksempel på at diskusjoner og mobilisering gjennom forskjellige nettverk kan forsterke polarisering og spenninger mellom ulike etniske grupper innad og utad i Norge. Mobiliseringen kan foregå anonymt uten risiko for straffereaksjoner, ubegrenset tilgang til informasjon som er godt retorisk formulert og man får dekket sitt sosiale behov, hvor man kan møte likesinnede, bygge nettverk, danne relasjoner og mye mer. For å sette et annet perspektiv på det så kan Vertovec (2007) sin teori om superdiversitet, som kan beskrive den økende kompleksiteten i det norske samfunnets mangfold, vise til sosiale nettverk som både en ressurs og en utfordring. I lys av McAdam (1986) som påpeker at sosiale nettverk er katalysatorer for mobilisering og rekruttering til radikale ideologier, så kan sosiale nettverk blant eritreiske migranter i Norge på en side forsterke isolasjon og fremmedgjøring. På en annen side, og i lys av mine profesjonelle erfaringer i kommunal flyktningsjeneste, så kan det bidra til å fremme inkludering og forståelse. Sosiale nettverk kan i noen tilfeller også forbindes til religion.

Bjørge (2011) hevder at identitetsforvirring hos migranter gjør dem sårbare for radikaliseringsdrevet av religion og ideologi. Slike grupper kan tilby et fellesskap for migranter som søker tilhørighet og formål i ny kulturell kontekst. Wiktorowicz (2005) beskriver dette som en kognitiv åpning. Det støttes av King og Taylor (2011) som peker på identitetsøkende atferd som ledende mot radikale grupper. Drapet og moskeangrepet i Bærum i 2019 viser hvordan en identitetskrise eskalerer til voldshandlinger når det utnyttes av radikale ideologier. For å styrke norsk samfunnsikkerhet er det viktig med et fokus på integreringsprogrammer som tar opp utfordringer som identitetsforvirring, og fremmer positiv samfunnstilhørighet.

Bjørge og Gjelsvik (2015) rapporterer om at minst 82 prosent av norske jihadister har innvandringsbakgrunn. Troende begrunner ofte radikaliserings med Guds vilje. Likevel kan man si at selv om migranter er utsatt for radikaliserings grunnet en marginalisert bakgrunn, så kan nettopp religion være nøkkelen til å hindre radikaliserings. Selv om unge menn som er migranter i Norge er overrepresentert i jihadistiske miljøer, så betrakter religionssosiologien religion som kriminalitetsforebyggende (Adamczyk et al., 2017; Linge, 2023; RVTs, 2021).

Gaudette et al. (2020) påpeker at tilhørighetsfølelsen begrunner radikalt engasjement. Ifølge Wiktorowicz (2005) er sosial isolasjon en risiko for radikaliserings, da det driver søket etter tilknytning til ekstreme grupper. Dette antyder at tiltak som fremmer sosial inkludering og styrker lokalsamfunn kan redusere radikaliseringsrisikoen. I Norge kan tiltak være sosiale aktiviteter og støtte for migranter med å tilknytte seg samfunnet. Andre funn fra Gaudette et al. (2020) viser at opplevelsen av urettferdig behandling og tidligere negative erfaringer kan skape følelser av ekskludering, og øke risikoen for radikaliserings. Wiktorowicz (2005) hevder at opplevelsen av urettferdighet kan katalysere radikaliserings, og skape en kognitiv åpning. Hendelsene i Bærum viser at opplevelsen av urettferdighet kan drive individer til voldelige handlinger. For å sikre samfunnsikkerhet, bør det fokuseres på rettferdig behandling av alle samfunnsmedlemmer, og tiltak som fremmer sosial rettferdighet og inkludering.

Kognitive åpninger er søk etter mening i religion/ideologi, som svar på opplevd urettferdighet eller identitetsforvirring (Atran, 2003). Hvis det går mot radikaliserings, følger et indre eksistensielt søk og gradvis tilpasning til ideologien, før gruppeidentiteten internaliseres (Wiktorowicz, 2005). For å forhindre radikaliserings i Norge bør det fokuseres på å støtte individer i kognitive åpninger ved å tilby alternativ tilhørighet. Det kan være alt fra mental støtte til religiøs veiledning og samfunnsengasjement.

En annen teoretisk antakelse er at politisk kontekst, sosiale nettverk og religiøse/ideologiske drivere bidrar til radikaliseringsprosessen blant migranter. I norsk kontekst kan man argumentere for den relative betydningen av sosiale faktorer fremfor politiske og religiøse faktorer ved å bruke Wiktorowicz (2005) sin modell som et rammeverk, samt profesjonelle erfaringer fra feltet.

Wiktorowicz (2005) hevder at sosiale nettverk er kritiske når det gjelder kognitive åpninger, da en tilknytning og relasjon til radikaliserende personer kan forsterke radikale ideer. I min erfaring fra akuttpsykiatrien, så observerte jeg at en pasient med radikale synspunkter, som jeg hadde fått en god relasjon til, ved gjentatte anledninger forsøkte å påvirke meg. Personen er en veldig retorisk og sympatisk person. Bare dette er et eksempel på at det kan være tilfeller hvor det ikke skal mye til. Disse nettverkene tilbyr støtte og forsterkning av deres ideologier, noe som viser viktigheten av sosiale faktorer i radikaliseringsprosessen.

Mens politisk kontekst og religiøse/ideologiske drivere er viktige, kan deres innflytelse være indirekte og avhengig av flere faktorer. På en annen side, så er det i mange tilfeller nødvendig med et samspill mellom flere faktorer (Bjørge, 2011; Holm & Paust, 2015). Politisk ustabilitet og marginalisering kan skape grobunn for radikaliseringsprosessen ved å forsterke opplevelsen av urettferdighet og ekskludering, men det er gjennom sosiale nettverk at følelsene forankres og forsterkes. Religiøse og ideologiske drivere tilbyr noe som kan legitimere vold og ekstremisme, men uten sosialt nettverk, som støtter og bekrefter dette konstant, vil mange individer ikke havne i en radikaliseringsprosess. Viktigheten av sosiale nettverk underbygges av Wiktorowicz (2005). Mens i en norsk kontekst, hvor det er allment kjent at det sosiale sikkerhetsnettet og samfunnsstrukturen ofte er sterke, kan sosiale faktorer som isolasjon og manglende integrering være viktigere for radikaliseringsprosessen enn politiske og religiøse faktorer. Når migranter føler seg ekskludert fra det norske samfunnet, er de mer sårbare for radikaliseringsprosessen. Moskeangrepet i Bærum i 2019 eksemplifiserer dette tydelig. Hendelsen er et tegn på radikaliseringsprosessen, men på hvilken måte katalyseres dette av migrasjon?

5.4 På hvilken måte er migrasjon en katalysator for radikaliseringsprosessen?

Det som diskuteres i dette kapittelet er ledet av en antakelse fra det teoretiske perspektivet om at migrasjon kan være en katalysator for radikaliseringsprosessen ved å skape sosiale, økonomiske og identitetsmessige utfordringer. Teori fra det konseptuelle rammeverket anvendes i analysen, hvor diskusjonen også vil sette funnene i norsk kontekst ved å referere til relevante hendelser.

Migrasjon kan spille en sentral rolle i radikaliseringsprosessen, og dens kompleksitet kan fungere som en katalysator for radikalisering. Funn som er gjort i kapittel 4.3, som er basert på en litteraturgjennomgang, peker på viktigheten av migrasjonserfaringer, inkludert marginalisering, identitetsforvirring og kulturell tilpasning, som kan bidra til å gjøre et individ sårbart for radikalisering. Radikaliseringsmodellen til Wiktorowicz (2005) viser hvordan migrasjon kan prege radikaliseringsprosessen, og hvordan politiske, sosiale og økonomiske faktorer påvirker dette (Holm & Paust, 2015; RVTS, u.å., a). Imidlertid, i norsk kontekst, så er sosiale faktorer ofte mer avgjørende for radikalisering, enn det økonomiske, politiske og identitetsmessige faktorer er. Dette ble tydelig ved masseskytingen i Oslo i 2022, hvor gjerningspersonen var en norsk-iraner med kurdisk opphav. Man kan på en annen side også argumentere for at politiske og identitetsmessige faktorer har satt et preg, da vedkommende har en bakgrunn preget av migrasjon, og har opplevd identitetsforvirring og marginalisering. Likevel var han også tilknyttet radikale miljøer gjennom sosiale nettverk, som kan ha forsterket hans radikalisering, og kanskje vært den sterkeste triggeren eller katalysatoren.

Andre funn fra kapittel 4.3 belyser hvordan migranter ofte rekrutteres til radikale grupper gjennom eksisterende sosiale nettverk, som venner, familie eller bekjente (Doosje et al., 2015). Wiktorowicz (2005) underbygger dette hvor han beskriver at man blir mer sårbar for påvirkning der det eksisterer en sosial relasjon. Dette underbygger både betydningen av sosiale faktorer som den sterkeste katalysatoren for radikalisering i Norge, i tillegg til at det samsvarer med politiets sikkerhetstjeneste sine rapporter om at en betydelig andel av norske jihadister har innvandringsbakgrunn (Bjørge & Gjelsvik, 2015).

Empiriske funn viser at migrasjon gir radikale endringer som kan føre til identitetsforvirring. Ifølge Wiktorowicz (2005) påpeker at slik forvirring, eller kognitiv åpning, kan øke mottakelighet for radikale ideer. Vertovec (2007) argumenterer for at migranter som opplever diskriminering og marginalisering kan føle seg frakoblet fra sin opprinnelige bakgrunn, samtidig som de ikke klarer å integrere seg i det nye samfunnet. Denne identitetskrisen kan få personer til å søke mening og tilhørighet, noe som kan åpne for radikalisering. I min erfaring som politi i Norge, møtte jeg en ung mann som hadde flyktet fra et konfliktområde og slet med å tilpasse seg samfunnet. Det samme gjaldt for flere av hans etnisk irakiske venner. Han følte seg isolert etter alle opplevelsene, og søkte etter mening. Flere instanser ble tidlig koblet på, og dette er kun et eksempel på noe som ble oppdaget tidlig. Dette viser hvordan identitetsmessige faktorer kan være en katalysator for radikalisering blant migranter i Norge.

Det har vært argumentert for at særlig sosiale faktorer er fremtredende når det gjelder migrasjon som en katalysator for radikaliseringsprosesser i Norge. Det er også viktig å belyse hvordan dette preges av økonomiske faktorer. Ifølge Wiktorowicz (2005) kan dårlig økonomi skape en økt opplevelse av urettferdighet og frustrasjon, dette kan forsterkes ytterligere av marginalisering og ekskludering. Summen av dette kan få personer på en søken etter radikale løsninger. Mens studiens funn fra kapittel 4.3 understreker at politisk ustabilitet og økonomisk sårbarhet er sentrale katalysatorer blant migranter, så kan man på en side ikke utelukke at dette til en viss grad er med på å påvirke, mens man på en annen side igjen kan vise til allmenn kunnskap om at Norge på et internasjonalt nivå fører en veldig demokratisk politikk og har god økonomi. Dette er selvfølgelig på et generelt nivå, og det utelukkes dermed ikke at økonomiske faktorer setter sitt preg. Det er likevel viktig å understreke at, basert på terrorhandlinger i Norge de siste 20 årene, fremkommer innflytelsen av sosiale faktorer som veldig sterk i forhold til migrasjon som en katalysator for radikaliseringsprosesser i Norge, uten å utelukke viktigheten av andre mulige faktorer.

5.5 På hvilken måte samspiller migrasjon og radikaliseringsfaktorer?

Funn fra kapittel 4.4 viser at migrasjon og radikaliseringsfaktorer samspiller komplekst og dynamisk. Dette kan forstås gjennom ulike teoretiske rammeverk og kontekster. Som nevnt, kan identitetsforvirring, skapt av migrasjon, gjøre individer mer mottakelige for radikale ideer (Wiktorowicz, 2005). Dette teoretiske perspektivet tydeliggjøres gjennom empiriske funn som viser at sosial eksklusjon, fremmedgjøring og økonomisk marginalisering kan føre til frustrasjon og sinne blant migranter, noe som kan åpne for radikale ideologier.

I norsk kontekst er det eksempler på hvordan økonomisk usikkerhet og lav sosioøkonomisk status kan øke migranters mottakelighet for radikaliseringsprosesser. Data fra Statistisk Sentralbyrå (2021) viser at 37 prosent av innvandrere i Norge føler seg ekskludert fra samfunnet. Funnene stemmer overens med teoriene til Berry (1997) og Jávo (2010), som fremhever at økonomisk marginalisering kan skape følelser av eksklusjon, stress og desperasjon. Et eksempel fra min erfaring som politi i utlendingsforvaltningen, viser hvordan en gruppe migranter, som hadde vært uten arbeid i flere år, ofte følte en dyp fortvilelse over sin økonomiske situasjon, og var stadige gjengangere i økonomisk kriminalitet. Dette kan, eller vil kunne komme til å utgjøre, en fare for radikaliseringsprosesser til grupper som tilbyr økonomisk rettferdighet og tilhørighet. Det finnes flere eksempler på samspillet mellom migrasjon og radikaliseringsfaktorer.

Funnene som er presentert i kapittel 4.4 tyder på at etniske og religiøse identiteter også spiller en viktig rolle i radikaliseringsprosesser. Migranter som opplever diskriminering tilknyttet deres etniske eller religiøse identitet, kan føle seg ekskludert, noe som kan øke risikoen for radikalisering (Koroleva & Mierina, 2015). I min profesjonelle erfaring i kommunal flyktningsjeneste det siste halvåret har jeg møtt flere unge migranter i Norge, som jeg har fått en god relasjon til. Jeg har fått høre flere historier om at flere av dem har følt seg marginalisert på grunn av sin bakgrunn. Mange har beskrevet at det å ha en krysskulturell bakgrunn kan være utrolig tøft i Norge. Dette kan mine personlige erfaringer og oppvekst også bekrefte. For ikke så lenge siden hadde jeg et møte med en ung enslig voksen, som åpnet opp om utfordringer han har hatt de første årene i Norge, og at han følte at det var kommet til et punkt hvor han var veldig desperat etter å kjenne på tilhørighet og fellesskap. Dette er i tråd med Tajfel og Turner (1979) sin sosiale identitetsteori, og noe jeg har brukt masse tid på.

Psykologiske faktorer som traumer og stress er også sentrale i radikaliseringsprosessen. Migranter som kommer fra krig eller forfølgelse er ofte mer sårbare for radikalisering (Bartlett & Miller, 2012). Horgan påpeker at psykiske helseutfordringer og manglende tilgang til helsetjenester kan øke risikoen for radikalisering. Min erfaring som miljøterapeut i akuttpsykiatrien viser at migranter som mest nylig har kommet til Norge fra land hvor det foreløpig pågår en krig, i mye større grad er representert blant pasientene som blir lagt inn til observasjon på tvang. Jeg erfarer at mange av dem har underliggende traumer fra krig, som har påvirket deres psykiske helse, noe som kan gjøre dem mer utsatt for radikale budskap som gir følelser av kontroll og mening. Psykisk helse er noe som ofte forbindes med aktivitet.

Studiens funn fra kapittel 4.4 viser hvordan aktivitet og sosiale nettverk, som deltakelse i arbeidsmarkedet, fritidsaktiviteter og utdanning, kan redusere sårbarheten for radikalisering. Gjennom mitt arbeid i kommunal flyktningsjeneste har jeg observert hvordan aktiv samfunnsdeltakelse gir migranter en følelse av tilhørighet og formål, noe som motvirker isolasjon, og pleier den psykiske helsen. På den andre siden så er det viktig å belyse at sosial og fysisk inaktivitet kan øke risikoen for radikalisering. Dette understreker behovet for meningsfulle aktiviteter og positive sosiale nettverk for migranter i Norge.

For å optimalisere alt, så trengs det tidlig intervensjon, fokus på proaktivt og forebyggende arbeid, samt et effektivt samarbeid på tvers av sektorer, inkludert politi, helsevesen og sosiale tjenester, for å sikre at migranter får støtten som trengs for å integreres i Norge.

6 Konklusjon

Studien har gjennomgått samspillet mellom migrasjon, radikaliserings og samfunnssikkerhet, ved å fokusere på å se sammenhengen mellom migrasjon og radikaliserings, i konteksten av norsk samfunnssikkerhet. Ved å anvende teoretiske rammeverk som blant annet Tajfel og Turner (1979), Berry (1997), Vertovec (2007) og Wiktorowicz (2005), har oppgaven søkt å belyse ulike dimensjoner av dette fenomenet gjennom en grundig litteraturstudie.

Denne eksplorative litteraturstudien har vært utfordrende og tidkrevende. Problemstillingen, som stadig endret seg, ble til slutt formulert som: *På hvilken måte påvirker migrasjon samfunnssikkerheten i Norge med tanke på radikaliserings?* Denne komplekse problemstillingen er svært relevant i dagens globaliserte verden. Selv om studien fokuserer på Norge, kan funnene i det minste delvis generaliseres til andre land.

Siden studien er eksplorativ, har tilnærmingen gått dypt inn i problemstillingen og tilbudet tentative hypoteser fremfor definitive løsninger. Fokuset har vært på dokumentanalyse og et konseptuelt rammeverk basert på anerkjent litteratur. Dette har generert mange funn, men ved å sette alt i norsk kontekst, så har originaliteten til studien blitt forsøkt bevart. Besvarelsen inneholder diskusjoner som kan videreutvikles. Jeg håper likevel at dette kan være et bidrag, og en inspirasjon for andre til å utforske teamet videre.

Migrasjonens kompleksitet preger samfunnssikkerheten i Norge. Studien viser betydningen av migranters tilpasningsevne, og hvordan de evner å navigere mellom ulike kulturelle identiteter. Evnen kan fungere som en styrke som fremmer integrering og samfunnssikkerhet i Norge, ved å skape en følelse av tilhørighet og inkludering blant migranter i landet. Samtidig utgjør identitetskonflikter, økonomiske sårbarheter og sosial ekskludering risikoer for radikaliserings og samfunnssikkerheten.

Det første diskusjonskapittelet avslører viser tilpasningsdyktighet og utfordringer tilknyttet identitetskonstruksjon, samt ulike tilpasningsstrategier som integrering og assimilering. Språkproblemer og begrenset tilgang til utdanning og arbeid kan føre til identitetskonflikt og eksklusjon. Det understreker viktigheten av å støtte norske migranter i deres tilpasning for å fremme et mer inkluderende samfunn. Videre avdekkes hvordan migrasjon kan øke risikoen for psykiske lidelser, samtidig som politiske faktorer kan prege integreringsprosessen.

Siden mental helse er i fokus i dagens Norge, så er det viktig å fremme aktivitet, deltakelse og utvikle gode sosiale nettverk for beskyttelse mot diskriminering og isolasjon. Utfordringer med fremmedfrykt i et så multikulturelt land, kan forsterke marginalisering. Det kan bli nyttig med integreringstilnæringer som hensyntar økonomiske, sosiale og kulturelle faktorer.

Kapittel 5.3 diskuterer politisk kontekst, sosiale nettverk og religiøse/ideologiske drivere som bidrag til radikaliseringsrisikoen, særlig når det forsterkes av polarisering og diskriminering. Sosiale nettverk er kritisk i norsk kontekst, og det er viktig å fokusere på integreringsprogrammer som fremmer tilhørighet til samfunnet og adresserer følelsen av urettferdighet og ekskludering. Selv om migranter i Norge er overrepresentert i jihadistiske miljøer, så er det ikke gitt at religion har direkte sammenheng med radikalisering, da det i religionssosiologien betraktes som kriminalitetsforebyggende. Det understrekes et behov for å hensynta kompleksiteten og individuelle forskjeller i dagens norske samfunn.

De siste kapitlene omhandler samspillet mellom migrasjon og radikaliseringsfaktorer, og inkluderer tilhørighets- og inkluderingsfremmende tiltak for migranter, samtidig som sosiale og økonomiske ulikheter i Norge adresseres. En så politisk, sosialt og økonomisk stabil stat bør tilrettelegge for proaktivt arbeid, og mer effektivt tverrsektorielt samarbeid for å støtte integreringen av migranter og motvirke radikalisering i Norge. Det er også viktig å anerkjenne det kulturelle og religiøse mangfoldet i samfunnet, og fremme respekt og toleranse for disse forskjellene. Dette kan bidra til å motvirke diskriminering, fremme et samfunn preget av toleranse og inkludering, og styrke Norges posisjon som et av verdens beste land å leve i.

Som et mer konkret svar på problemstillingen, har mulighetene og utfordringene skapt av sosial eksklusjon, politisk kontekst, identitet, samt religiøs/ideologisk påvirkning, bidratt til migrasjonens preg på norsk samfunnsikkerhet med tanke på radikalisering. Positive aspekter inkluderer mangfold og kulturell berikelse som kan styrke samfunnets motstandskraft, mens sosial eksklusjon, identitetskonflikter og økonomiske ulikheter kan bidra til marginalisering, som kan føre til radikalisering. Politisk ustabilitet og diskriminering forsterker dette. For å motvirke radikalisering er det viktig å fremme inkludering, sikre rettferdig og lik behandling av alle norske borgere, og styrke sosiale nettverk gjennom målrettede integreringstiltak. En dypere forståelse av faktorene er nødvendig for utvikling av effektive tiltak som fremmer samfunnsikkerhet og inkludering i et stadig mer mangfoldig Norge.

7 Implikasjoner og videre forskning

Studien utforsker samspillet mellom migrasjon, radikaliserings og samfunnsikkerhet i Norge, og identifiserer implikasjoner for politikkutforming, praksis og områder for videre forskning. Funnene peker på behovet for en helhetlig tilnærming til migrasjonsrelaterte spørsmål, med fokus på å forebygge voldelig ekstremisme. Norske myndigheter har et ansvar for å forebygge voldelig ekstremisme blant migranter ved å fremme inkludering, motvirke marginalisering og styrke sosiale nettverk med målrettede tiltak. Regjeringen og samfunnsaktører bør samarbeide for å adressere sosiale og økonomiske ulikheter, og styrke integreringsprosessen gjennom inkluderingsfremmende tiltak, som kan motvirke faktorer som fører til radikaliseringsprosessen.

Studien fremhever viktigheten av inkluderende politikk. Et aktuelt eksempel er ukrainske flyktninger som har mottatt mer støtte enn andre grupper, selv om det har sine politiske begrunnelser. Det kan føre til polarisering og marginalisering, noe som kan skape et klima for radikaliseringsprosessen, og det er derfor viktig å fremme politiske prosesser som inkluderer alle, for å redusere diskriminering og motvirke radikaliseringsprosessen. Anerkjennelse av kulturelt og religiøst mangfold i Norge kan fremme toleranse og respekt, og skape et tryggere samfunn.

Videre forskning bør dykke ned i faktorer som påvirker integrering og tilhørighet blant migranter i Norge, for å forebygge voldelig ekstremisme. Dynamikken mellom radikaliseringsprosessen og politisk kontekst kan gi innsikt i hvordan politikk påvirker samfunnsikkerheten og hvordan politiske prosesser kan utformes for å motvirke radikaliseringsprosessen. Det er også behov for studier om sosiale nettverks rolle i integreringsprosessen, og hvordan det kan styrkes for å fremme tilhørighet blant migranter i Norge. Andre interessante temaer inkluderer sammenhengen mellom voldelig radikaliseringsprosessen, internett og sosiale medier, samt hva som driver interesse for ekstremistiske nettsider og påvirker unge.

8 Referanser

- Aanesen, K. H. (2020, 11. desember). Integrering, assimilering, segregering og marginalisering. I *NDLA*. <https://ndla.no/article/27569>
- Abbadia, J. (2023, 25. oktober). Eksempler på eksplorerende forsknings spørsmål. *Mind the GRAPH*. <https://mindthegraph.com/blog/nb/eksempler-pa-utforskende-forskningsporsmal/>
- Adamczyk, A., Freilich, J. D., & Kim, C. (2017). Religion and Crime: A Systematic Review and Assessment of Next Steps. *Sociology of Religion*, 78 (2), 192-232. <https://doi.org/10.1093/socrel/srx012>
- Akhtar, I. (2016). Research design. *Research in Social Science: Interdisciplinary Perspectives*, 68. <https://doi.org/10.2139/ssrn.2862445>
- Alava, S., Frau-Meigs, D., & Hassan, G. (2017). *Youth and Violent Extremism on Social Media: Mapping the Research*. United Nations Educational, Scientific, and Cultural Organization.
- Amnesty International (13. mars, 2019). *Violence and abuse against refugees and migrants along Balkan Route*. Amnesty International. EUR 05/9964/2019. Hentet 10. mai 2024 fra <https://www.amnesty.org/en/documents/eur05/9964/2019/en/>
- Andersen, A. J., Grønnerød, J. S., & Hellevik, P. (2016). *Radikalisering og psykisk helse - En kunnskapsoppsummering*. Oslo: Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress. (Rapport 4/2016). <https://www.nkvts.no/rapport/radikalisering-og-psykisk-helse-en-kunnskapsoppsummering/>
- Asdal, K. & Reinertsen, H. (2020). *Hvordan gjøre dokumentanalyse: en praksisorientert metode*: Cappelen Damm Akademisk.
- Atran, S. (2003). Genesis of suicide terrorism. *Science* (New York, N.Y.), 299(5612), 1534-1539. <https://doi.org/10.1126/science.1078854>
- Atwood, R. (2015). *Violent Extremism and Crisis Management* [Tale]. Lokalisert 28. mars 2024 fra <https://www.crisisgroup.org/global/violent-extremism-and-crisis-management>
- Baldwin-Edwards, M., Blitz, B. K., & Crawley, H. (2018). The politics of evidence-based policy in Europe's "migration crisis". *Journal of Ethnic and Migration Studies*, 45 (12), 1-17. <https://doi.org/10.1080/1369183X.2018.1468307>

- Barstad, A., & Molstad, C. S. (2020, 24. november). *Integrering av innvandrere i Norge. Begreper, indikatorer og variasjoner mellom grupper*. Rapporten 2020/44. Oslo-Kongsvinger: Statistisk sentralbyrå. <https://www.ssb.no/befolkning/artikler-og-publikasjoner/integrering-av-innvandrere-i-norge>
- Bartlett, J., & Miller, C. (2012). The Edge of Violence: Towards Telling the Difference between Violent and Non-Violent Radicalization. *Terrorism and Political Violence*, 24(1), 1–21. <https://doi.org/10.1080/09546553.2011.594923>
- Bartoszewicz, M. G. (2013). Controversies of Conversions: The Potential Terrorist Threat of European Converts to Islam. *Perspectives on Terrorism*, 7(3), 17–29. <http://www.jstor.org/stable/26296937>
- Bartoszewicz, M. G. (2016). Festung Europa: Securitization of Migration and Radicalization of European Societies. *Acta Universitatis Carolinae Studia Territorialia*, 16 (2), 11–37. <https://doi.org/10.14712/23363231.2017.10>
- Bauman, A., Phan, T., Silove, D., & Steel, Z. (2002). Long-term effect of psychological trauma on the mental health of Vietnamese refugees resettled in Australia: A population-based study. *The Lancet*, 360(9339), 1056–1062. [https://doi.org/10.1016/S0140-6736\(02\)11142-1](https://doi.org/10.1016/S0140-6736(02)11142-1)
- Benford, R. D., Rochford Jr, E. B., Snow, D. A., & Worden, S. K. (1986). Frame alignment processes, micromobilization, and movement participation. *American Sociological Review*, 51(4), 464–481. <https://doi.org/10.2307/2095581>
- Bente, G., Frischlich, L., & Rieger, D. (2013). *Propaganda 2.0. Psychological Effects of Right-Wing and Islamic Extremist Internet Videos*. Luchterhand Verlag.
- Berg, B., & Lauritsen, K. (2009). *Eksil og livsløp*. Oslo: Universitetsforlaget
- Berry, J. W. (1997). Immigration, acculturation, and adaptation. *Applied Psychology: An International Review*, 46(1), 5–34. <https://doi.org/10.1111/j.1464-0597.1997.tb01087.x>
- Berry, J. W. (2006). Stress perspectives on acculturation. I D. L. Sam, & J. W. Berry (Red.), *The Cambridge handbook of acculturation psychology* (s. 43–57). New York: Cambridge University Press.
- Berry, J. W. (2014). Acculturation. I J. E. Grusec, & P. D. Hastings (red.), *Handbook of socialization: Theory and Research*. (s. 543–558). New York: The Guilford Press. Hentet fra: <http://site.ebrary.com/lib/moldebib/detail.action?docID=10176579>
- Bhatt, A. & Silber, M. D. (2007). *Radicalization in the West: The homegrown threat*. NYPD Intelligence Division.

- Bjørger, T. (2011). Dreams and disillusionment: Engagement in and disengagement from militant extremist groups. *Crime, Law, and Social Change*, 55(4), 277-285.
<https://doi.org/10.1007/s10611-011-9282-9>
- Bjørger, T., & Gjelsvik, I. M. (2015). *Forskning på forebygging av radikaliserings og voldelig ekstremisme: En kunnskapsstatus*. Politihøgskolen.
<https://phs.brage.unit.no/phs-xmlui/handle/11250/284584>
- Blaikie, N. (2010). Preparing Research Design. I N. Blaikie (Red.), *Designing Social Research*. (2 utg.). Cambridge: Polity Press.
- Blaikie, N., & Priest, J. (2019). *Designing Social Research: The Logic of Anticipation*. Newark: Newark: Polity Press.
- Borum, R. (2011). Radicalization into Violent Extremism I: A Review of Social Science Theories. *Journal of Strategic Security*, 4(4), 7–36. <http://www.jstor.org/stable/26463910>
- Brinkmann, S., Kvale, S., & Torhell, S. E. (2009). *Den kvalitative forskningsintervju*. (2. utg.). Lund: Studentlitteratur.
- Brinkmann, S. & Tanggaard, L. (2012). *Kvalitative metoder: empiri og teoriutvikling*. Gyldendal akademisk.
- Brochmann, G. (2020, 13. juli). Integrering. I *Store norske leksikon*. <https://snl.no/integrering>
- Castles, S., & Miller, M. J. (2009). The Age of Migration: International Population Movements in the Modern World. (4. utg.). Basingstoke: Palgrave MacMillan. *Journal of Contemporary European Research*.
<https://doi.org/10.30950/jcer.v5i2.188>
- Christoffersen, L., Johannessen, A., & Tufte, P. A. (2016). *Introduksjon til samfunnsvitenskapelig metode*. (5. utg.). Abstrakt.
- Conway, M. (2017). Determining the Role of the Internet in Violent Extremism and Terrorism: Six Suggestions for Progressing Research. *Studies in Conflict and Terrorism*, 40(1), 77-98. <https://doi.org/10.1080/1057610X.2016.1157408>
- Cook, D. (2017). Review of The ISIS Apocalypse: The History, Strategy and Doomsday Vision of the Islamic State, by W. McCants. *Journal of Religion and Violence*, 5(1), 103–106. <https://www.jstor.org/stable/26671526>
- Corb, A. (2015). A Glance at our Radicalized Online World. I N. Hall, A. Corb, P. Giannasi & J. G. D. Grieve (Red.), *The Routledge International Handbook on Hate Crime* (s. 306-317). Routledge.
- Creswell, J. W. (2007). *Qualitative inquiry & research design: choosing among five approaches*. (2. utg.). Sage Publications.

- Creswell, J. W. & Creswell, J. D. (2018). *Research Design: Qualitative, Quantitative, and Mixed Methods Approaches*. (5. utg.). Los Angeles, California: Sage Publications.
- Dalen, M. (2004). *Intervju som forskningsmetode - En kvalitativ tilnærming*. Oslo: Universitetsforlaget
- Doosje, B., Feddes, A. R., Kruglanski, A. W., Mann, L., & Moghaddam, F. M. (2016). Terrorism, radicalization, and de-radicalization. *Current Opinion in Psychology*, 11, 79-84. <http://dx.doi.org/10.1016/j.copsy.2016.06.008>
- DeCook, J. R. (2018). Memes and symbolic violence: #proudboys and the use of memes for propaganda and the construction of collective identity. *Learning, Media, and Technology*, 43(4), 485-504. <https://doi.org/10.1080/17439884.2018.1544149>
- Durepos, G., Mills, A. J., & Wiebe, E. (2010). *Encyclopedia of Case Study Research*. Los Angeles: Sage Publications.
- Ekroll, H. C., Nipen, K., Pettrem, M. T., Torgersen, H. O., & Øvergård, M. (2022, 25. juni). *Terrorangrepet 25. juni: To drept og minst 19 skadet i skyting i Oslo sentrum. Etterforskes som terror*. Aftenposten. <https://www.aftenposten.no/oslo/i/662jXr/to-drept-og-minst-19-skadet-i-skyting-i-oslo-sentrum-etterforskes-som-terror>
- Engen, O. A. (2023, 26. januar). Samfunnssikkerhet. I *Store norske leksikon*. <https://snl.no/samfunnssikkerhet>
- Engen, T. O. (2014). Tilpasset opplæring i superdiversiteten? I K. Westerheim & A. Tolo (Red.), *Kompetanse for Mangfold - Om skolens utfordringer i det flerkulturelle Norge* (s. 56 - 95). Bergen: Fagbokforlaget.
- Eriksen, T. H., & Sajjad, T. A. (2012). *Kulturforskjeller i praksis*. Oslo: Gyldendal Akademisk.
- Eskeland, H. Ø., Gillesvik, K., Heian, H., Hirth, M. L., & Shaheen, O. (2023, 2. september). *Opptøyene i Bergen: Eritrea-demonstrasjon i Bergen ble til slagsmål. Demonstranter skal ikke lenger være i byen*. Aftenposten. <https://www.aftenposten.no/norge/i/P4A515/eritrea-demonstrasjon-i-bergen-ble-til-slagsmaal-demonstranter-skal-ikke-lenger-vaere-i-byen>
- Etterretningstjenesten. (2023). *Fokus 2023*. Hentet 11. mars fra <https://www.etterretningstjenesten.no/publikasjoner/fokus/fokus-norsk/Fokus2023%20-%20NO%20%20Utskriftsvennlig%20v3.pdf/> /attachment/inline/94f534e8-92ce-4e42-965f-a2fdc7037652:f23651128d70393e16f331b253018dd068aba685/Fokus2023%20-%20NO%20-%20Utskriftsvennlig%20v3.pdf

- Feng, J. H., Hochheiser, H. & Lazar, J. (2017). *Research methods in human-computer interaction*. Morgan Kaufmann.
- FN-sambandet. (2023, 27. februar). *Ekstremisme og terrorisme*. Hentet 11. mars 2024 fra <https://fn.no/tema/konflikt-og-fred/ekstremisme-og-terrorisme>
- Foucault, M. (1980). *Power/Knowledge: Selected Interviews and Other Writings, 1972-79*, (Ed. Colin Gordon). <https://doi.org/10.1146/annurev-anthro-081309-145847>
- Gardiner, H. W., & Kosmitzki, C. (2002). *Lives across cultures. Cross-cultural human development*. (2ed.). Boston: Allyn and Bacon.
- Garvik, O. (2019, 5. august). Asylsituasjonen i Norge fra 2015. I *Store norske leksikon*. https://snl.no/asylsituasjonen_i_Norge_fra_2015
- Gaudette, T., Scrivens, R. & Venkatesh, V. (2020). The Role of the Internet in Facilitating Violent Extremism: Insights from Former Right-Wing Extremists. *Terrorism and Political Violence*, 1-18. <https://doi.org/10.1080/09546553.2020.1784147>
- Giddens, A. (1991). *Modernity and Self-Identity: Self and Society in the Late Modern Age*. Stanford University Press.
- Grønmo, S. (2016). *Samfunnsvitenskapelige metoder* (2. utg.). Fagbokforlaget.
- Gudykunst, W. B., & Ting-Toomey, S. (1988). *Culture and Interpersonal Communication*. Sage Publications.
- Gurin, P., Hurtado, A., & Peng, T. (1994). Social identities: A framework for studying the adaptations of immigrants and ethnics: The adaptations of Mexicans in the United States. *Social Problems*, 41(1), 129-151. <https://doi.org/10.2307/3096846>
- Gursli-Berg, G., Myhre, J. E., & Tønnessen, M. (2023, 17. april). Norsk innvandringshistorie. I *Store norske leksikon*. https://snl.no/Norsk_innvandringshistorie
- Hack, M. R. (2024, 14. februar). EØS-avtalen. I *Store norske leksikon*. <https://snl.no/E%C3%98S-avtalen>
- Hafez, M., & Mullins, C. (2015). The radicalization puzzle: A theoretical synthesis of empirical approaches to homegrown extremism. *Studies in Conflict & Terrorism*, 38(11), 958-975. <https://doi.org/10.1080/1057610X.2015.1051375>
- Haugseth, J. F. (2023, 16. mars). Segregering. I *Store norske leksikon*. <https://snl.no/segregering>
- Hegghammer, T. (2016, 21. september). Flyktningkrisens radikaliseringsutfordringer. *Aftenposten, Meninger*. <https://www.aftenposten.no/meninger/kronikk/i/Lg4Ap/flyktningkrisens-radikaliseringsutfordringer-thomas-hegghammer>

- Hegstad, K. (2023, 29. desember). Europeiseringen av norsk rett: - Et demokratisk problem for utenforlandet Norge? *Advokatbladet*. <https://www.advokatbladet.no/eu-eos-rett-internasjonalisering/europeiseringen-av-norsk-rett-et-demokratisk-problem-for-utenforlandet-norge/205491>
- Hogg, M. A. (2003). Social identity. In M. R. Leary & J. P. Tangney (Eds.), *Handbook of self and identity* (s. 462–479). The Guilford Press.
- Holm, A. H., & Paust, T. (2015, 10. september). *Innvandring er ett av de viktigste spørsmålene for Norges framtid*. Nettavisen. <https://www.nettavisen.no/nyheter/innvandring-er-ett-av-de-viktigste-sporsmalene-for-norges-framtid/s/12-95-3423131295>
- Holm-Hansen, J. (2022, 21. april). Bosniakrigen. I *Store norske leksikon*. <https://snl.no/Bosniakrigen>
- Holm-Hansen, J., & Lundbo, S. (2023, 24. november). Srebrenica-massakren. I *Store norske leksikon*. <https://snl.no/Srebrenica-massakren>
- Holm-Hansen, J., & Paulsen, M. (2024, 4. mars). Ukraina-konflikten (2014-). I *Store norske leksikon*. [https://snl.no/Ukraina-konflikten_\(2014%E2%80%932022\)](https://snl.no/Ukraina-konflikten_(2014%E2%80%932022))
- Horgan, J. (2009). From Profiles to Pathways and Roots to Routes: Perspectives from Psychology on Radicalization into Terrorism. *The ANNALS of the American Academy of Political and Social Science*, 618(1), 80-94. <https://doi.org/10.1177/0002716208317539>
- HRW. (2014, 22. april). “*They Say We’re Dirty*”, *Denying an Education to India’s Marginalized*. Hentet 28. mars 2024 fra https://www.ecoi.net/en/file/local/1146832/1788_1398178960_india0414-forupload-1.pdf
- IMDi. (2022, 30. august). *Demografi*. Hentet 29. januar 2024 fra <https://www.imdi.no/om-integrering-i-norge/indikatorer-for-integrering-2022/befolkningen-med-innvandrerbakgrunn-i-norge/>
- IMDi. (2023, 1. august). *Lov om integrering*. Hentet 21. januar 2024 fra <https://www.imdi.no/kvalifisering/regelverk/ny-integreringslov/>
- Integreringsloven. (2020). *Lov om integrering gjennom opplæring, utdanning og arbeid* (LOV-2020-11-06-127). Lovdata. <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2020-11-06-127>
- Introduksjonsloven. (2003). *Lov om introduksjonsordning for nyankomne innvandrere*. (LOV-2003-07-04-80). Lovdata. <https://lovdata.no/dokument/LTI/lov/2003-07-04-80>

- Jacobsen, D. I. (2015). Hvordan gjennomføre undersøkelser? *Innføring i samfunnsvitenskapelig metode* (3. utg.). Oslo: Cappelen Damm akademisk.
- Jávo, C. (2010). *Kulturens betydning for oppdragelse og atferdsproblemer. Transkulturell forståelse, veiledning og behandling*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Johnson, R. B., & Onwuegbuzie, A. J. (2004). Mixed Methods Research: A Research Paradigm Whose Time Has Come. *Educational Researcher*, 33(7), 14-26.
<https://doi.org/10.3102/0013189X033007014>
- King, M. & Taylor, D. M. (2011). The Radicalization of Homegrown Jihadists: A Review of Theoretical Models and Social Psychological Evidence. *Terrorism and Political Violence*, 23(4), 602-622. <http://doi.org/10.1080/09546553.2011.587064>
- Kjelstadli, K. (2003). Norsk innvandringshistorie. I Opsahl, & Sogner (Red.). *Norsk innvandringshistorie, I kongens tid* (s. 900-1814). Oslo: Pax forlag AS.
- Knudsen, O. F. (2024, 14. februar). EØS-avtalen. I *Store norske leksikon*.
<https://snl.no/E%C3%98S-avtalen>
- Koroleva, I., & Mierina, I. (2015). Support for far-right ideology and anti-migrant attitudes among youth in Europe: A comparative analysis. *The Sociological Review*, 63(2), 183-205. <https://doi.org/10.1111/1467-954X.12268>
- Kvellido, Ø. (2010). *Barn i risiko. Skadelige omsorgssituasjoner*. Oslo: Gyldendal Akademisk.
- Levitt, P. (2001). *The Transnational Villagers*. Berkeley: University of California Press.
- Lincoln, Y. S., & Guba, E. G. (1985). *Naturalistic Inquiry*. Sage Publications.
- Linge, M. (2022, 7. september). *I arbeidet mot radikaliserings burde moskeene styrkes, ikke svekkes*. Aftenposten. <https://www.aftenposten.no/meninger/debatt/i/GM12al/i-arbeidet-mot-radikaliserings-burde-moskeene-styrkes-ikke-svekkes>
- Linge, M. (2023). Muslim narratives of desistance among Norwegian street criminals: Stories of reconciliation, purification, and exclusion. *European Journal of Criminology*, 20(2), 568-585. <https://doi.org/10.1177/14773708211018648>
- Loga, J., Mjelde, H., & Winsvold, M. (2019). Muslimske trossamfunns syn på egen rolle i forebygging av radikaliserings og voldelig ekstremisme. I Heierstad, G. & Lid, S. (Red.) *Forebygging av radikaliserings og voldelig ekstremisme* (s.115-132). Gyldendal.
- Lomell, H. M. (2020, 8. juli). Mørketall. I *Store norske leksikon*.
<https://snl.no/m%C3%B8rketall>
- Lynggaard, K. (2012). Dokumentanalyse. I Brinkmann, S. & Tanggaard, L. (red.) *Kvalitative metoder: Empiri og teoriutvikling*. (s. 153-170). Oslo: Gyldendal akademisk.

- Lystad, L. H. (2011, 5. desember). *Folketilveksten nær tredoblet siden år 2000*. Samfunnsspeilet 2011/5-6. Statistisk sentralbyrå. Hentet 28. februar 2024 fra <https://www.ssb.no/befolkning/artikler-og-publikasjoner/folketilveksten-naer-tredoblet-siden-aar-2000>
- McAdam, D. (1986). Recruitment to high-risk activism: The case of Freedom Summer. *American Journal of Sociology*, 92(1), 64-90. <https://doi.org/10.1086/228463>
- McCants, W. (2015). *The ISIS apocalypse: The history, strategy, and doomsday vision of the Islamic State*. St. Martin's Press.
- Meld. St. 10 (2016-2017). *Risiko i et trygt samfunn – samfunnssikkerhet*. Justis- og beredskapsdepartementet. <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld.-st.-10-20162017/id2523238/>
- Mortensen, M. (2015, 27. november). *Tidlig norskopplæring hindrer radikaliserings*. NRK. https://www.nrk.no/tromsogfinnmark/_tidlig-norskopplaering-hindrer-radikalisering-1.12673529
- Nasjonal sikkerhetsmyndighet. (2023, 18. august). *Sikkerhetsfaglig råd – Et motstandsdyktig Norge*. Hentet 22. januar 2024 fra <https://nsm.no/regelverk-og-hjelp/rapporter/sikkerhetsfaglig-rad-et-motstandsdyktig-norge>
- NESH - Den nasjonale forskningsetiske komité for samfunnsvitenskap og humaniora (2006). *Forskningsetiske retningslinjer for samfunnsvitenskap, humaniora, juss og teologi*. Oslo: De nasjonale forskningsetiske komiteer.
- Nøra, S. (2019, 27. september). *Fire tiltak for å forebygge radikaliserings*. OsloMet – storbyuniversitetet. Hentet 14. mars fra <https://www.forskning.no/oslomet-partner-terrorisme/fire-tiltak-for-a-forebygge-radikalisering/1564377>
- Pew Research Center. (2021, 18. mars). *Large Majority of the Public Views Prosecution of Capitol Rioters as “Very Important”*. Hentet 28. Mars 2024 fra <https://www.pewresearch.org/politics/2021/03/18/large-majority-of-the-public-views-prosecution-of-capitol-rioters-as-very-important/>
- Politiet. (u.å.). *Radikalisering og voldelig ekstremisme på internett*. Hentet 5. februar 2024 fra <https://www.politiet.no/tjenester/tips-politiet/radikalisering-og-voldelig-ekstremisme-pa-internett/>
- Politiets sikkerhetstjeneste. (2023). *Nasjonal trusselvurdering 2023*. Hentet 22. januar 2024 fra <https://www.pst.no/alle-artikler/trusselvurderinger/ntv-2023/>
- Politiets sikkerhetstjeneste. (2024). *Nasjonal trusselvurdering 2024*. Hentet 28. februar 2024 fra <https://www.pst.no/alle-artikler/artikler/ntv-2024/>

- Portes, A., & Rumbaut, R. G. (2006). *Immigrant America: A Portrait*. University of California Press.
- Prieur, A., & Sestoft, C. (2006). *Pierre Bourdieu. En introduktion*. Hans Reitzels Forlag.
- Ravndal, J. A. (2020). Fra landssvik til «trollterror» - utviklingen i det norske høyreekstremer trusselbildet fra 1945 til 2019. *Nytt norsk tidsskrift*, (4), 355-368.
<https://doi.org/10.18261/issn.1504-3053-2020-04-06>
- Regjeringen. (u.å.). *Nasjonal veileder for forebygging av radikaliserings og voldelig ekstremisme*. Hentet 11. mars 2024 fra
<https://www.regjeringen.no/no/sub/radikaliserings/veileder/id2398051/>
- Regjeringen. (2016, 3. mars). *Aktuelle tiltak mot radikaliserings*. Hentet 11. mars 2024 fra
<https://www.regjeringen.no/no/sub/radikaliserings/veileder/aktuelle-tiltak-mot-radikaliserings/id2398412/>
- Regjeringen. (2019, 13. august). *Hva er radikaliserings og voldelig ekstremisme?* Hentet 5. februar 2024 fra <https://www.regjeringen.no/no/sub/radikaliserings/om-forebyggende-arbeid/hva-er-radikaliserings-og-voldelig-ekstre/id663761/>
- Regjeringen. (2022, 1. november). *Migrasjonskjeda*. Justis- og beredskapsdepartementet. Hentet 21. januar 2024 fra <https://www.regjeringen.no/no/tema/innvandring-og-integrering/innsikt/migrasjonskjeda/id2339878/>
- Ridley, D. (2012). *The Literature Review: A Step-by-Step Guide for Students* (2. utg.). Sage Publications.
- Ringdal, K. (2007). *Enhet og mangfold: samfunnsvitenskapelig forskning og kvantitativ metode* (2. utg.). Bergen: Fagbokforlaget.
- RVTS. (u.å., a). *Flyktning og utenforskap*. Hentet 30. mars 2024 fra
<https://rvtssor.no/aktuelt/tema/flyktning/>
- RVTS. (u.å., b). *Hva er radikaliserings og voldelig ekstremisme?* Hentet 5. februar 2024 fra
<https://www.utveier.no/hva-er-radikaliserings-og-ekstremisme/>
- RVTS. (u.å., c). *Radikaliserings og voldelig ekstremisme*. Hentet 11. mars 2024 fra
<https://www.utveier.no/>
- RVTS. (u.å., d). *Radikaliserings på nett*. Hentet 14. mars 2024 fra <https://www.utveier.no/hva-er-radikaliserings-og-ekstremisme/radikaliserings-pa-nett-2/>
- RVTS. (2021, 21. september). «Det finnes grobunn for ekstremisme i alle religioner». Hentet 11. mars fra <https://www.utveier.no/islamsk-ekstremisme/>
- Røde Kors. (u.å.). *Flyktninger og innvandrere*. Hentet 21. januar 2024 fra
<https://www.rodekors.no/vart-arbeid/migrasjon/>

- Sandberg, T. (2021, 20. februar). Arbeidsinnvandrere blir grovt utnyttet. *Dagsavisen, Innenriks*. <https://www.dagsavisen.no/nyheter/innenriks/2019/07/11/arbeidsinnvandrere-blir-grovt-utnyttet/>
- Sand, T. (1997). *Flerkulturell virkelighet i skole og samfunn*. Oslo: Cappelen Akademisk Forlag AS.
- Salomão, A. (2023, 1. september). Primærforskning vs. sekundærforskning: En komparativ analyse. *Mind the GRAPH*. <https://mindthegraph.com/blog/nb/hva-er-deduktiv-resonnering-kopi/>
- Schildkraut, D. J. (2005). The Rise and Fall of Political Engagement among Latinos: The Role of Identity and Perceptions of Discrimination. *Political Behavior*, 27, 285–312. <https://doi.org/10.1007/s11109-005-4803-9>
- Schils, N., & Verhage, A. (2017). Understanding How and Why Young People Enter Radical or Violent Extremist Groups. *International Journal of Conflict and Violence*, 11(2), 117. <https://doi.org/10.4119/ijcv-3084>
- Silverman, D. (2013). *Doing qualitative research: A practical handbook* (4. utg.). London: Sage Publications.
- Statistisk sentralbyrå. (2021, 17. mars). *Er innvandrere utsatt for ensomhet og sosial eksklusjon?* <https://www.ssb.no/sosiale-forhold-og-kriminalitet/artikler-og-publikasjoner/er-innvandrere-utsatt-for-ensomhet-og-sosial-eksklusjon>
- Strømme, Ø. (2018). Internett og høyreekstremismen. I E. Reiss, & L. Noor (Red.), *Radikalisering: fenomen og forebygging* (s. 30-40). Frekk forlag.
- Tajfel, H. (1972). Social categorization. I S. Moscovici (red.), *Introduction a la psychologie sociale*, (1), 272-302. Paris: Larousse.
- Tajfel, H. (1978). *Differences between social groups: Studies in the psychology of intergroup relations* (s. 27-100). London: Academic Press.
- Tajfel, H., & Turner, J. (1979). An Integrative Theory of Intergroup Conflict. I W. G. Austin & S. Worchel (red), *The Social Psychology of Intergroup Relations* (s. 38-43). USA: Brooks/Cole Pub. Co. DOI: [10.13140/RG.2.2.30820.60809](https://doi.org/10.13140/RG.2.2.30820.60809)
- Thagaard, T. (2018). *Systematikk og innlevelse: En innføring i kvalitative metoder*. (5. utg.). Bergen: Fagbokforlaget.
- Thorbjørnsrud, B. S. (2010). Kulturelle fortolkningsrammer. I Brodtkorb, E. & Rugkåsa, M. (red.), *Mellom mennesker og samfunn. Sosiologi og sosialantropologi for helse- og sosialprofesjonene*. (s. 201-239). Oslo: Gyldendal Akademisk.

- Tjora, A. H. (2017). *Kvalitative forskningsmetoder i praksis* (3. utg.). Oslo: Gyldendal akademisk.
- Trondstad, K. R., Nygaard, M., & Bask, M. (2018). *Accumulation of welfare problems among immigrants in Norway*. Report 2018:8. Oslo and Akershus: Norwegian Institute for Urban and Regional Research (NIBR).
<https://www.imdi.no/contentassets/1960eb95349149f5afac37f6649a3886/accumulation-of-welfare-problems-among-immigrants-in-norway.pdf>
- Tønnessen, M. (2023, 26. februar). Migrasjon. I *Store norske leksikon*.
<https://snl.no/migrasjon>
- Utlendingsloven. (2008). *Lov om utlendingers adgang til riket og deres opphold her* (LOV-2008-05-15-35). Lovdata. https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2008-05-15-35/KAPITTEL_15#%C2%A7112
- Van Oudenhoven, J. P., Ward, C., & Masgoret, A. (2006). Patterns of relations between immigrants and host societies. *International Journal of Intercultural Relations*, 30(6), 637- 651. <https://doi.org/10.1016/j.ijintrel.2006.09.001>
- Vertovec, S. (2007). Super-diversity and its implications. *Ethnic and Racial Studies*, 30(6), 1024-1054. <https://doi.org/10.1080/01419870701599465>
- Vertovec, S. (2019). Talking around super-diversity. *Ethnic and Racial Studies*, 42(1), 125–139. <https://doi.org/10.1080/01419870.2017.1406128>
- Wiktorowicz, Q. (2005). *Radical Islam rising: muslim extremism in the west*. Rowman & Littlefield.
- Yin, R. K. (2018). *Case study research and applications: Design and methods* (6. utg.). Sage Publications.